

ב"ה
אין ליכט
פון תורה
ספר
שמחת הנפש
אידיש

64

הוצאת אמונה
ברוקלין נוא יארק,
שנת תשל"ז לפ"ק

ספר

שמחת הנפש

דעם הייליגן ספר האט מחבר געווען איין
גדול הדור איין גרוסער מאן פאר יעדער
מענטש זאל קענען זיין נפש משמח זיין מיט
דיא דברי מוסר און משלים און מעשיות פון
דער הייליגן גמרא און מדרשים :

אזוי וויא הרב הגאון האמתי ושכח"ה רבי יהונתן זלתי
שרייבט אין ספר יעירות דב"ש ח"א דף ע"א ואפילו
נשים וכתולות טובה עליהם לקרות בכל יום ספרי מוסר
הנרפסים בלשון אשכנז כגון שמחת הנפש וכו' ע"ש :

דאס הייסט אוף ווייב און בתולות זאלן אלי כאג
לייזן אין דעם ספר שמחת הנפש און דורך דעם וועלן
זייער הערצער זיין גוט צו גאט וועט זיין השם יתברך
קעלפן אמן .

ווארשא

בהוצאת בית מחבר הספרים של

האדמו"ר לעווין עפשטיין רחב נענשע ג' 8

Drukarnia
L. Lewin - Epsteina
Warszawa, Pawia 38

אין דער נקרא מענית שטייט רב ברוקא האט אן גטראפן אליהו הנביא
אוף דעם מארק הט רב ברוקא אליהו הנביא גפרענט אוב אונטער דיא
לייט דא ועגן אוף דעם מארק ועגן מווען לעולם האט איהו הנביא
געטפערט גיין. אונ דר וויל ועגן צוויי לייט אקעגן גאנגן הט איהו
הנביא צו רב ברוקא גואנט די צוויי לייט ועגן מוכן ומוכן לעולם האט
אין דר רב ברוקא צו זיין גאנגן אונט ווי גפרענט ווס איר ווערקן ועגן
ווס פאר מרות מוכות זיין האבין. האבין זיין געפערט מיר ועגן לוסטיג
לייט ווען מיר זעהן לייט די זארגן אונט טרוערן ועגן מיר ווי משמח. דס
אין איין בלל ביי איינס רעכטן צדיק איז גיט פאר האנדן דס ער עפס זארגן
זאל דר וויל ער איין נשמה קדושה הט וויא מיר ווייטער גפנין אין ריווען
ספר. ווער דא טרוערט אונט זארגט אוף עולם הוה דר אין זיין הארץ גיט
גאנץ מיט נאט גו די צוויי לייט אלס ווי האבן געהן טרוערן אונט זארגן
ועגן ווי צו אים גאנגן אונט האבן צו אים גרעט אונט האבן אים צוא פאר
שטיין געגעבן רצח שמם אונט אים צו ווייזן מיט ראיות דס מען ניקט
זארגן זאל דא דורך הט ויך ועגן מיישט גווען אונט הט ווייטער יראה
שמים אן גומן דא ארום הט ער מקבל גווען עוה"ב דרום אין איר שבר
אזו גרום גווען. דרום האב איך אין ריווען ספר גבראכט פיל לומער
ראיות דעם מענטשן צו ווייזן דס ער ניקט זארגן זאל אונט אלי מריסמנו
דר ביא דען דר מענטש אין זיין לעבן זאל ויך גיט מצער זיין אונט האב איך
גבראכט דעם מענטשן צו ווייזן דס דיא נשמה ביי אים איז אונט זיא אין
באשאפן גווארן נאט צו דיין: אונ דר ביי גשעלט אלי דינים דס אימליכר
מענטש וויסען זאל ווי נאט צו דיין אונט ווער דא ווערט פול קומלד נאך
קומן דען ווערט זיין שבר גאר גרום זיין אונט ווערט זוכה זיין לעולם האט
דרור האב איך ריווען ספר איין גאמן געגעבן שמתת הנפש איך האב
גשטעלט עטליכ מעשיות אונט גפרות דען אימליכר גווען גווען נאט
גיט אלעס: אונ גיט ח"ו איך האב עפס גייעס ממציא גווען גייערט אלס
ווס אין אונזר הייליגר תורה שטייט: אונ ספר צרי תנוון מעתיק גווען
עס שטייט אין מדרש איין בשמים קרעמער איז גפארן פון שטאט צוא
שטאט אונט הט אונט גרופן ער הט איין קרייטן צום לעבן ווער לוסט הט
צו לעבן זאל קומן דעם קרייטן איין צו קופן: אזו איז כל העולם גילאפן
דס לעבן קרייטן צו קופן: אזו הט ער גומן דס ספר תהלים אונט די
לייט גווען אונט צו זיין גיאנט ועחט אונט ליגט דעם פסוק וואס דור המלך
שרייבט מי האיש החפץ חיים יצא לשוק ופרעוהו איין מייטש דר מענטש דער
קין ביי מוט אונט מוט דער צו גומס אונט רעט קין לשון הרע דר פוקט
דאס לעבן פועלם הוה ובעולם האט: אזו אונט מיינט גיט אז איך עס
שטראף אונט מוסר ודינים אונט מיינט קאפ שרייב איך בין צו גינגן דס
צו: מין שרייבן איין מלאכה אונט ווייניג חכמה דר ביי גיארט אלס
מוסר

מוקד ודינים וזו אין אונורי הילגי תורה שמיט ווער ווערט אז אין רשע
וין דא תורה גיט האלטן :

מיט איין מלך דר לאט וין בפעל באקאנט מאכן אין אלי ערמיר דר מיט
איטליכער וויסן זאל ויך צו פר האלטן גיט דר וין באפעל גיט נאך קומן
אונ לינגט אים גיט דר ווערט שטארק נעמראפט עד קאן גיט זאגן גיט
עס גיט גווקט עד גיט זאגן דעם בפעל לינגט גיט עד גיט נעקענט לינגט
עד זאלן פרעגן : און אויך אלי מוקד ודינים ווי מען דא תורה זאל האלטן
דאס איז מלך מלכי המלכים תקביל וין בפעל איז איטליכער שולדיג צו
האלטן און נאך צו פארשטין און פרעגן גיט דר למקד דער קאן לינגט אין
לשון הקודש אויך אין קהילה ווי לוקדים נעגן קאן דער גיט גיט
פרעגן און אין פיל ערטער ווס קיין לומד'ס נעגן דא קאן מען גיט פרעגן
און וועלכי ליט וואלטן נעגן גיט דין און וויסן גיט : דרום האב אויך
געטעגט מוקד ווערקות ודינים און שייטט דס איטליכער לינגט קאן קאן
זיך איטליכער איין שיעור מאכן אלי טאג צו לערנן דרינגן : אויך האב עס
השי' דס מען גיט און רעכט ווערט גיט גיט ווען איינס דינגט צו
אוי עטוואס גיט רעכט לאז עד ערשט וואו נאך לערנן און ווען ערד
קלערט פר גיט וואס גיט רעכט איז בעט אויך וועלכסט מורע דפים צו
וין דס דורך מיר זאל קינר געשול ווערן : און אקונה דס עד גיט
מוט פירן בדרך אמת הען פון וין בבזר וועגן מוא אויך עס : און אויך האב
צה"ש פיל מוכה דר מיט צו וין דען דא הערציר פון ישראל וועגן גיט
ווערן ווי נאך שטארק קעגן דעם יצר הרע און וועלן ערונצט לערנן דען
אוי גיט איז אוי שטארק דערצור דערצור אויך לערנן ווען עד דעם פון
אדם אן בייצט נישט צו לערנן מיט לא מוט נעגן אלי עבודת דארף עד
דער גיט קיין מוא מיט אים צו האבן דרום שטארקט אויך אין דווער
נאך ווען איר וועט איין מאל לינגט גיט זינט אויך האב עס ווען גלייט מען
בזר וואו פקי וין צו נאט צו דינגן : אויך האב גיט געטעלט גאנץ פקידור
הנהגות וועגן בריאת העוף מהקאן רבינו משה בר מיכאל דס געזעט אויך
לקראת שמים : אין דער תורה שמיט וועלכעס מאד געשטעלט דר מענטש
בזר ויך אין אכט נעמין געווען צו וין נאט צו דינגן : השי' איז מין ערות
שלבכדור האב אויך ספר זיך מלקט געווען מיתן וועלכע כל ישראל לירא אז
ה' כל הדינים בנן אחרי ווען וואס וואס כל הדינים לה' : איטליכער זאל מוכה
גין אים מיטליך איז און איטליכן אונטער ווין ידעת שמים ידעת שמים

כפולה בזה ובזה אמן

בעשה אין שר אום דעם לאנד ערבייט דא דעם רבינו משה בר
 מיטן ער נאל אים רפואות שרייבן צו זיינע וועלכע אלי דיא דאָנער
 האבן ביי אים איבער האנד נומן דר דורך דעם ער נחם שרעק אונ פארבט
 פו דעם מוט אונ דורך די דאָנער קומט ער צו פיל וועלכע האט אים דער
 רמב"ם תשובה נשריבן אדוני שר ואלסט וויסן אלס דס רוב דאָנער קומן
 פון דאָנער אונ פון גרוס רוב אונ פון שטארק מרענען וועלכעס פפיר זיך
 אָבער נישט ביי לייט די פרום זענען אונ שטארק אָן געטן אונ איר מראכטן
 אין דר תורה מוזן אונ זיא נאט בשמחה דין גיארט ביי דיא נארין אונ
 אמיל ווייב די קיין שכל האבן דר וויל איר נשמה און שלאג איר אונ קיין
 מצות נאך גאנגען אונ מראכטן אלס אונ עולם הזה אכלה ושתיה שיינע
 קליידר נאך צו גרייבן ווען וועלכע איין געשכענע צו קומט מוזן זיא זיך
 שטארק דר שרעקן אונ האבן גרוס פחד אונ שרייבן אונ ווייזן דר דורך
 קומן זיא צו דאָנער אונ שטארקין דס גלייכן ווען זיא איין שמחה צו קומט
 מוזן זיא זיך און שטארק משמח זיין אלס מענכעס טאל שטארקין זיא פון
 גרוס שמחה אָבער דיא צדיקים וחסידים דיא זיך משמח זיין מיט דער תורה
 אונ זיך גווייזן מוסר אָן צו געטן דיא שטארקן איר שכל איבער די מבע אונ
 שאט זיא נישט דיא דאָנער דס מאכט אלס ווייל זיא דען אָמט דר קלערין
 דען ווען דר מענטש אלי די מוכות פון דר וועלט דעם ווייז ער לעבט אונ
 פלוצלונג שטארקט ער אונ לאסט אלס אונטער זיך ווס האט ער נון דר פון
 דס גלייכן ווען זיא עטוואס ביי ווידר פארט געטן זיא מיט פריידן אָן פון
 נאט אונ מראכטן עס איז אלס בעסיר וואי גשטארקן אונ ווען זיא גלייך
 שטארקין זענען זיא מוסר איר נשמה בשמחה צו נאט זיא וויסן וואל אלס
 למזכה און לעולם הבא דרום הייסן דיא חכמים דס ביי אונ נאט אונ דר
 וועלט נוסם אונ ביי ווס נישט אָמט איז דען פיל קומט דעם מענטשין צו
 ער מיינט עס איז נאט אונ אין אָמט איז עס ביי ווי מענכי האבן זיך משמח
 גווען דס וואי עשירים זענען גווארן אונ עס איז גווארן צום אירן שלים טאל
 אונ עולם הבא פאר לארין דר דורך דר גלייכן ווי פיל זענען פון איר גדולה
 גקומן אונ ווי פיל האבן איר עושר פאר לארן איז אלס גווען זיא למזכה אונ
 האבן דר נאך נאט גר נאט אונ האבן מרדך ימים גווען אונ במנהגה גלעבט
 אונ עולם הבא וואך גווען דר בלל איז ווס מען מיינט עס איז נאט איר לרוב
 ביי אונ לאדוני השם איז נישט גייטיג פיל דאָנער צוואכענען גיארט אדוני
 השם ואל זיין הארץ שטארקן אונ דער וועקן זיך גווייזן צו לערנן איז ספרי
 מוסר אונ אין חכמת התורה ביי די נשמה זיך שטארקט דען ווערט אדוני
 השם ווערן ווס וואר איז אונ וואר בלייבט אונ וואס פאלש איז דען ווערן
 זיך די דאָנער אונ ויפצן מינרן אונ פיל מחשבות זיך אָפּ טאן אונ די נשמה
 וועט זיך פרייען אין אלי זאכן ווס דר ליבד נאט צו שיקט וועקער אדוני
 השם נאל פו זיך געטן אלס ווס דר מענטש נאָרנט אונ ויפצו ענטפער אונ

אין נודע קום פר ביי אין קום אין אים ויין ליבנסטער געשטארבן עד קום נרד
 הוועט געמאכט אדר עד זארגט וום דא קומן ווערט . עד פארקומט ויך עס ווערט
 אים אין צרה צו קומן . נון אין וויסנליך ווער נייארט שלל האט ווער דא
 זארגט און וום פר ביי אין דם העלפט נישט ווער וועט און וום פר ביי אין
 אין אין משוגענער און וואל דער מענטש ווערט זארגן ווארומ בין און גיט
 בשאפן גוארן אז אין מלאך און האב פלעגל אין היסל צו פליהן ועלעכעס
 אין דאך אין שטען . אז וויא פיל ווייניגער גווער מען צו וועפן און זארגן
 וום פר ביי אין . דעסט גלייכן דר מענטש דר דא זארגט און קום מורא עס
 וועט אים אין צרה צו קומן אין הכל הכל ועלעכעס מען זארגן און וואל אלס
 דס ביי קאן קומן קאן דאס נומס און קומן . ניהער מען ויין פארן האבן
 צו נאט און ויך משמח ויין מיט נאט ביי נאט אין אלס מעגליך און אלס
 דעס מענטשין למענה צו שיקט . ועלעכעס נאך ארונט שר נאך קומן דען וועלן
 ויך ווייניג מחשבות און דאנות מיטערן און וועט פארן ימים ויין פארן
 ביי אדער אין דר פריי וום רב משה מיימון דעס שר תשובה דס נשריבן .
 נון ווייל און האב גווען אז דאך אין חולי אין איבראלי חולאת ווי אלי
 רופאט שרייבן עס קומט דר פון שווינדעל ווייזאג אין אלי גליד שוועכט
 דעס מאגן חולשת הלב און אנדער חולאת וום מען גיט אלס שרייבן קאן
 און אין גרום מיתה און שטייט אין ספר בן סירא אין מותר אז דר מענטש
 זאל ויך גיט דאנות צום הארץ נעמן דען פיל וועגן דר פון געשטארבן וויא
 מען און גיט אין דר גמרא אז רוב עולם שטארבן פון דאנות און רוג
 און פרוערן און אין דער תורה מפורש אז וועפן צו ברעכט דעס מענטשן
 אלי ווייניג גליד און מאכט צו גיין דם הארץ :

פעטש אין מאל אין גווען אין חכם דר האט געמאכט צו אין שר אז דאנות
 מאכט צו גיין דם הארץ פון מענטשין איב דר שר דס עס גיפרכט
 און דס ננומן אין חיה וום אייר געדערים אין גלייך ווי ביי אין מענטש און
 דס דא חיה אין אין פיקסער חקר אין געזעט און דס אייר דאס פערסט
 צו עסן געזען אין צייט דר נאך דס ער גלאזט דא חיה דעס בוך און
 שניידן האט ער געזען וויא דם הארץ אין צו גאנגן עס אין נאר און גרום
 גווען ווי אין האויב נום דס דם גמאכט ווייל דא געזעט האט און ווייל
 ווי אין געזאגט אז גווען האט דר שר געזען אז דער חכם אמת האט .
 דא חכמים שרייבן ווען דר מענטש שמחת הלב דס שטארקט ויך דאס
 גיבליט און פר שפרייט ויך אין אלי גליד און אין רום און דעס פנים און
 ווען דר מענטש פיל גיט מ'גערט ויך דם גיבליט און גיט אס די גליד
 ארום און נאמלט ויך נאר אין הארץ איין רוקה דעס ווערט דאס לעבן
 גיטערט שלמה המלך דס און געמאכט דאנה בלב איש ישתנה דר דאנות נעמט
 דעס מענטש דעס שכל און ווערט משוגע און אין מיינט ישתנה
 ער ואל אז חידושי וועט זארג פר אנדער לייט דא ויך מעגן ויין און ווייניג

צרות : דען דא מבע איז וועלכער איין בעל דאגה איז דר האלט איין זיך ער
 מיינט ווען אים אקלייני ואף צוא קומט האט ער מודה עס ווערט נאך א ו
 גרוס . דרום מוא איך אייך דס ספר פר שרייבן אייער הארץ צו שבאקן
 אין האטס פארבט אונ בין פר זיכערט וועלכער מענטש דר דריין ליין וועט
 דעס וועט ויין הארץ דר פרייט ווערן . ווער אפער שכל הט אונ פנערט יראה
 שמים דען איך שרייב אייך לומר תורה אונ יראה שמים אונ ווער אונ
 נאט וייני פר זיכרונג הט דען מון דא דאגות נקט שארין וויא איין פסוק
 שמיים ומשמחה דע לא יירא נכון לכו בטהוב בים . איז מיינט ווער ויין פר זיכרונג
 צו נאט שטעלט פארבט זיך נישט פרייט גישעכניש איין דר וועלט :

מעשה הילל הזקן איז אבאל גקומן פון וועג הט ער גהערט איין דרום גשרי
 יעמרלך איין דער שטאט הט ער גאנט איך בין בטוח דס איז נישט
 אין מיין הוי . ווייל הילל האט גוים גהאלטן ויין הוי גייד ווען גלייך נאט
 הט די גרעסטי צדה זיי צו גשיקט ואלן זיי מיט שרייבן אונ וויין אונ פר
 ריב נעמן פון נאט . דרום האט ער גאט איך בין בטוח אז דס גשרי נישט
 אין מיין הוי איז דען ער הט וואל גוויסט אז ויין הוי גייד נאטס פארבט
 זענן אונ פון נאט אלס פר לוב אן נעמן דען דאס גוויסט אונ ביי איז אונ
 גמישט אין אייניס מען ווייס נישט ווס גוט איז דען מענטש . דרום וועלכער
 מענטש דער דא נישט פנערט ווס אים נאט פנערט דר איז נישט ווערט דס
 אים פראנט ריא ער . אונ ווער ויין פר טרוען צו נאט שטעלט דר האט
 ביידי וועלטן : אונ ווער אונ דער וועלט צרות האט אונ גיט אים גיט
 עבין דר דורך פאקומט ער דס אייביג לעבן . דרום ואל דער מענטש נישט
 וייער טרוען ווען ער הט שלעכטי מערה : אונ נישט וייער משפח ויין ווען
 ער הט גרום הצלחה . מען זעהט מענען מאן עיין העל אונ קלאר אונ פר
 ענדרט זיך קומט דר נאך רעקן : דער קרונ גייט אונ לאנג צום פרייט ביי
 ער צו פנערט . דרום גהערט דר מענטש זיך נישט א ה האלטן האטש
 ער הט גרום גדולה אונ דארף גיט מער צו טראכטן נאך אונ תורה ומצות
 אונ זיך משפח ויין ווען אים צרות צו קומט דען ווען דר מענטש קיין גליק
 הט אונ דר וועלט הט ער הצלחה אונ יענער וועלט . נון ווייל דס טרוארן
 הארץ ווייט איז אונ די נשמה קראנט מאכט אונ ווען איינער נישט ווייס ויין
 קרענק קאן ער קיין רפואה האבן . דרום ויל איך מפורש ויין די קראנקהייט
 פון טרוארן אונ גרינגע רפואה דר צו שרייבן ווס ווייניג געלד קאסט ווי
 משה רבינו הט גאנט ראה נתתי לפניך החרים וחמות הטיב ודער נבחרת בחיים וגימי

קרב הדבר מאוד בפה ובלבבך לעשותו :

משל איין חולה דער וייער קראנט איז אונ אלי רופאים זאגן אים דס לעבן
 אפדא קומט איין רופא צוא אים אונ נאנט ער ויל אים מיט נאטס
 הילף העלפן אזו הט דר מענטש איין גרוסי שטחה דאך איז ער זיך מצער
 צו מיינט עס וועט אים ביל געלד קאסטן אזו נאנט דר רופא צוא אים ווי

דך ניש מערד דא דארפסט נישט מער פרום אין גרינג קרייבונג דאס
וואקסט אף דעם פעלד און קאסט דך קיין נעלד אזוי דר הולד נאך
מער פשטקה און אז האט און משה רבינו צו ישראל גאנגט זיט אף לוי
אייך צוויי ווען דעם ביידן וועט און דעם מוט ווען איר זענט נישט פרום
און דעם נומין וועט און דס אייביג לעבן ווען איר זענט נישט און פרום און
מוט תשובה און איר זאלט נישט מיינן די תשובה איז אין שווערי רפואה
וואס קאסט נעלד גיארט אין גרינג רפואה בי קרוב הדבר טאר בפקד ונבדק
לעשות) דא וואקסט תרסה האבן אף דיני עבירות מוט גאנצן הארץ און
מצות מזה ווייטער אז אף ווייל זיך דיא דארת נישט באשנידן ביא כרמי
דיא דאנות האבן אף עולם היה און די איר נשמה קראנק דרוף בעטן מיר
אין שמונה עשרה דאס ווייט דס מיינט מען נאשאל היילן דיא נשמה
דיא קראנק אין דרום שרייב אף אייך אין גרינג רפואה צו דיא דא ווא
ווער איז אין צדק וועט דיא רפואה צום הארצין נעמן ווער אין רשע איז
און וועט נישט אין נעמן איז ויין נשמה און קראנק דעם נישט צו העלפן איז
ווייט דעם דער אס זאגט אף ויין נעלד ער זאל עס נישט פאר לידן און
בארענקט נישט ווא זיינע מאג איינר נאך דעם אנדרין צום מוט צו וואנערן
נון דיא דאנות און פרוין קומט דעם מענטש איר ער האט פאר לידן וואס
אס ליב איז אויך ער קאן נישט האבן וואס אים גלוסט . נון דאס נאריש
מענטש ווא איז אין מענטש אף דער וועלט גייען דר ערלאנגט הט ווס
אים הט געלוקט אויך אים געליבן איז ווס ער הט גהאט אים ער ויין מאג
קיין שארין גילדן הט . נון ווארום וואלכט דיין זאגן אן לייגן אף געלד
און נישט צו זאמלן און וואול לוקט פיל פרעגן ווס אין אונזן פליק אוועק
איז און מוסט נישט מראכטן אף יראת שמים און הורה ומצות מקיים צו
וויין ווי שלמה המלך הט מאמ (ראתי תוסף ימים) שנת רשעים תקצורנה) וועלכע
יראת שמים הט דר מירט צו לעבן אבר דר דא מראכט און זאמט אף
עולם הזה דער דר קערצט ויין לעבן . נון ווען ער איז אין בעל דאגה דר
ווערט פול און מרג און קאן וויינע זאכן נישט רעכט נאך גיין און ויין
עשירות בלייבט נישט (מדה נכסים מדה דאגה) ווא מער געלד אז מער זאגן
ער מוז מורא האבן פאר געזונט איז זיך מקנה אין אים ווא מען
גיפנט ביי ווס ער הט מאמ צו דיא פרייד ויין הילוס האבן ווא זיך אן
אים מקנה גווען און האבן אים גוואלט אים פרעגן בלשצר אין בעסטן
אין דר נאכט אלס ער איז וואול גימיט גווען און הט גינדנט איז ער פאר
אומליקט גווארן . אף האט שלמה המלך גאנגט שיש שומר לבעלי לעשות
דס איז אז סיימט ביי מענכע עשירים איז דס עשירות אים צו בייזן לען
ווייל ער עשירות האט און אימער אף געלד מראכט קאן ער זאט נישט
רעכט דיין . משה רבינו הט ישראל אף פיל זאל מיהור גווען ווען ווא
ווען פיל נוסט האבן זאגן ווי זאט נישט פאר נוסין ווא אין פסוק שטייט
ובקר

ויבדקו יצאנו ויבדקו ויבדקו ויבדקו ויבדקו ויבדקו ויבדקו ויבדקו ויבדקו ויבדקו
 פיל שאף און רינדער און זילבר און גאלד האבן וועט זיך דיין הארץ דר
 הייבן און וועסט אן נאט פון געסן . דוד המלך המ נאגט (אשרי האיש ירא
 יי בנפולתו חפץ מאד גבור בארץ יהודה ודע) וואו דעם מענטשן דר נאט פארבטן
 איז און בערשט ויין מצות נאך צו קוכן דר ווערט ויין איין גבור און זייני
 קינד גבורים זענען ווען ער דאס טראכט אין ראות שמים ווערט ער נישט
 קראנק פון דאגות און גוויינט ויין קינד דאס גלייכן איר דעו בעל דאגה
 מוט זיך וויא און זיינע קינד ווערן אויך א וואויל בעל דאגות און רמנים
 דר נאך שרייבט דוד המלך (דוד ישרים יבדק) דס גירעכט פארמיט ער דור וועט
 גליקליך זיין . די גמרא אנט (מלח טמון חסד) ווער ויין געלד נישט רעכט אלען
 מוט דעם מאנגליט עס דען זיין געלד מינער זיך . שלמה המלך המ און
 גאנצט ראות יי לחיים ושבע יין בלעפק דע דער איין ראות שמים איז דער איין
 נישט גורם מיטה און מוט זאט ויין ער פארבט זיך פון קיין גישיכניש וויא
 דר בעל דאגה דר האט גרום פחד און איז נישט נאט פיל ימיט (אין אדם מה
 חצי תמותו בידו) דר מענטש דר וואס נאכט און געלד המ ויין טאן נישט
 גנבן די העלפט . המ גר מוינד וויל ער קיין צוויי טויזנט המ ער צעהן
 מו גר וויל ער האבן צוואנציג מענטש דרום האבן אומער חכמים גאנצט
 איינער גשיר השם בחלקו דר זיך באגנן לאזט . אויך מאכט ער אויך ראשי
 תיבות עינים עינים ידים תנלים . הלכו מאכט חום לח קר ויבש דען
 אישליכר מענטש המ דא פיר יסודות ווען וויא איין גראדן שטאנד שטיין
 און דען וויי און ציין הענד פיס גראד ווען דער איז איין עולם דרום
 עפנט אייער אויגן און זעהט דעם אמת ווען מען איינע פיר שטעלט איין
 קעטיל פיר קולן און איין קעטיל פיל גאלד און מען גיפט אים דס ווילן ער
 זאל זיך נעסן וואס ער וויל וועלכער נאר וועט זיך קולן נעסן און גאלד
 שטיין לאזן און מיר מ נמשין האבן קיין שכל נישט אלי די תענוגי עולם
 הוה איז הכל ניקם אלס קולן און תענוגי עולם הפא איז חשוב און מיר
 מראכטן נישט אויף דאס לעצטי תכלית און מוהן אונזר נאך און מראכטן
 אויף עולם ה' געלד צו ואמלן גורם שטאנד צו אפירן און אין איין רגע
 איז אלס פאר לורן און מוט דאך ויין לעבן דרייבן וואגן פון משה וסתן
 וועגן און קראכט נישט איין מענטש איז וויא איין שאפן אין דר וואנד פון
 ביא גייט וויא איין ערדער שארפן דר באלד צו ברעכט אים איין בלאט
 ווס באלד פאר דארט ווער איז רייכער גווען אלס שלמה המלך וויא אים
 דר אשכנזאי האט ארום גווארפן איז אים נישט מער איינער גיבליכן אלס
 ויין שפעקן איז ער דר מיט גרום גנאנגן און האט גיקאנט דאס איז מיין
 טייל פון מיני ערביט . לאון מיר זעהן ווי פיל מ נמשין די דורף אום גליק
 זענען מכולה און ארום גווארן מוין בעטלן פון איין שטאט צו דר אנדער
 און ווען מען שטארבט נעכט מען פון אללים נאר נישט מיט :
 משה

משל אינור הט דרייט גומי פריינד איינר איז זיין לייב פריינד דראגער
 איז און אגומי פריינד און דעם דריטן דאס ער פאר ניקס גיאכט .
 פלוצלונג קומט איין שליה נאך דעם מענטש ער נאר גשווינד צום מלך
 קומן דער מענטש דער שרעקט זיך ווער ער הענט זיך וואס נאר דאס
 בטייטן דס דר מלך נאך מיר שיקט און פארבט זיך ווער און גייט צו זיין
 לייב פריינד ער זאל מיט אים גיין צום מלך דא וויל ער מיט אים גיין
 דא גייט ער צו דעם אנדערן פריינד ער זאל מיט אים גיין צום מלך דא
 זאגט ער איך וויל דיר בלייטן ביי אן דעם שוואס אפער ווייטער וויל איך
 מיט גיין דא גייט ער צו דעם דריטן פריינד דס ער נאר פאר ניקס גיאכט הט
 דא שפראך ער איך וויל מיט דיר גיין צום מלך און פאר דיר במילין טוב
 זיין און איז מיט אים גאנגען און הט פאר אים במילין טוב געווען . אזא און
 דיא דרייט פריינד איינער דס איז געלד דר אנדער דס איז זיין ווייב און
 קינד דר דריטער פריינד דען ער נאר פאר ניקס הט גהאלטן דס איז דיא
 תורה אונמצות און מעשים טובים דס אכט דר מענטש פאר ניקס . דער
 מלך דס איז מלך מלכי המלכים הקב"ה דר שליח איז דר מלאך המות דעם
 שיקט גאט פלוצלונג ער זאל דעם מענטש זיין נשמה נפון און זאל
 קומן דין וחשבון אפ געבן דר בעסטער פריינד איז דס געלד דס בלייבט
 דר היים ווען ער גלייך נאך אזא פיל הט קאן ער דאך ניקס מיט געבן .
 דער אנדער פריינד איז זיין ווייב און קינד גיין מיט ביי צום קבר
 שרייאן און וויינן קעגן אים ניקס העלפן דער דריטער פריינד איז תורה
 וצדקות ומעשים טובים דאס אכט דר מענטש פאר ניקס דאס גייט מיט
 אים צום מלך הקב"ה ווען ער פיל זכות האט איז ווערט ער ניצול פון דין
 וחשבון ווא איז פסוק שמיט (והיה לפניך צדקה) דס איז ווען דר מענטש
 שטארבט גייט פאר אים זיין צדקה ווען ער הט רעכט צדקה געגעבן און איז
 אים ניצול פון גיהנם און אנדערי דינים ועונשים וועט דר מענטש נאך
 זיין מוט פון אים שטיין .

מעשה מונבו השר דר האט אלי אוצרות אוועק געגעבן ארימע לייט וואס
 זיינע עלטרן איין גיאכט האבן דיא חכמים און אים גיהאט פאר
 איבל אלס ער אלי אוצרות לעד האט גמאכט הט ער צו זיי גאגט זיין
 האבן אוצרות גמאכט און האבן נאך אירין אלעס אונפער זיך גלאן און
 דער וועלט אבר איך מאך מיר אוצרות אין היכל דיא איך מיט געס און
 יענער וועלט ווס מיר בש רמט פון די בימרי עונשים ווס דער מענטש און
 גענער וועלט לייזן מוז און מאך מיר איין חובן שמול אין גן עדן . דרום
 דופן אדם טוא אפ דינע דאגות און קוף די סחורה אלס דו ריוח דראן
 האסט אונאייביג בשמאנד הט דס עלבגי איז תורה ומצות דס קאן קיין
 גולן אוועקנאפן קיין חכם קאן מען זיין חכמה אוועק געבן קיין למדן קאן
 מען זיין תורה אוועק געבן קיין ירא שמים קאן מען זיין יראה אוועק געבן

און צוא דעם קאן אימליכער מענטש קומן ווען איינער פראכט און געלט
צו נאכאלן איין אימער נאך איין גרעסער עיזער פון האנדלן הט גר דאך דאז
און איינעם מנאא אבר פרום ויין דס קאן אימליכער פאן און דעם הט
דוד חבלה נאנט דו זאלסט דך נט מנה ויין און איין רשע דעם עס וואל
נייט און הט עשירות דס איז חבל חקר נייארט נייא דך מנה און דא ליט
די איין נאנצין טאן יראת שמים נאך גיין און חוכה לערנן די גברא נאנט
קין רעכער למדן ווערט נישט איין דאס ער פרום איז ער פראך בעלן
פר די מירן צו גיין און ווער ויך קופט דא סחוקה און דר מיט מנה
ער ויך בארובן דען איי דער מענטש זאל פשאנן ווערן פערט איין מלאה
השי' וואט אום דעם מענטשן ווערט ויין חכם און דא איין גבור און איין
עושר אבר און ער איין צדק און איין רשע ויין זאל דס פערט דר מלאה
ניט דען דס איז נישט בירי שמים עס ווענט ויך אן מענטשן וועלכט ער
הט מאכט פרום צו ויין און נישט וואי משה רב נ הט נאנט צו ישראל
(סח' ה' שאל מנה כי אס לראת) נאט בערט נקס מער פון דוד און יראת
שמים דס האט דר מענטש אן וינער גוואלט אבר קלוג און שטארק און
דוד דאס איז פון השי' אן ויס פון איין מל' ער גיבארן ווערט דרוף האט
דער נביא נאנט דא זאלסט דך מיט גבורה און חכמה און עושר נישט
בארובן נייארט באלויט דך ווען דא ירא'ש האט מיר בעטן איין טאג
(לעצן לא נע לרוך) מיר זאלן ויך נישט באמלען אום וונסט גוויס ווען דר מענטש
וויין קאפ מכלכל איז מיט נאנות אום עה' וועלן איז אלס אום וונסט ווען
ער איז דר גרעסער עמחה האלט ווערט אים פון שטערט דר צדק גרויכט
שטחה בעה' ובעה' עס שאט אס קין נאנות ער בערט נישט אס דא
נשמה צו דר האלטן וואי אן פסוק שטייט (צדק איז לשיבוע נפשו ובסוף רשעים
תחם) דר צדק עסט נייארט די נשמה צו דר האלטן לאזט ויך בנין און
דר בוך פון די רשעים הט קיין מאר גנוג איין בת קול איז אום גאנצן
פון היכל און גרופן דא נאנצע וועלט ווערט גיטפייט פון וועלן זכות רבי
חנינא בן דקא און מיין ויין חנינא לאזט ויך באנין מיט איין מעסטל
פאקס רין פון איין פרייטיג צום אנדערן רשב' דר דען ווער נישטאט
הט איי מיט ויין ויין אלער דרייצעהן יאר אן איינער הייל גווען און השי'
הט ווי איין באפארן בוים לאזן וואקסן דר פון האבן וואי גיעסן און
אין קוואל וואכר דר פון האבן ווי גיברענן נאנצע דרייצעהן יאר און
ועלן מעסן ביי אן איר הארץ אן נאנער און האבן חוכה גלער נט נקס מער
ווען וואי האבן תפלה נטאן האבן ווי דא קליידר אן נטאן און וואי וואי
ועלן אום דר הייל גאנצן האט דין שווער רבי פנחס בן יאיר ויין איינעם
רבי שמעון בן יוחאי אן פרחץ אריין נטרטאט צו וואסן הט ער גווען
וואי ויין לייב איז לופער וואונדער גווען און דר רבי פנחס הט גוויינט און
זינע פערערן ועלן און רבי שמעון צווישן דא שרונדן גמאלן האבן אס
גביסט

גבישען הט רבי פנחס גשבראקן ווי מיר אלס איך דיך איז זעכער נישטאל
זעקן טו . הט רבי שמעון צו אים האט וואל צו מיר אלס דא א וועט
זען נישט העכטנדי מעלות מכות נישט אן מיר גנדיען וויא רצות שמים
אונ חכמה אונ כודות התורה האב איך גלעקנט ווי אונ אלי סברים פון
אים שרייבן ווס ער פר איין פאן גווען איין פון דאנין איין ראה צוא נעמן
זיך פנדינן צו לא נישט צו אהרן אונ עולם מה וויא חסידים ואנשי מעלה
אלבע לאוין זיך פנדינן אונ זענן אונ אונ עולם ווען וויא יסורים צוא קומט
די גברא וואס ווי רבי אלער איז גראנק גווען זענן ווינע תלמידים נקומן
פאכר חורב און זיין הט רבי עקיבא גשבראקן ביין רבי זענן איך ליב דיא
יסורים הט רבי אלער נאנט זעצט מיך אונ לאו מיך מיין תלמיד עקיבא
צו הערין דור המלך גלוי תלמים הט אונ זיך מקבל גווען יסורים דס ער
זעקס חרשים איז מווערע גווען רבי הושע בן לאי אט דר זיך משמח
איז מיט יסורים דר פנענט היף דר וועלט אונ רבי ימים זענן גוואונט
גווען צו שפר עין אומר ווי גלובט זענן יסורים דס איז די מדה פון צדיקים
אונ חכמים אבר דס גמין פאלק נארין די וואנדרן זיך אונ מאן שטארק
מווערן ווען ווי ווס פר לרין עס ווי אן גוף אונר געלט דר שרעקן וויא
שטארק ווי מיין עס דארף ווי ניקס צו קומן דרוס ווער עולם הט אונ
נשמה איין זיך האט דר ואל נישטאן זיך זעמין דיא מדה פון פר שטאפט
הערצ נייארט די מדה פון וואר האפטעני לויט אונ מקיים זיין ווס דיא
דמים שרייבן ווען דר נישט צו קומט ווס דו בר לאנגסט פר לאנג ווס
דיר צוא קומט אונ א וואל אלס דר מענטש מחוב איז ביטער קרייט
איין צו נעמן ווינע קראנקהייט צו היילן אונ זיך לאזן גירא אפ שניידן ווען
דר קאלט בראנד איפר האנט נעמט אונ לאזט זיך נאך דר צו פיל געלט
קאסטן ביי די גרוסע יסורים ווס ער ליידען מיין דס מוט ער אלס זיין גוונד
צו דר האלטן מכל שכן דס זיך דר מענטש מווינדן איין רפואה זיין נשמה
צו פר רעכטן די נשמה איז בעסר אלס דר גוף די נשמה פירט דעם גוף
די נשמה איז גלייך אלס איינר הט איין שיינע בלי אונ מאכט איין פוטראל
דר צו אונ עס זוכער בלייבט א וואו דר גוף ניקס מער אלע פאך נאר צוא
דר נשמה גהעקט מען ביטער קרייט איין צו נעמן צוא רפואות נשמה
מער אלס רפואות הגוף בפרט בדרבסט קיין ביטער קרייט איין צו נעמן
אונ קאסט זיך אונ קיין געלט נייארט זיך צוא גוויינן איין מרות מכות
ערשטליך איין קלייני ואכן דר נאך איין גרויס ואכן איינציגווייס צוא גוויינן
ביי מען גוואונט איז איין גרויס מרות מכות א וואל איין קלייני בפרט
איין דר יונגט נאכער איין מנישט זיך צו גוויינן יראש אן צו נעמן ווען איין
פאך נאך זינט אונ לאזט ער זיך ביינאנגסט דען ער הרע צווינגען אפר
הגבר ירא אה ח מענעו וואל דעם מנישטן זיך איין דר יונגט איין נאכט דנישט
מרעטין מוט

משל איין וועל שינע נוס ווייל זיא פריש איז קאן מען זיא גרינג שילן אָפּ
ווען די נוס אלס איז לאָט זיך שווער שילן גוואָפּ ביי צייטן ברעט
אין דר חורק. (פּער די ייִשרים משבחי לב) די תורה דר פריש דס הארץ בעת
יבא אורח (עס) די בעות פון השם יתברך זענן לוצר דר לייכטן די אונ
וויא מער מורה דר בענטש אין זיך קא אונ וויא גרעסער צדיק ער איז או
מוט זיין פנים מער לייכטן אלס איין רז ווען ער גלייך קיין תענוגים נאך
גייט אָפּ דר מענטש דר דאנות הט דעם איז זיין פנים בשווארצט מן
דר קענט אן דעם פנים אן די אונ ווער דא זאגט אונ מרוערט • ביי אכטן
שמים (מרת פניך פנים וחקך איך חולה) ווארעם זעהסט איבל אום אוף דעם
פנים אונ דא ביסט נישט קראנק דען דר אכטן חט זיך פּר לייכט גהאט אן
קבר זיין שווער די דס איז חולת אהבה דאס גייט איבר אלע חולאת דא
רופאים שרייבן דר מענטש נר זיך אן איין וועל פּר לייכט דער האט קיין
אנדער רפואה אלס פון איר אפ צוגיין אונר זיא בר געסט מרעם דא
זאגט פון אים אונ דאס חולאת אהבה פּר גייט אונ גהערט דר מענטש זיך
אפ גווייבן זיינע דאנות עולם חיה דען אלס ווס איין אן פאנגט געסט דס
איין ענר (והחכם עיניו בראש) ווער איין חכם איז דער זעהט און דער ס ר
עולם איז דר שווארצט דער ווערט גבורין דער פּר דעם דער גווינט אונ
מראסט זאלבס קאן מיר אלי קעה ווייזר פארן אונ אכט אלס נאר מוכן נישט
דען עס איז אלס פאר געליך אונ איז מ'קום תורה ומצות אונ זען אים
דאס גרעסט שידן צוא קומט איז ביא אים גלייך אלס ער איז גליינע
נאך וואלט בר דורין • אָפּר דר נאר איז גלייך אלס ווי איין בחבה ווען ער
עקום שידן הט מאכט ער אונ גרוס אונגוט גרוין אונ אהרין גלייך ער
ה ט מ'ה אלפים פאר לוידין אונ ער מוט עס נישט אום זיין זין טלאגן
אונ איז זיך מבלבל אונ פּר געסט זיינע עסקים דא דורף תן אין לערנן תן
אין תפלה קאן ער קיין מאל בבונה מן ווייל ער פיל דאנות אין קאפ האט
ער איז נישט ווכה אכיל שמתה שבת רעכט האלטן אן שבת דארף
מען נישט נאָרעין אונ קיין צער האפן קאן ער נישט אום דען זין טלאגן
זיינע דאנות • מען גהערט אונגער זיך צוא זעהן עס זענן פיל אריסע לייט
פּר האנדלן וויא רבי עקיבא קאט פּקאא שבע זיין מאכער גנומן אונ האט
גרוס עניות גיהאט איז אליהו עז ויאנקומן אונ ויי גבעטין אום איין ווייניג
שטרא דר מעשה איז בוואוסט הט רבי עקיבא זיין ווייב גיבירישט ונה דר
טאן הט קיין שטרא אונ נישט אונ האבן זיך משלח גווען מיט איר דלות
אונ זענן נישט אים פרום גווען אונ נאט רעכט גדינט דר נאך האבן זיי ווכה
זענן צו גדולה בעולם ה ובעולם הפא דער כלל איז דא חכמים שרייבן
דעם אמת וועלכר מענטש דר דאנות אונ צער האט וועגן עולם חיה דער
מיינט עס נישט ערקעסט מיט נאט וועמן זיין נשמה איז ריין דען גייט קיין
מרעין אונ זיפּען • איין חכם הט גווערן איינעם שטארק נאָרען הט ער צו
אים

אין נאמט זארגסטרופן דר וועלט וועגן זאל נאט היין זארג מינערן זארגסטרופן
אוף עולם הבא זאל דיר נאט היין זארג מער דען אוף עולם הבא ניהער
קען יא צא זארגן (מחלוקת אדם חי גבי על המאור) דאס האט זיך מיט דעם הנביא
גאט וויל דער מענטש לעבט זאל ער זארגן און זיינע עבודות זאל ער
ווייניג און קלאגן און און ביטור תורה און און העם כבוד פון השם יתברך
און און הרבן בית המקדש וירושלים דאדורך איז ער זוכה בשמחת
ירושלים שטייט אין פסוק (ישור כל המתאבלים בה) עס ווערן זיך פרייען אלי
דיא טרוערין און ירושלים דורך איז אימליכר מחויב זיך צו טרוערין
דס מען באלד זאל זוכה זיין בשמחת ירושלים:

מעשה איין חכם האט נאט פיר שלעסער איז אים איינר דער פון פאר
פרעגט גווארן איז איינר פון זיינע ריב האביר צוא אים גקוכן דער
הט קעגן אים גטרארט און מצער גווען וויל אים דס שלאט איז פיר דאן
גווארן הט דר חכם אים אום גלאכט און צו אים גאט וואס זארגסטרופן און
מיר זענען דאך נאך דרייא שלעסער מיר איבער גלייבן און דא האט גיט
איינעם היין איינעם און דא הייט דא איז שכל גיט ווייטער גרייכט
ווען ער האט זעקן פלים וויל ער הובן צוואנציג אייבער וויל ער
מיר האבן (אחרי כסף לא יטבע כסף) ווער זילבר ל בט ווערט גיט זאט פון
זילבער גלוסט אים מער צו האבן איך וואלט מיר גערין גילדני פלים מאכן
הט ער גילדעני וויל ער זיך גערין מאכן מיט די מאגטן פועצט דס גלייבן
אין אלי ואכן וויל ער האבן פון פעסטן און דר נאך טוט ער גיט פון זיך
אפ דאס נאך מחשבות און הט דאנות און צער און טרארט דס ער גיט
יינעם אלס נאך מאכן קאן און ער הט עס גיט גייט. און אלי צייט אין
עושר איז זייני גראנקן און טראכטן זאלט איך פיל געלד האבן וואלט
איך מיך אזו פירן וואלט מיר דס און דס מאכן וואלטן מיני קינדר גרויס
גרונות נאך געבן און גיט דס ער טראכט זעלט איך איין עושר זיין וואלט
איך בית המקדש בואן וואלט איך פיל גומס טאן דער ארים מאן איינעם
פפעניג צדקה גיבט איז אזו פיל אלס דען עושר זיין מאליר אימליכר נאך
זיין פרעגן איז זיינע גראנקן די ער קאן אין לייגן און תורה ומצות קלאט
שפיין און טראכט און זעלבי נארישע גראנקן און דער צו וועגט ער זיין
לעבן דריבער. פארט איבער דעם ים טוט זיך אין סכנות געבן. וועגן ער
פיר איבערין וויל דס ער גיט גייט הט. וויא מען נפיקט יהודה בר נתן איז
גגאנגן נאך רב המנוא האט רב המנוא געקן וויא דער יהודה זיפצט
שטארק האט ער צוא אים גוואנט דא מאכט דאס נאט יסורים און דר
ווערט שיקן דען עס שטייט אין פסוק פחותי ואתי איז מיינט איך האב
מיך פרייער גפארקטן דרום איז עס מיר צוא גקוכן און ווען זעלבי לייט
נישט קראפט ווערן זענן וויא מתרעם און דא גוירות ומשפטים וס נאט וויא
צו שיקט וס אים בילד צו קומט ווי דר גמרא זאגט אין תלמוד איז מיט

ד' י'שעאל בר יוסי גינאמן און האט זיך גפארקטן דער י'שעאל צווא אים
 גזאגט דו ביסט איין חוטא דען עס שטייט אין פסוק ^{פסוק} פתחו בציון חסאים עם
 האבן זיך גפארקטן אין ציון דא זינדיגער האט דר מלמד גפרענט רבי עם
 שטייט דא אין פסוק ^(אשרי אדם שהיה תמיד) וואו דעם מענטשן דער זיך
 שטייען פארקטן טוט האט ער אים גענערט דאס גייט אוף דברי תורה דא
 ארום זאל דר מענטש זאגן און טראכטן מאכט דינט ער גאט נישט רעכט
 און האלט תורה ומצוות נישט רעכט וויא עס זיך גפירט דור המלך האט
 גזאגט (כל אדמות ה' חסד ואמת לנצחיו ברחמי ועדוהו) די וועג פון גאט זענען לוטער
 גאד און ווארהאפטונג צו דיא לייט דיא זיינע תורה ומצוות היסן דען דיא
 חשובים חכמים צדיקים פון שטייען דעם וועג פון גאט און אזוי אים גלייך
 און באנערן ניקס מער פון גאט גיארט דס זיין גייט האבן דס לעבן צו
 דר האלטן. יעקב אבינו האט ניקס מער פון גאט פון גאט גיארט ברוט
 צו עסן און איין קלייד און צו קליידן שלמה המלך האט געעסן חסידות
 חור שפיו מיד מיד מעגליך ברוט וויא וואו דור המלך איז איין מלך
 געווען און האט אלי קאן סעודת מלכים לאון צו רעכטן האט ער דאך דר
 פון קיין הנאה גהאט און האט זיינע סעודה צו דיא עניים פאר טיילט און
 ער האט תענית גהאט ווייל ער גלעבט האט. בן אדם טאט דין שכל און
 וועה אלס וואס מען צו גייט רעכטן האט דס איז מער צו פינדן און צו קרייזן
 רמזל דער מענטש האט גייט עסן און טרינקן און לופט איז דר לופט
 דיא גאנצע וועלט פול ווייל וועלט נישט דר מענטש לופט האבן אטום צווא
 שפען מו ער שטארבן נון טרינקן האט דר מענטש גייט ער אז עסן דער
 מענטש קאן זיך לענגר דר האלטן און גייען אלס אום גיטרינקן דרום
 איז טרינקן מער צווא באקומן אלס עסן וואס איז איבעראל גענוג צווא
 באקומן נון ברוט איז אויך מער צו באקומן אלס אנדערע שפייז. אלס וואס
 דר מענטש צום גייט רעכטן האט עס אלס מער און וועלפלער צו באקומן אבר
 אנדערע חשוב זאכן כסף וזהב אטום מינות דיא גומי קריימער האט גאט וואויל
 בשאפן אבר מיידל ווייל דר מענטש ברארף עס נישט גייט ער קאן דראן
 זיין גאט האט דאך אלס בשאפן אטאל האט דר מענטש גייט צווא איין
 רפואה צווא ברובין דס איז איין גרום גמילות חסד פון הש"י אלס זיך דר
 מענטש זאל באגין לאון און נישט איבריג טראכטן נעם דיר איין באהן פון
 דארף פונען דיא פירן זיך פשוט און עסן גראבי שפייז און גייען אין
 שלעכטי קליידר און אירי הייז זענען קליין און לעבן מער רחוק און
 בשמחה אז דיא לייט דיא אין שטאט וואונען און פירן זיך הוף און טראן
 זיך אלי גענוגס אז און דר פונד גלוסט נישט איין הער צווא זיין דר כלל
 איז אלי גיוואונקייט גפעלט דעם מענטש וואויל :

מעשה איין בן ארון גדול האט בייא זיך גהאט איין נזיר פון אים אפ צווא
 לערנן מוסר האט ער דעם נזיר גפרענט וויא קומט דס דאס אייך בין

אין בן אדון און האב זיך בבור וגדולה און אז עשירות און ביי נאכט
שלאף איך נישט און האב קיין רעכט שטח דר ביי איך גלייב נישט אוב אין
מענטש איבער האנדלן דר זיך פון הערצין רעכט פרייאן קען הט דר גייר
אום גענערט קום מיט איר איר וויל דיר וויין ווערסט זעהן אין מענטש
דר זיך זא מיט גינען הארצן פרייאן טוט און לוסטיג מאכט און הט אום
גפירט פון דר שטאט אז אין בעטלער מיט זיין ווייב גווען דר האט אין
ביידל פון שטראל נאכט און אינמיטן מיט גישפרייט וואס ווייב דרוק
גשלאפן האבן הט דר גייר צו רעס בן אדון גנאנט בלייב דא איבער נאכט
וועסטו זעהן וויא זיך דר בעטליר און זיין פרוה משמח זענן וויא וואל זי
בייד נישט אין שטיק נאגן ראק און אירן לייב האבן אז איר דר בן אדון
דא גבל בן און און גפאסט צו זעהן ווס דר בעטלער קען ווערסט נאך קען
נאכט אז דר בעטליר גקוקן און דאס גהאט אין פידל און אין זאק פון
מיט פרוט און דא פרוה אין קרוג פיר אן דר האנט און זענן אין איר
שטראל היטע גנאנט און האבן גלעסן איר פרוט און האבן גשטונקן און
ה בן זיך לוסטיג נאכט דר נאך האט ער זיין פידל גנוט און גישפרייט
און מיט זיין ווייב גנאנט און גשפונגן ביי וויא בייד זענן גיירע גס אל
און איר מיט און האבן נאכט גשלאפן צו קארנט אין גאר זיין געלט פון
צערט גווען און זענן ווידר גנאנט בעטליר און האט זיך דר ויגער רייכער
הער פון וואונדערט און צו רעס גייר גשפראכן גון האב איך מיין לעב מאג
קיינס לוסטער גווען אזוי בעטליר וויא קומט גון דאס . האט דער גייר
גענערט דיער בעטליר לאזט זיך בניין פון לאנגט נישט מער ווען ער נאר
הט צו עסן און דא בטהון אז נאט ווערט אים קארן ווידר באשערן עס
שטייט וועלכער היינט הט צו עסן און נארום ווס ער קארן געסט צו עסן
דר הט ווייניג פון זיכרונג און גאט דרום אין ער זא לוסטיג . און אדון
האט פיל זיין אייגנס דרום גנאכט ער און נאך מער . און דער בעטליר
נאנט נישט דאס אים איינער געוואס וועט נעמן אדער גלענן דרום האבן זי
אז זאנפט גשלאפן און אזוי אז מוז מירא האבן פון רופרס פאר נאכט רוב
פון שטח פון שטח אים און שטאט איבער געסן שטאט צו קארן דרום
שלאפט ער נישט גשמאק און דר בעטליר אין גאר פרוט גוואונט צו עסן
און הט קיין נארן דרום הט ער זיין פרוט גשמאקער גנעסן אלס אדון דר
אלי מערס עס עסט אלי קאג דר וויל ער זיך אזוי גוויינט האט דר צו . דרום
ווער זיך לאזט בניין ווס אים גאט טוט צו פיגן . דעם אז פיל לוסט און
פרייר און מוש ווייניג נאר אום לעבן . און הט ריש לקיש אין מאס זאפן
גלעוויט וויא ער גשמאקן אייזט ער זיך דריבער געזען גווען און האט
און זיך גלייבט דעם קסוק (וויב האט דאס) איר גוט מוזן אנדער בקומן נאך
אירן גוט . און שטייט רב אדא איז פון ווייב און קינד אונזען געזען לערן
הט דאס ווייב צו אים גשפראכן דא אייזט לערן וויא ווערן דא קינד

צו עטין נעמן הט ער צו איר גואנט זאגן ניש גאט וועט העלפן וועסט ווי
 צו עטין עקבן . פון דאן איז צו לערנן וויא פאר צייטן די תלמידי חכמים זיך
 ניש גוארנט האבן פאר אירן גוף און זענען ניקס אנדערשט אלס תורה ומצוות
 נאך גאנגן דאס מאכט דא גרוסע הערצליכע ליבשאפט ווס ווי האבן געהאט
 אין נאנט דיעס . אברהם אבינו הט ווין ליבן וון יצחק וועלן שעקטן פון
 נאנט . ווען און די מענטשן האבן קיין פאר שטאנד לאזן שטיין איין וועלט
 דא אייביג גוועט און ליבן אירי דאנא וואס דער וועלט וואס ניקס מער
 אלס איין קריינע וויילי גווערט און זאגט גרויס שטאט צו פירן און ווען ער
 גלייך מווינט יאר ואל לעבן און מוואלס אונטער ויך לאזן וואס העלפט עס
 ווערן זינע קינדער אין איין גוט מאל גבארן ווערן וויא וואל פארט קומן .
 דרום גיהער דר מענטש צו קרייבן ווין וויא נאנט ווילן איין וואס גאט מוט
 איין וואל גטאן ער איין אונזר בשעפער צווא אים איין אייכלער מוסר ווין
 נשקה אלץ טאג ביידאקדו רחם צווא דיר בייעל איה מיין נשמה פאר איין
 פקדון מענטש מאכן ווס דין רצון איין . נין ווען גאט איינעם איין סופה צו
 שיקט און דר מענטש נעמט עס ניש פאר ליב וואנט ער אלץ טאג שיקר . מען
 הערט צו דענקן איה ביי ניש אליין דעם צרות צווא קומט . צרות רבים היי
 נהיה ווען איין מענטש אליין איין וויינר צרה הט ער נאך מער צער אלס
 ווען לייט צו אים קומן און אים אויס ריידן פון צרות ווס אנדערע לייט האבן
 אויס געשטאנן און האבן ויך דאך געטריקט עס איין קיין מענטש איין דער
 וועלט דר ניש צרות דר לעבט הט . אלס אלעס דרום מוידן געטריקט ווין
 מוסר ווי ער הט זאלן שטארבן הט ער איר דען בדרך גלאן . מיין מוסר
 געענט אלס ווס אויף דעם עולם איין דאס איין אלס פאר גענאלד אונדן וון
 איין ניש גווען איין קליינער מלך נייארט איין גרוסער מלך דרום ואלסמו
 דיר נהג נין ניש אלס ווא איין מוסר פון איין גווענליכן מענטש נייארט
 אלס וויא מוסר פון איין גרוסן מלך נאך מיין מוט ואלסטו לאזן בואן איין
 גרוסן פאליץ אונטעם ואלן צו דיר קוקן פל שרי מלוכה גראפן און פירשטן
 צווא דעם געזעצן טאג ואלן ויך לוסטיג און פרייליך מאכן און לאזן אבר
 קיינר קוקן ווס איין צרה גהאט דאמיט אלס לוי ער לוסט און פרייד ואל
 ווין אויף דער סעודה נון וויא די צייט איין נקומן אלס איר וון אלעס ניר
 העלף איין נשטארבן הט ווא מקנים גווען ווין צווייט נון דר טאג איין נקומן
 אלס דא סעודה האט ואלן ווין און ווא האט גמיינט עס ווערן נאר פיל לייט
 קומן איין ניש איינר נקומן האט ווא גפרענט אויך לייט וואס בטייט דאס
 ווארום קומן ניש דא לייט צו דר סעודה דא איה האב לאזן און ברייטן .
 האבן די לייט גואנט ל בע מלכה איר הט גלאזט איין באפעל אוס גיין עס
 ואל קיינר קומן דר איין לייך דר לעבט הט אונטעם איין קיינר פאר האנדן
 דר ניש וועלט איין לייך דר לעבט האבן דרום קומט קיינער ניש . אלס ווא
 ואלקע הט גווערט הט ווא אן גאנגן צווא שרייבן און גואנט אלעס ניר
 אלעס ניר

אלכסנדר מין וזן דיין חכמה איז פון אן פאנג גמיינט אוף דר לעצט מין
 זון דוא האסט מיר געקערט רעכט צו גרייסמין איך זאל זעהן דס קיין
 חרוש איז ווען איין סיבה ווידר פארט דס טרעפט נישט צו איינס אלזין גאר
 אלי לייטן זענען גלייך אין דר זאך אונ נישט איינער דער נישט דאנאט אונ
 טרוערן האבן גמראן. דעם ברך המ אלכסנדר געקומט איי ער געטארבן
 איז. מיינ מוסר פר נעם וואל מיינע רייד אונ נעם זיא וואל אין אכט
 אונ לאז דך טרייסטן אזו וואל אלס איך בין בארימט גווען אין מער מדות
 טובות אונ אלי מדות נישט אין גנומן וואס חבל איז גווען אונ דעם מענטש
 נישט העלפט. אזו זאלסטו אויך דא מדה אין געמן ויך נישט צו גלייכן צו
 אנדרי ווייבר דא דר שרעקן אונ דר וועקן טרוער אונ קלאג. מין ליבע
 מוסר זאלסט וויסן עס איז קיין זאך אויך דר וועלט ווס שטעטליך זאלט
 גווערן זעה דר שטארקסט אויך גוואקסנער בוס וויא בילד פאלן זיינע
 בלייטער אב אונ זיינע צווייגן ווערן צו בראכין. מין ליבע מוסר זעה דס
 גרא צו מארן איז עס פייכט צום אבינר איז עס טרוקן. זעה דא לבנה
 ווען זיא אין פולן ליכט איז הייבט זיא זיך אן צו מינערן אונ ווערט פינגער
 זעה די ליכטיג שטערן וויא זיי די פינגער דנקל מאכט ווען איין פלאם
 שטארק פלאמט וויא באלד ווערט עס אום גלאשין אן ווס איז דר מענטש
 אלס איין שטאמן נישט פר ביי אלי שעה אונ דעם מוס ויך זיין ליכט מינערן
 גלייך איינער אין הלום איין גרושן אויפערט אונ ער אויך וואכט אונ איז נאך
 דא. דרום מיינע ליבע מוסר לאז דיין אויגן קיין טרוערן ריין פון מיינט וועגן
 אונ זיי וויסן דס ארט ווס איך אהין וואנדער איז חשוב אונ בעסר אלס דר
 עולם ווס איך בין גווען. מוא נישט טרוערן אונ ויפצין אונ הייג דיין נשמה
 מיט מיר צוא זיין לעולם הבא. מיט דיוע רייד האט אריסטאטלס זיין רבי
 גמרייסט די מוסר פון דעם גרושן מלך אלכסנדר. דס איז איין גזירות המלך
 הקדוש ב"ה אויך אלי זיינע באשעפטיג גרום אונ קליין ארום אונ רייד מון
 שטארבן אזו וואל אלס דיין זעהן ווידר פארן איז אויך זיין קיניגלכן שטודע
 וואל דעם דר געטארבן איז דר קומט צו דיה דר דא לעבט האט דומער
 צער אונ פארבט אין זיינ מאן קיין דיה וואל דעם דר שטראף אן געבט
 גלופט איז דר דא טראכט אום זייער נשמה אונ גרייט זיך אן שפיו דס
 ער אויך דעם ווען מיט נעמט ווען ער אויך קומט צו רוח. גיב שבת צו גאט
 דר דינעם זון אלכסנדר דא גדולה האט געגען אונ דא חכמה גערענט
 אלס ער זיך דר ווילט דס יענע וועלט צוא גדולה ומלכות אונ גאט האט
 אס פון דר וועלט גנומן אלס ער אין כבוד גבליבן אונ איי גוואלטיגער
 מלך גבליבן אונ איין גלייכער קנעכט גווען צוא זיינע באשעפער אזו וואל
 אלס איר ביי זיינס לעבן אייך מיט אים גמרייסט דס אזו נאך מער דאס
 איר צו אים קוקן ווערט מיט אים צו גמרייסט דרום געבט אייך צו פריידן
 דרום גהער דער קענטש פהארצט זיין אין ווינר צרה אונ בווייזן אלס ער

אלי נשיכניש ווס אים צו קומט פון ניקס אכטין טוט. וויא אכאל איז איין
פיל סוף גענוען ווס מען קעט גאנצן מען ואל אים אום פרעגן און מען זאל
אים דר צו די צונג אב שניידן וויא דר פליסוף קעט געהן אלס מען זאל
אים דר צונג אב שניידן פכדי אים גרוס צער אן טון איז ער אליין פריער
גקומן און קעט פון אלי לייט גווייזן אז אים נישט גלעגן איז אן דעם צער.
דער מענטש איז גיט בשאפן גווארן זיך צוא לוסטן נייאקט איז ווארן
בשאפן דר מענטש צו שווער ארבייט אין תורה וסעודת זיך באמירן פכדי
לעולם הבא וזכה זיין דס אייביג לעבן. ווער זיך פרייטאן נישט אן גרייט
אוף שבת האט מען שבת נישט צו עסן און ווען דר מענטש זיצט וואל
בשילום און בשלחה גהערט ער זיך צוא הארצן געבן און פראכטן וויא
באלד קאן זיך דס בלאט איפער קערן:

מעשה איין פאשע האט איין ביזן שטאלצן מענטש גפאנגן דער געהר
שלעכט איז גווען און קעט פפולין זיינע קנעכט וויא זאלן איין גרוס
פויאר אן כאפן און זאלן אים פון פרעגן וויא זי דס פייאר צו קעכט מאכן
איז איין שטאלצן קעגן גקומן און האט דס פייאר אום גלאשן און דא
קנעכט האפן אים גיט רעכט איין בווארעניש גנומין אין דעם שטאלצן
דען איז ער אונזען גלאפן און איז ווידר פהשקט וקטח געסן און האט
ווידר מעשים רעים גמאן און קעט גיט גראכט ווס אים איז ווידר פארן קעט
אים איינער פון דא חכמים געקראפט און צוא אים גרעט לאז דר גיט
רייצן דא מנוחה און שלח וואס דא האט דאס קאן זיך באלד ענדערן
קאנסט דר גיט דרוף פון ויכרן. נון קעט ער גיט גפאנגן און איז איין זיין
מוטויליג ביז הארץ נאך גפאנגן אכאל ביז נאכט קעט אים גחלוקת ער
קעט זיך גפארן און קעט זיך. איין דר זון גיט קענט צו מארגנס האט עס זיין
הארץ גקלאפט קעט ער גוואלט וויסן ווס זיין חלום באטייט ער דער ציילט
דעם חלום פון זיינע אכטן קעט אים דאס פאכטער זיין חלום באטייט מען
וועט דר הענגן וועסטו נאכט זיין קעגן דר זון וויא דאס באטייט האט
אים דעם חלום אום גלייט איז גיט לאנג דר נאך גאר גווארן און איז
גהאנגן גווארן דרום האפן די חכמים דא וועלט געלעבנט צו איינער לייטער
איינער גיט ארום און דער אנדערער גיט ארוםער. דער שטארבט דער
אנדער ווערט גבורן דר טוט פיל גווייזן דר אנדערער קעט פיל פון לורין איינער
טוט אין דר וועלט ארום שוועבן איינער איז נאכטעט און געהערט. דעם
אנדערן רעכנט מען פון ניקס ווערט. אכט ארום און דר איז פא אט
אלץ גלייך דרום געהערט דר מענטש זיך צום הארץ נעמן אין זיינע יונגע
יארן און אין זיינער גרעסט פרייד צו דענקן נאט קאן באלד מיינע פרייד
ענדערן צוא אין לייט און נאטס פאכטער זיין גיט אט דער גארשער
שלעכטער מענטש קעט גווייזן זיך שטח ווערט אייביג זיין וויא באלד איז
עס גווען פון שטערט. אכט ווער נאט איז זיין הערצן האט זאל זיין הארץ
דר

דר וועגן ווייניג באר קרייטש ווערן גלייך צו מאכן • צוא אליס באזיילגט
 זיין און ברייט שלמה המלך הט מאט עס הט אלס זיין צייט • דען שלמה
 הט באר אן מאנט וועלכער פרום איז זיך שלמה ווס אים גאט הט געגען
 און לייגט ווייניג אן און תורה ומצות אבר דר חוטא טראכט ניקס
 אנדערש אז געליראונ גוט צוא זאמלן דרום הט שלמה המלך גיזנט דוא
 נאקט דיר גיט שלמה זיין מיט דיין עשירות זאמלן עס קען גיזנט זיין
 צייט אז איין אנדער דין געלט ווערט בקומן דר איין צדיק איז וויא מיר
 נפוצין היין האט גרום עשירות גהאט דר נאך האט אסתר המלכה אלס
 בקומן גו הט שלמה המלך דעם בן אדם חוטא גהייסן דר דא בראכט און
 נאנט און געליר דר זיך אום זיין גיגור פרענגט מיט נארג וואס גיט גייט
 זיך וועלכס זיין נשמה שוועכט א נאמס דינמט שפעטש נון ווען חז' ווייניג
 קינד קראנק גיין אל ער טרוערין און פאכטין און צדקה געבן פיליכט
 אז אום צו בעטן אז ער וויא בי דעם לעבן קאן דר האלטן און גהער ער
 תשובה צו מו סאמער ש' ארפין זיין פון ווייניג עבירות וועגן וויא מענטש
 לייט דאס פיל גיגורס און שבותות גהאנט זיין אלס בענותות שקיט איז א
 עולם פערט מען נאנט דס נאל מיר אכור זיין קאס הייבט איין רעכטער גדר
 און קענכיר איז גוואונט אז צוא זאגן און הנפש עס גיט דרום שפארפין
 ווייניג קינד :

מעשה זייער האט איין נאך גילדן געגען צוא בחאלטן איינער פרום און
 דר נאך גילדן איז דער פרום אונזער איר מעהל גקומן און איז איין
 ברוט גבאטן ווארן און ויא האט אים אנגען געגעבן אן ארימאן איין
 שטיק ברוט דר נאך איינער מאן גקומן און הט זיין גאלד גילדן גפארערט
 הט ויא גשווארן ואל מיר מיין קינד שנארפין ווען זיך האב גהאנגהאט
 פון דעם גאלד גילדן גיט לאנג דר נאך איז איר גשטארבן דאס קינד דר
 ווייל ויא דאך איין גליין ביסל גהאנגהאט פון דעם ארש וואס דער נאך
 גילדן איז געגין :

מעשה איין פרום הט אירע צוויי קינדער לאזן באדין אין וואס צוויי
 איינער דר טרענגט • אז האט ויא איין גדר • קאן איין קיינען וואס
 מער צו גיין אכאר האט ויא זיך גפארן איז ויא גלייך גשפארפין :
 מעשה איין פרום הט איין גדר גאן קיין פליסינג וואס צו פרייגן אמאל
 האט ויא גפרונקן האט מען ויא תיכף פון אהרם פירען און איז
 גשפארפין דרום געליט מען גהער צוא זיין אן גדרים און שבותות • און
 ווער גיט רעכט פקבור האלט דר סמות דס אייז גיין איז אום דר מוזה
 און איינער צו גינעקט אז ויא גיט פסול איז און און דעם רעכט אורט פון
 דר ביא שטידל אן שלאנט ווער זאלבעס גיט מוט ווערט געטש דר גלייבן
 און די עבירות דרום גהערט ער פלייסט גאט אן צורופין ווען ווייניג קינד
 אנדער זיין לבשער קראנק איז • דער ווען ויא שון געטש דרום זיין וואס
 העלפט

העלמם דר נאך צווייגן און שרייבן. אזי האט דור המלך גמאן וויאזוי
 קינד איז קראנק גווען הט ער גפאסט אויב באלד אזוי קינד איז גשטארבן
 הט ער גמאן דס קינד איז מוט ווס זאל איך נון מער פאסטן איך קען עס
 גיט ווידער לעבנדיג מאכן. דארף הט שלמה המלך גרעס ער לדרב ועת
 לחיות איז מיינט עס איז איין צייט צו ריידן וויא דר נביא זאגט קהעפסט
 דברים ושוב אל ה' אר' אלט באקענן קיינן גאט אוף אייער עבירות און זאל
 תשובה טאן צו גאט. אציט איז צווייגן וויא מען געפינד בייא אהרן
 וויא זיינע צוויי זון נדב ואביהו זענן גשטארבן הט ער גשוויגן און האט
 בשמחה אן גנומן פון גאט הט ער איין לון בקומן אזי גהערט דר מענטש
 אוף צו זיין ווען אים יעמ גט שפעטט גהערט ער עס באהבה ובשמחה
 סתכל זיין פון השם יתברך. רבי יוחנן דעס זיין צעהן זון גשטארבן האט
 ער איין צאהן פונדעס יונגסטן זון בהאלטן און הט אנדער ליט דער מוט
 גמרייטס וויא זאלן אוי פאר ליב געבן פון גאט וויא ער י דען דער רבי
 יוחנן איז איין גרוסער צדיק גווען זענען דאך זיינע קינד גשטארבן דען
 גאט שיקט דעס גרוסן צדיק יסורים צו דעסטוועגן ער זאל מער שבת האבן
 לעולם תפא אוף קאן דר מענטש גיט וויסן ווען ער לענגער לעבט וואס
 אום אים וועט ווערן. דער מענטש זאל זעלבסט אן זיך גיט גלייבן דאס
 ער איין צדיק בלייבט ביז ער גשטארבט יוחנן בהן גדוד איז אכציג יאר
 איין בהן גדוד גווען צום לעצטן איז ער איין צדיקי גווארן ווי פיל קינד
 זענן מוט קראנק גווען און פאגער און מוטער האבן גוויינט און האבן
 גרוס צער גיטריבן זענן אויך גינד גווארן און האבן וויא דער צווייגן און
 וויא זי דר וואקסן זענן גווארן זענן וויא גרוסע פערפערעכער גווארן דס
 דיא ליט פאטער און מוטער פו שאלטן האבן וואס וויא אזוי איין ווע
 מדינים האבן אויך דער וועלט גבראכט און פאטער און מוטער האבן
 הרקטה גהאט וואס וויא גוויינט האבן און האבן גוויינט ווען זיי ווערן
 זיי גשטארבן עס שטייט בייא אלי באשעפניש וירא אלהים כי שג איז מיינט
 גאט האט געזען אז זיינע באשעפניש זענען גוט און בייא דעס מענטשן
 בשעפניש שטייט גיט דר ביא גוט. דען ווען דער מן גיטש גבארן ווערט
 איין קיין גוטס ביי אים צוויא דר קענין אפער ווען ער גשטארבן איז און איז
 איין צדיק גווען אלע זיין טאט דען איז עס גוט. גאט האט גבאטן אן
 דר תורה ישראל זאלן זיך קיין וואונד מאכן אויך קיין האר אוסרייסן
 ווען איינער גשטארבט אזוי איז דער מנהג גווען אונזער דיא אמורים וויא
 האבן אלס גהאלטן פון דויער וועלט דרום האבן זיי זיך האר אוס גריסן
 און צא בלוט גשקאן און גרוס צער געפריבן ווען נעמאנד גשטארבן איז
 דען וויא האבן גמיינט ער איז אייביג פאר לודין און פאקומן אים גיט
 ווידער געהן. אבר איר וואס גלייבט אן תחתית המתים און אן עולם הבא
 זאלט איר אייך גיט אזו קצער זיין וועגן איין מת דען עס איז אייך גיט
 אייביג

אייביג פר לורןאוף יענר וועלט וועט איר איינער קינדער און דיא נאנצע
משפחה ביא אנגער און אייביג שמחה זען ווען איר גוט און פרום וועט
זיין דרום שטייט אין דר תורה ביי דעם טוט פון צדיק גייעה ואסיפה איז
שייטש ער איז פאר גאנגן און ואמילט זיך צו אנדרי נשמות צדיקים דיא
אין זיך עקזיזיך מתענג זיין :

מעשה איין תלמיד חכם איז זיין זון גשטארבן הט גהייסען יוסף און האט
ער גרום צער גיטריבן . ווען ער הט וועלן עסין הט ער גרופין יוסף
מיין קינד קום עסין . הט ער זיך גועצט לערנן האט ער גרופין יוסף מיין
קינד קום לערנן . אמאל איז ער פאר טאג און גשטאנן לערנן האט ער
ווייט גרופין יוסף מיין קינד קום לערנן איז איז גקומן איין גשטאלט וויא
זיין זון יוסף אום געהן האט דר תלמיד חכם גשריגן צא שטא גיטא אוועק
פון מיר איז דאס גשטאלט פארשווינדן האט ער פארשטאנן דאס ער זאל
זיך גיט מצער זיין . מען דארף קיין פת קישין אדר זאגן צו איין פת געם
מיך מיט איז עס איין גרוסי עבירה . און ווערמט דר מענטש צו דענקן
טאמיר שיקט מיר גאט דאס צו איר זאל איין פקרה האבן און מיין
עבירות . משה רבינו האט גאנגט ומשלם לשונאיו אל פניו להאכידו איז שייטש
גאט גיבט דעם רשע אלס ער עשירות און הצלחה האט און דער וועלט
אום צוא בצאלין דעם לון און זיינ מצות דיא ער גטאן האט און לערנס
הבא איז ער פאר לארין אפר דער צדיק דר ווערט מיט אלערליי יסורים
גשטראפט און דר וועלט און זיינ עבירות דיא ער גטאן האט בכדי ער
זאל צוא עולם הבא וזכה זיין . דרום גפנין מיר פיר מעשים וויא אונזר
חכמים האבן און זיך ועלפסט יסורים מקבל גווען וועגן איין קליינ עבירה
מעשה רבי אליעזר ברבי שמעון דר האט און זיך מקבל גווען יסורים
אלי אבינט האט ער גאנגט צו דיא יסורים מיין ברידער מיין
פריינד קומט און מיר זענן דיא יסורים גקומן אלס ער מוכה שחין איז
גווארין און הט פייקטי בקאסערן בקומן דס מען אים זעכציג קישן האט
אונזר גלויבט און זענן אלי פיל אן גיזאפט פון דעם אונפלאט וואס פון
אום גינגן איז צוא בארען האט ער ווייט צוא וויא גאנגט מיין ברידער
מיין פריינד מרטט פון מיר אוועק דס איר קען תורה לערנן . און רבינו
הקדוש הט און זיך מקבל גווען דרייצען יאר יסורים דר ווייל ער אמאל
איין קאלב הט זאגן שעכטן און דס קאלב האט שטארק גשריגן און האט
זיין קאפ ביי רבינו הקדוש אונזר זיין קלייט פהאקטן האט רבינו הקדוש
קיין רחמנות איר דעם קאלב גהאט ער האט גאנגט דאס איז דער צוא
בשאלין גווארן דרום האט ער יסורים גהאט דן יצעהן יאר אין חולי און
און זעכס יאר אין חולי מעים און האט גרום גשריט גיטאן ביא זיינ
יסורים . פון דאן איז צוא לערנן וויא גרום דר עניש מוז זיין לעולם הבא
ווען וויא פון זאדע קליינ עבירות וועגן איז שווער ביטערי יסורים און
זיך

זיך גנומן האבן : אוף איז דער פון צוא לערנן וויא גליבט זענין יסורים
וואס גאט שיקט צו דעם מענטש דאס זיין נשמה ווערט גלייטערט . דרום
קאן דר מענטש נישט וויסן : ער מיינט דיא סבות וואס עס קומט צו אים
זענין דרע אבר אין אמת זענין וויא למובה . אין דר תורה עמיים וואהבת את
י אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאודך רוא זאלסט נאט ליב האבן מיט דיין
גאנצן הארצן ווען דיר גלייך דיין לעבן נעמט אונ דיין געלד אונ גוט
נעמט דען מעניכר דר זיין געלד ליכר האט אלס זיין גוף . זאלסטו דאך
גאט ליב האבן מיט גאנצן פרייליכן הארצן פון דאנן לערנן אינורי חקמים
אז וואו ווען דעם מענטשן איין טובה צו קומט מאכט ער ברכה בשמחה
שהחינו אוהר הטוב ומטיב דאס גלייכן מוז דר מענטש איין ברכה מאכן
ברכה דיין אמת בשמחה אונ נאט מיט גאנצן הארצן ליבן ווען אים שוין
דיא גרעסט צרה צו קומט אונ ווס דר מענטש מיינט עס איז איין רעה איז
עס איין טובה . אכאל הט אייניר איין גרוסן אוצר גיפנן האט ער גרוס
שמחה דר מיט גיהאט דר נאך הט מען אים תפוס גנומן אונ אים יסורים
אן קאן ער זאל מודה זיין אויב ער הט נישט נאך מיין גפונדן אונ איז דר
פון גשקארבן איז זיין טובה איין רעה גווארן . אכאל האט דאס וואסער
איינעם זיין פעלד דער טרענקט האט ער גרוס צער גהאט דער נאך איז
דאס וואסיר אפ גלאפן האט ער גוט פיקט זיין פעלד גפונדן איז זיין רעה
אים למובה גווען :

מעשה איין מנא הט גהייסן נחום אייז גס וז ווס אים נאט הט צו גישיקט
הט ער גאט גס וז למובה . אכאל האבן דיא חקמים אים גשיקט
מיט איין מתנה צוא איין שר ביא נאכט אין דר הארברג האט מען אים
אלס אוועק גנבת אונ מען הט אים זיין קאסטן פול מיט ערד גפילט צוא
כארענט וויא ער הט דאס גוועהן אנט ער גס וז למובה אונ הט דעם שר
גיבראכט דעם קאסטן פול ערד . איז דר שר זייער ביי גווארן אונ זאט
דיא דוידים שפעטן אום מיר איז אליהו הנביא גיקומין אונ זיך פאר
גשטעלט אונ זאגט צום שר מאמיר איז דאס ערד פון אברקם אבינו ווען
מען ווארפט דער מיט ווערן פייילן אונ שווערדין דרום . האט דער שר
גיפרובט אונ האט אשטאט איין גנומן דר מיט . מען האט אים מיט גרום
כבוד אוועק גישיקט אונ נאך דר צוא דעם קאסטן מיט אכנים טובות
גפילט אונ צוא ריק וויא ער ווידר אין דר הארברג איז גיקומן וואס אים דיא
גנבה איז גשעהן האבן זיא אים גפרענט ער גזאגט דאס האט ער באקומן
מיט אכנים טובות מיט גיפרענט האט ער גזאגט דאס האט ער באקומן
פר דר ערד ווס ער האט פון דאנן גנומן . אזו זענין דיא גנבים גאנצן אונ
האבן פיל ערד מיט גנומן אונ דעם שר גיבראכט אונ האבן גאט מ דיא
ערד ווס דר יהודי הט גיבראכט איז פון דיווער ערד גווען . האט עס דר שר
גיפרובט האט עס זיך נישט אזו בפונדן אונ האט זיא גלאט אום פרענגן .
מכילא

ממלא איז ויין רעה אמוכה גווען און איר מובה ארעה . דרום נאר מען
 זאגן אלדרינג וואס גאט שיקט דעם מענטש צו איז אלץ למובה :
 מעשה רבי עקיבא איז און גוויינמליך גווען צו זאגן אלץ וואס גאט צווא
 שיקט איז אלץ למובה . אמאל איז ער גרייט אונטער וועניגס הט
 ער גוואלט איבער נעכטיגן אין אשטאט הט מען אים קיין הארבריי גוואלט
 געבן הט ער גוואלט דס איז און צו גושין און האט איבער געכטיגט אין
 אונאדער און הט מיט ויך גהאט איין אייג און איין האן און איין ליכט אזו
 איז איין גייב גקומן און הט דס אייל און געשטן און דר נאך איז איין קאפ
 נקומן און האט דעם האן און געשטן און איין ווינד האט דאס ליכט אום
 גלאשין אזו הט ער גוואלט דס איז און אלץ למובה . די ועלבי נאכט ווען
 רייביר גקומן און האבן דיא שטאט גפלינדורט און האבן דיא לייט
 גפאנגן גקומן האט ער איין שבת גגעפין צו גאט אז ער האט איין גס האט
 גשון און דאס איז אלץ למובה גווען ווען איר ווער אין דר שטאט גבלבן
 ווער איר און גפאנגן גווארין און ווען דאס אייל אדער דער האן וואלט
 גווען גשריגן און דאס לעכט וואלט גווען גיברענט וואלט דיא גלונים
 גזעהן און גהערט וויא איר בין אזו האט מיר גאט מציל גווען . דרום הא
 בן אים לייג דיין מרארין און דאנות און איין וייט און געם צו ליב
 ווס דיר גאט צו שיקט בפט ווס דיא ערד פדעקט ווערט דאך פאר געסן
 וויא פיל לייט ווענין דיא פיינקסטו קינדער גשטארבן און ווענין דאך לוסטיג
 און פרייליך . וויא פיל ווענין פרייליך און האבן איר טאג קייני קינדער
 גהאט . דר גלוסט אלץ עשירות מענער הט פיל גהאט און איז אום דעם
 גקומן הט גרום צער דרייב גהאט און מענער האט גאר ניקס גיהאט און
 איז לוסטיג און פרייליך ממלא איז דס זארגן גיט פון דר נאטור גיארט
 דר מענטש טוט און ויך אליין ברענגן . וויא איז איין גע . דר משוגע פר
 האנדן דער ויך אליין וויא טוט דען וועלכיר דיא צרות פאר ליב אן געמט
 דען קומן ווייניג צרות צו אבראוי מער דר מענטש גיט צו פריהן איז וויא
 מער צרות שיקט אים גאט צו :

מעשה איינע פראו הט גהאט זיבן קינדער איז איר איינער דר פון גשטארבן
 האט זיאנורוס צער גיברענען און גוויינט האט רב הונא צווא איר
 גשיקט זיא זאל און הערין צו ווייגן אדער ויא זאל חס ושלום אן ברייטן
 תכריכים צווא דעם אנדערין קינד און ווייל ויא האט גיט און גהערט ווענין
 איר אלי זיבן קינדער גישטארבן לסוף האט ויא נאך מער גוויינט האט רב
 הונא וויינער צו איר גשיקט זיא זאל און הערין ווייגן און זאל פר ליב אן
 געמן פון גאט ויא הט גיט גפאלגט איז ויא ועלגערט און גשטארבן . ווייל
 ויא האט גיט וועלן פאר ליב געמן פון גאט דרום האבן אונזרי חכמים
 גווארנט מען . אל גיט אזו וויינער מרארין נאך איין מת גיארט זיבן קאג
 זאל ער קלאגן און אין דיא ערשט דרייא טאג קענע ער וויינען דען ווען
 איינער

איינער שטארבט וואל מען מורא האבן דאס דיא גוי'ה ח'י גיט ווייטער גייט
 דרום ואל ער מרארין שבעה און שלשים און תשובה מאן דער נאך מוז
 אלס פר געסן ויין. ווען גאט איינס שטראפט דס ער גרוסן הויק הט ואל
 ער זיך גיט מצער וין אופ ווס פר ביא איז גיארט ער ואל זיך משבח ויין
 מיט וואס אים נאך גבליבן איז און מראכטין פלייכט האב איה מיט מיין
 געלד קיין גוטס נאמן וויא גיהעריג און ואל ווייטער צדקה געבן גיט אלס
 אטייל לייט ווען זיי הויק האבן הייבן זייא זיך אן אייבר צו רייניגן געבן גיט
 מער צדקה אלס וויא זייא פאר אן גמאן האבן איז נא גלייך אלס מען פיאיר
 מיט שטראו לעשט עס פראכט דער נאך שטארקיר. און איז גלייך ווען
 איינער דארשטיג איז און מרינקט גאלצין וואסיר ער שוט זיך דיא רגע
 וואל לעשין אבר עס דארשט אים דר נאך מער. דרום ווען גאט איינעם
 איין הויק צוא שיקט מוז ער מער צדקה געבן וויא פריער דען גאט האט
 נהייסן מען ואל פרייבן מיט צדקה געבן ווער דעכט צדקה גיבט דעם
 מאכט רייך עס בפינר זיך אבר וויינג אימדיקר גיבט צדקה נאך ויין
 גראנקן מענכר פון גאיה פון בארים וועגן און נאר ועלשן ווער דא דעכט
 איה פארשט דעם דעכטן דין צדקה מקיים צוא ויין דען צדקה בשערימט
 און דעם שוט און נאך מער יאר צו געבן ווערן איה גרענק אלס דיא גאנצ
 ועלט איז דרייגן גלייך דר ווערט ארום דר ווערט רייך נון ווען דר מענטש
 ווס פר לויט ווארום ואל ער זיך מצער ויין ווארום וויל ער בעסיר ויין אלס
 אנדערער דער ניקס האט דען דיא ועלט איז און געשטעלט גאט גיבט דעם
 היינט און דעם מארגן נעכט פון דעם אונזעק און גיבט עס איין אנדערין ער
 הט מאכט אלי לייטין גלייך צוא געבן. איין גרוסר הער הט אפאר גאנצ
 צוא איין פליסוף וויא ער לוסטיג איז גווען איה דר סעודה וויא ווס און גוט
 ווער עס ווען עס אייביג ועלט גווערן. האט דר פליסוף גענפערט ווען עס
 אייביג ועלט גווערן הט עס גאט דיר גיט שוואן בשעקן. איין אנדערער מוז
 איה האבן. איינער האט היינט דר אנדערער מארגן. דרום איז איה קיין
 הויק צוא מרארן גיארט איה דר נשקה צוא מרארין צוא ויין אונטער מעניג
 קעגן גאט גיט צו ויין ווידר שפעניג עס איז בעסר צעהקמאל פאר דארבן
 אלס איין מאל גשטארבן. דס איז גמיינט דר רשע הייסט פייא ויין לעבן
 נשטארבן עס איז בעסר צו פר לירין אלי ויין גוט אלס ער ח'י איין עבירה
 שוט. ווארג גיט ווען דוא האסט פאר לארן געלד און גוט ווען דיר איז
 גבליבן דין פאר שפאנד און דין נשקה הט איין פרייליכן מיט. איה
 נהערט דר מענטש צו גרענקן ווען איינער איינס ווס אנטלויפט איה גיבט
 אים צו באהאפטן און ער וויל דר נאך דס וויינע ווידר האבן. איז דאך פילך
 ענעם דס ווייניג ווידר צוא געבן בלב שוב דען ווער דא גיט ווידר גיבט איז
 איין רשע נון ווען איינער איינס איה צו באהאלטן גיבט דימאנטן און וולבר
 און בעקט דר נאך ניקס מער אלס ויין נאלד און זיכער און שענקט אים
 דימאנט

דימאנטן ביסטו דיר משמח דס ער דיר אזו איין מתנה גיבט מפר שפן ווען
 ער ניקט בער אלס זיין וילבער נעמט און שענקט דיר דימאנטן און דס גאלד
 דר צו גהערסטו דיר פשיטא משמח צו זיין דען עס איז דס אלס נשענקט.
 אזו אויף דא נשמה איז איין פקדון ביא דעם מענטש ער זאל זיא באווארן
 און היין האלטן זאל קיין עבירה מאן דאס געדן און גוט איז ניארט דעם
 מענטשן געגענט לפי שעה דען דער מענטש ווערט נאקט גיבארן נאט
 גיבט אים דס ער זאל מצות דר מיט מאן. נון ווען דעם מענטשן טרעפט
 ער פאר לידט געדן האט ער עס גיט פאר לארן נאט האט אים געגען און
 געגענט און נאט נעמט דס ווייניגע גהערט ער ויך משמח צו זיין מיט דעם
 איבריגן דס איז גשענקט. נעמט נאט הלילה אלס אוועק גהערט ער ויך
 אויך משמח צו זיין דאס נאט אים זיין נשמה גלאזט הט דאס איז אויך גיט
 זיין עס איז אלס גשענקט :

משל ווען איינר ברנד איז און איין דאקטער קומט און היילט אים האט
 מען דאך דעם דאקטער לויב ווען ער אים גלייך פיל געלד באצאלט
 און נאט הט דעם מענטשן געגען אויגן צו זעהן אנערין צוא הערן פיס
 צו גיין הענד דר מיט זיין ווערק צו מאן מוח און הארץ צוא פר שטיין און
 דאס גיבט נאט אלס אומינסט וויא זאל איך נאט לויב האבן איך קאן אים
 גיט ננוג אפ דינין ער שענקט מיר אלס נון ווארום זאל דר מענטש אורגן
 און טרארן ווען אים אלי דאס גרעסט צרה צו קומט ווען אים ניארט זיין
 נשמה בלייבט לומר און היין פון עבירות די מעשה פון אייב איז דרום
 און גשריבן ווארן פון דעסט ווען דען דער איז אויף איין קאל נקובן אום
 אלי זיין האב און גוט און אלי ווייני קינדער זענן דער שלאגן גווארן און
 דר צוא איז ער ווער גיפלאנט גווארן מיט יסורים אן זיין לייב דאס גיט
 גרעסר האבן קעגן זיין האט ער פארט גשפראכען איך בין נאקט ווארן
 גבארן און ווער ווידר נאקט פון דר וועלט גיין נאט הט געגען נאט האט
 ווידער גנומין נאט זיי גלופט אויף אלס. דוד המלך האט גלאנט (חסד ומשפט
 אשירה) איז מיינט איך גיב צו נאט שבת ווען ער משפט מוט און שטראפט
 מיר איז וואר אלס ווען נאט מיט מיר מוט גלאד. (צהרייגן אמנא וכלם יי
 אקדא) ווען איך מא גרייבן מראערקייט טו איך נאט דאך בלעמחה אן רופן
 מעשה רבי מאיר זיין ווייב האט גהאט צוויי זין זענן זיין אום שבת
 אין ברוינן אריין גפאלן און זענן גשטארבן האט זיא גווארן ביי
 רבי מאיר איז נקובן אויך דר שול און האבן ויך געזעט עסין און טרונקן
 נאך דעם אלס זיין האבין גהאט אפ געעסן האט זיא אן גפאנגען צוא רבי
 מאיר צוא רי דן מין מאן איינער הט מיר צוויי גאלד גילדן באהאלטן
 געבן אצונד קוקט ער און וויל עס ווידער האבן זאל איך עס געבן אדר
 גיט. הט רבי מאיר צו איר גלאנט פשיטא קערסטו אים מיט פריידין דאס
 ווייניג ווידר צו געבן. הט זיא גלאנט צום מאן זייני צוויי קינדער זענן אין
 ברוינן

ברונין נפאלן און זענן געטארבן גאט הט ויין פקדון ווידר גנומן און האב
 גווארט פון שבת אום גאנצן איין און האבן שבת מבשר גווען. האט וויא
 גאט איין נס גמאן וויא מען האט גוואלט וויא מוצאי שבת ארום געמין
 האבן וויא נאך גלעבט פונות ווייל ווי עס האבן איין בשמחה און גנומן פון
 גאט. נון קאן מען זעהן וויא איין גרוסע זאך איין ווער פון גאט אלס
 בשמחה און נעמט. נון ווארום טראכט איר נישט אנדערס אלס געלד צווא
 מערין און גרוסן שטאט צווא פירן מוט איר באגערין. און געדענקט
 מיט וואס אום איין וועט ווערין. מיט וואס אייןער נשקה צווא דער
 נערין. און מוט אלס דעם יצר הרע צווא הערין. און נעמט איין מיט
 מיט לעוה"ב צו לערנין. אום געלד וועגן מוט איר אלי איינער גידאקון
 ווענדן און קערין. און פטראכט מיט דאס גאט זעהט וועלט נישט געזין.
 תורה ופסוק צווא תאמין דער פון האט איר גרוס הערין. מוט איין פון
 געלד וועגן מיט זארגין. לאט איין אפ ווערין:

מיטל איינער האט גנומן איין גרוסן אוצר אין דער מדבר האט ער געזין
 וועלכערני פלים שמיין האט ער גנומן דער פון וואס ער האט קעגן
 דער טראגין דער נאך האט ער געזין גילדני פלים שמיין האט ער דיא
 זיכערני פלים גילאט און האט ויך גנומן גילדני פלים דער נאך האט ער
 געזין שייני פערלדיג האט ער מיט ויך וועלכעס גיקאטין אף ואל איין
 שווער טראגין און נאלד איין שווער פערלדיג וועגן דאך פיל מאל אזווא פיל
 ווערט. און האט ווידער דיא גילדני פלים פון ויך גיקאטין און האט
 פערלדיג גנומן דער נאך האט ער געזין גרוסן שמיין דיכטנין שמיין
 האט ער דיא פעריל אוועק גיקאטין און האט דיכטנין גנומן האט ער
 גווארט אנאנצן טאג און וויא דיא נאכט איין גיקומין האט ער מרא גהאט
 ער ווערט אום ויין לעבן קומין און איין דער פון גיקאטין און האט גאר
 נישט מיט ויך גנומן. און דער מענטש לאט ויך מיט בנינין האט ער
 פארזייליא גיפעס וויל ער וועלכר האבן האט ער זיכער וויל ער נאך
 האבן און דיא שטענדיק קליידר איין לעצטן וויל ער העכערן שטאט פירן
 און ווייני צייט פאר ברענגט ער אין הבל פליצלינג קומט דיא נאכט פון
 לעבן אום גרעסט שטארקט ער און לאזט אלס הינטר ויך. ווייטאג און
 דאנות מאכט אלס וויא מער ער ויך איין וואלט וויא מער זארגט ער ווען
 ער אבר וואלכעס מיט מוט פאר שפארט ער צווייא ארליי זארג בדארף
 נישט צווא זארגין דאס איין צווא קופן און איין צוואמלן און מיט פלייכט
 פאר לירט ער. מען האט אטאל איין פלייסוף גפרעגט וויא קומט דאס
 ווארום זארגסטו מיט. האט ער גענפרט און מוט מיר מיט וואלכעס איין
 קופן ווען עס וואלט פאר לארין ווערין דאס איין דרייבן זארגין
 זאך דארפן:

זעט איינעם גרויסן תור האט מען גישענקט איין מענטש ויין געלט.

אז פיל אַכנים טובות נענין דרויף גוועזן : אזו וענין פיר פריינד
 וחשובים בייא אים גוועזן דיא האבן דאס גיצעלט נים געקענט דער
 לויבן און אונטער וויא אז איין פיליסוף גוועזן האט דער האר צו אים
 גואנט וואס ער האלט פון דעם גיצעלט האט דער פיליסוף גענערט דאס
 גיצעלט בטייט אויף קיין שמחה ניערט אויף גרוסן הארץ בראך . האט
 דער האר גיפרענט ווארום . האט ער גענערט ווען עס ווערט פאר
 דארין ווערן אויך ווערט צו בראכן ווערן און אדוני ווערט דער גלייכן
 נים קעגן ווייך בקומין דען ווערט ער גרוסן צער האבן אייבר דעם
 גיצעלט . און וויא אים דער פיליסוף גואנט האט אזו איין עס גוועזן .
 דער האר איז גיפארן אייבר ים אין איין שטאט און האט דארטן איין
 סעודה לאזן אן ריקטן און האט בפולין מען זאל אים דאס גיצעלט אויף
 נאך ברענגן אזו איז דאס שוף צו גרונד גיגאנגן וויא דאס גיצעלט דרויף
 גוועזן איז . און דער האר האט זיך גרוסן הוצאות לאזן קאסטן האט
 גימיינט עס אום דעם וואסיר צוא ברענגן און האט נים גקאנט . האט
 ער זיך שטארק דער שראקן און האט אנדרי געעלטן לאזן מאכן האט
 זיך קיינס צוא גבראפן וויא דאס גוועזן איז און איז גישטארבן פון דאגות
 און צער אייבר דעם גיצעלט . אזווא וענין רוב עולם וויא וענין לייפס
 אייבריג צוא זאמלן :

מעשה עס נענין גוועזן צווייא עשרים אייטליכר האט איין אויזר
 באהראבן דען איינס איז ויין אויזר גינגקת גווארן און האט נישט
 גוויסט דר פון קט נים בגערט דר נאך נאך צוא נען און האט ויין מאן
 אזו גילעבט און זיך פרימט דאס ער אן עשירות האט . דער אנדער
 האט וועלן נאך ויין אויזר נען און האט פאר געטן דאס אורט וויא ער
 האט בהאקטן און האט עס נים קענין פיגדן אזו האט ער גרייך גשריגן
 און גוויינט דרייבר און האט אלי ויין מאן אין צער גילעבט האט מורא
 גהאט ער ווערט איין ארום מאן ווערן וויא וואול ער גנגן גיהאט האט
 צוא לעבן . און נער דעם ויין אויזר גינגקת איז גווארן האט ויין מעג
 אין שטחה גלעבט נון איז נים גילעגן אויב איינער מער אין קאסטן
 האט ליגן אלס דער אנדער ווען ער האט גטוואס צוא לעבן ווארום
 זאל ער אויף ווייטער צו פיל זארגן . אויף דער ערד צוא ליגן אין גימיני
 קל יד צוא גיין קאן אלס דר מענטש גיירלרין אלס איין גיוואנהייט . דיא
 פיליסופים שרייבן אלס וואס דער מענטש פאר לירט וואס ער גייט
 האט דאס בשערט אים נאט ווייזער . אייבר ווס דער מענטש פאר אייבריגט
 האט וואס ער נים גייט האט דרייבר דר קערצט ער ויין לעבן און לעבט
 בל קיין אין גיידן און זארג און פאר לירט עולם הוה ועולם הקא דרייבר
 מינט ער אפ צוא ווארפן דיא דאגה פון פרנסה און דמות בקומט ער
 ערשט מער דאגות . זארגט געלט צוא זאמלן דאס געמט קיין ענד בייא
 נאכט

נאָמט שלאָפֿט ער נישט פֿאַרְכֿט זיך פֿאַר גילגלים און גנבים און לייט דאָס
אײַם מקנאָ וועגן און גערין וועלן אײַם אום זיין געלד פֿרענגן :

מִשֶּׁר חֲכָמִים האָבן דאָס לייט גילגלן אלס דאָס לייט דאָס זאָלן אײַן
אײַן פֿרעמדן מדינה רייזן און פֿאַרן אײַן שׂוֹף אײַן דעם ים נאָר
לאַנג קעגן נישט קומן צו דער יבֿשָׁה און האָבן ווייניג צו עסן און
מִרְגָּקן בײַ אַ זיך עס קומט אַמאָל אײַן גרויסער שטורם ווײַד און פֿירט
דאָס שׂוֹף צו אײַן באַרג אײַן מוֹטִין און אײַן אײַן דעם זעלבֿיגן באַרג וועגן
נאָר דעם שׂוֹף בײַמער מיט גוֹטִי שׂוֹף פֿירות און וועגן אײַן נאָר שׂוֹף קאָר
פֿרוֹגן אײַן דעם באַרג און קעגן האָבן אַלִי אײַן וואָל לוסט . דאָס וועגן
אײַן דער שׂוֹף פֿינף פֿירות אײַן פֿינף דענקט זיך וואָל מיר אײַם
דער שׂוֹף זיין אײַן דעם באַרג עס קען קומן אײַן גרוסער ווײַד און דאָס
שׂוֹף אַוועק מִרְיִבִּין וועלן מיר מווען אײַן דעם באַרג פֿאַר לאַרן בלייבן
און פֿון פֿירות און אַנדערִי תענוגים זאָלן מיר פֿאַר פֿאַלן בלייבן און
וועגן נישט אַרום געמאָכן אײַם דער שׂוֹף . דאָס אַנדערִי פֿינף דאָס גייען
אײַן ווייניג אײַן דעם באַרג און וועגן נישט לאַנג גייען פֿאַלד ווײַדער צום
שׂוֹף און האָבן אײַר שׂוֹף אַז ווײַדער גיפֿונדן אײַן דער שׂוֹף גרויס . דאָס
דריטע פֿינף גייען אײַן דעם באַרג און עסן גוטע פֿירות בײַ דאָס קומט
אײַן ווײַד און דאָס שׂוֹף לייט מִרְמִימִין מען זאָל קומן אײַן דער שׂוֹף
דאָס לופֿן דאָס זעלבֿיג פֿינף אײַן דער שׂוֹף אַבֿר וואָל גיפֿונדן אײַר
שטעט אײַן דער שׂוֹף ענג דעם אַנדערִי לייט דאָס האָבן זיך געזעצט אײַר
פֿלאַן . דאָס פֿערטן פֿינף וואָל עסן און מִרְגָּקן אײַן דעם באַרג נאָר לאַנג
גוֹטִי פֿירות און גייען אײַן אַלִי ווייטן אײַן דעם באַרג נאָר לאַנג חדושים
צו אַוועק אלס מען מִרְמִימִין אײַן דער שׂוֹף דאָס נאָמט דאָס זעלבֿיג
פֿינף מען מיר אום שטעלן דעם זעגל בום מיר וועלן נאָך אײַן
וויילי דאָס בלייבן און אַז מען נון האָט געשטעלט דעם זעגל בום דאָס נאָמט
דאָס זעלבֿיג פֿינף וואָל ווערן יאָ פֿריער מוֹן עסן דאָס שׂוֹף לייט זאָלן
מיר וועלן נאָך אײַן וויילי דאָס בלייבן און עסן און מִרְגָּקן אײַן דעם
באָרג בײַ דאָס וואָל נון זעהן דאָס שׂוֹף אײַן ווייניג רירען פֿון דעם באַרג
דאָס נאָמט דאָס זעלבֿיג פֿינף ווען מיר ווערן נאָך אײַן ווייניג וועגן דאָס
וועלן מיר נישט קעגן אײַן דאָס שׂוֹף קומן אַז פֿאַלד לופֿן וואָל צו דער
שׂוֹף און מוֹן אײַן דעם ים מִרְמִימִין אײַן וואָסיר בײַ אַן אײַר האָט דעם דאָס
שׂוֹף האָט נון אַז גיפֿונדן פֿון באַרמין און וואָל קומן אײַן דער שׂוֹף
גיפֿונדן וואָל אײַר שטעט נאָר ענג וואָל האָבן פֿאַר וועגט אײַר פֿלאַן . דאָס
פֿינף דאָס עסן און מִרְגָּקן אײַן דעם באַרג און גייען נישט אײַן דער שׂוֹף
דער נאָך אײַן דער ווײַטער געמאָכן קעלמין גוואָרן דאָס פֿירות זעגן אַז
גפֿאַלן און חיות וועגן געמאָכן אײַן וואָל און האָבן וואָל צו אײַן וועגן
אײַן פֿאַר לאַרן גיפֿונדן . אַז אײַן דער מִרְמִימִין אײַן אײַן ווערן
גילגלן

גלליכן צואיינן שיף און ווען דער געמיש גייט אין גלייכן וועג און
לאזט זיך נישט פון פירן פון יצר הרע און גייט קיין וואול דוסט נאך דער
פארט בשלום. אזוי ריא ערשטי פיתה דאס זענען צדיקים דא ווילן
נישט גיין אויף דעם בארג דאס איז געמישט וויא מוזן גאנץ קיין עבודות און
לאזן זיך נישט פאר פירן פון יצר הרע לאזן זיך בנתיב האבן קיין הנאה פון
דער וועלט וויא מען נעמט רבי חנניה בן דוסא ורבי שמעון בן יוחאי און
אנדער צדיקים. רבינו הקדוש וויא ער איז געשטארבן האט ער זיינע
פינגער קענען דעם הימל אויף גרויבן און האט געזאגט רבשע דא ווייסט
דאס איך. קיין הנאה פון דער וועלט האב געהאט דאס גלייכן מוזן אלי
צדיקים וויא מוזן ברום גען און וואסער טרינקן און אויף דער ערד שלאפן
פאר ליב אן נעמען און דענען גאט בשמחה וויא אברהם אבינו האט זיין
זון יצחק לאנד שאפט אלס נישט נאכט פון גאטס וועגן אלס ער גאט איז
ליב געהאט. וויא ווייסן וואו אן קיין תכלית איז פון איבריג עסן און
טרינקן דארדור בלייבט איר קאפ קלאר און לויט צוא תורה לערנען
און מצות טאן און וויא עלטער וויא ווערן בקומין וויא גרעסערין שער
און דא תורה מוט דער לייכטן איר פנים זענען ווכה צוא רוח הקודש שער
ווייז וויא אירי מצות אזו בשמחה מוהען. דאס האט רבי יצחק לוריא
דער הייליגער מאן געזאגט ער האט ווכה גוועזן צוא רוח הקודש ווייל ער
זיך האט משמח גוועזן ווען ער איין מצוה האט גטאן און מוהען איר
תפקיד בבונה מיט שמחה דען עם גייט וויא קיין דאנות אין איהערן קאפ
אלי געשעכניש פון דער וועלט אכטן ווי נישט וויסן וואו דאס חבל הכל
איז געארטט תורה ומצות מוזן וויא בשמחה רבה וויא דוד המלך האט
שטען אויף דר הארץ און אויף אנדער פלי וקרום געשפילט ווען דא שכינה
האט זאלן אויף אים ווען און פארמטן זיך פאר דעם יצר הרע אזו וויא
פאר מלכים און פייער דא האבן גרום גענוץ צו זען אין דער שיף דאס
מינט מען אויף דער וועלט לעבן וויא בארום און קובן צוא לאנד דאס
מינט מען לעולם הבא זענען וויא ווכה אין גי ערן און בקומין אזו פיר
עולמות און חופות און שמחות וואס קיין מענטש אויף דער וועלט גוואר
ווערט פון דעם גרוסן מענגע וואס וויא לעולם הבא ווכה זענען וויא
הקב"ה זיך מיט וויא פרייעט דרום זענען וויא אלץ פון דער וועלט מקבל
באהבה אלס וויא נישט זארגעמוואס פון לירן לעולם הבא. דאס איז דא
ערשטי פיתה וואו צוא וויא אויף דער וועלט און אויף זענער וועלט. דא
אנדער פיתה דא זענען ארום געאנגען און זענען גלייך ווייזר אין דאס שיף
געאנגען דאס זענען דא לייט דא זא אמאל זיך לאזן איבר בירן פון דעם
יצר הרע און האבן הנאה געהאט פון איין עבודה אפר וויא האבן גלייך
הערטה און טון גלייך תשובה אין דער זינגט ווייז דאס אייזן גליט איז
עס פערט צום שמירן דאס איז דא בעסטער תשובה ווייז דער מענטש

ביא ויני קרעמין איז און קאן דא עבירה מין און מוט עס נישט מין
און מוט תשובה מיט נאנצן הארצין מיט אלס מיל לייט זאגן סליחות
און קלאפן אשכנז און האבן אויף דא עבירות קיין חרטה דאס הייסט
אחד כפה אחד בלב דאס איז מין תשובה איז זא גלייך ווען איינער וויל
מוכל איז און האט אין שרץ אין דער הענד דרום זאגן מיר (על חטא שחטאני
לפניך בורח פה) איז מיטש מיר האבן גינגעט מיט דעם מול גרעם און
דאס הארץ האט קיין חרטה און דאס איז דא בעסטי תשובה תיכף נאך
דער עבירה תשובה צוא מותן איז זא גלייך וויא אייל אויף איין מוץ פאר
זאסן ווערט ווייל עס נאך נאם איז קאן מען עס פאלד אום וואשן אבר
ווען עס מרגען ווערט איז אין שווער זא איז דא תשובה וואס מען תיכף
מוט. דא ביתה וענין אויף אז גלייך :

למשל איין מאל האבן דעם שר ויני דיהנד זיין אויזר אום גינגות נין
האט מען דעם שר קאנט אז ויזא דא גניבה האבן האט ער נאך
וואשן און האט ויזא גלאט זאגן ווען ויזא איבער דעם וואסיר פארין
זאגן ויזא דא גניבה אין וואסיר אריין ווארפן דען עס איז איין וואסיר
ווען איינער מען האט גקאנט צום שלום קומן און דער שר האט
זיין לוב גהאט האבן ויזא אז גיטאן. אזא אויף מלך מלכי המלכים הקדוש
ברוך הוא האט גהייסן ווען דער מענטש חוטא איז זאל ער תשובה מין
תיכף אויף ויני עבירות ווערט ער גיהאפן. אזא אויף דא אנדרי ביתה
דער יצר הרע האט ויזא אזא און גרעם אבר ויזא האבן תיכף חרטה
גיהאט נאם עס ויזא לוב אזא עבירה אין ים קומן תשלך במצולות ים כו
המאמר דס איז דא אנדרי ביתה. דא דרישע ביתה דא דא האבן גוארט
ביז מען טראמירט האט צום שיף דאס וענין דא לייט דא פיל עבירות
האבן און מותן אין דער יוגנט קיין תשובה גוארט ווען ויזא אלס ווען
הייבן ויזא אין תשובה צוא מאן וועלכע תשובה איז נישט אזא גוט אלס אין
דער יוגנט דער ווייל נאך אלס איז און איז נישט וועסט האט קיין כח מער
עבירות צא פאן דער יצר הרע איז נין נישטעלט אבר ער מוט דאך
תשובה ער האט מוקא פאר ענישים קשים אין גיהנם איז דאך זיין תשובה
אין גיטאן אבר ער מוט ענין ויזא אין דער שיף דאס מיינט מען לעולם
הבא האט ער דעם שטר נישט וואס דא ערשטי צוויי ביותות האבן. דא
פירר ביתה דאס וענין דא לייט דא איר לעבנים מאן וענין ווייניג
הורה ופחות נאך גיטאנען ויזא האבן אלץ גיטאנעם אויף עולם הזה
און איר דאנות אויף דער וועלט אין גליינט ויזא האבן פיל עבירות
גיטאן און האבן קיין תשובה דרוף גיטאן ביז ויזא וענין דר מוט קומט
אויף ויזא דער נאך האבן ויזא חרטה און מען תשובה ואלקע תשובה
אין נאר שווער דען דער שפן מוקט צום מענטש איינער ער שטארבט
און היינט דעם מענטשן אין ער זאל נאם פאר גייקין. נין ווען דער
מענטש

מעמקש אים אלי וייני מאנגפאלגט הט איז פאר גוים אלק ער אים דאס
 באר אוף פאלגט חס ושלום. דאך ווען ער אים ניט פאלגט און האט
 הקדוש ברוך הוא איין תשובה און איין מתודה און איין מוסר ויין נשמה צוא
 פירטי ביתה אבר ויין מתן נאמן עני ויין אין שיה דאס מיינט מען לעולם
 הקא ווען ויין ענישים האבין אום גשטאנדיג ווען ויין פארט ניט ווכה
 און ויין דא ערשטי דריי קיתות ויין וואל עס ווער בליק ניט מקבל
 צוא ויין איר תשובה וייל ויין איר נשמה פאר אום רייניגט האבין דאך
 הקדוש ברוך הוא איין רחמן בנערט ניט אז איין נשמה זאל פאר
 פאלן ויין אונזעכט תשובה אן אלי צייט ווען איינר גלייך דא גרעסט
 עבירות האט גיטאן נעכט השם יתברך תשובה אן ויין מען גיפער
 מנשה מלך ישראל דער האט איין געטן אין היכל גישטעלט אין קדשי
 קדשים אום וונקסט נאך עבירות ניקאן דאך ויין אים דער כלף אשור
 האט גיפאנגן און האט אים אין אקעסיר גיטאן איבך דעם פיאד האט
 ער נאט אן גירובין מיט דעם גאנצן הארץ האבין דא מלאכים ויין תפלה
 ניט וועלן לאזן קומן פאר השם יתברך האט נאט אים איין חסד
 גיטאן דאס ויין תפלה איין נקומן פאר דעם כסא הכבוד און האט ויין
 תשובה מקבל גיווען. דא פינפט ביתה דא ניט צום שוף גקומן ווען
 און דא חיות רעות האבן ויין דער נאך אוף געטן דאס מיינט מען דא
 גרוסע רשעים דא איר לעבן מאג ווען עבירות נאך גיפאנגן און פון
 וועגן דרטי תאות לבות דא ויין האבין גיהאט האבין ויין קין מציט
 גיטאן אוף דער וועלט און האבין איר זארג אוף גישט אנדרישט אן גלייגט
 אלקס אוף גערד און פרעסן און ווען און האפנדיג גפירט און האבין
 אפילו אן אירן טוט קיין תשובה גיטאן דאס ווען רעכט רשעים דא ניט
 חור בתשובה ווען אפילו אוף דער טיר פון גיהנם ווען ויין ניט חור
 בתשובה דא קומן ניט צוא לאנד און ווען פאר פאלן לעולם הקא און
 מיון לידן אלי ענישים פון מלאכי חבלה חבוט הקבר ויין קומן אין דעם
 אונטערשטן גרוב פון גיהנם דאס איז דא פינפט ביתה עס שטייט אין
 הקדוש וועסן איז ווייג און ויין ווער האט צוא מרואן און צוא קלאגן צוא
 חייגן און צוא זארגן ווער פיל געלד און גוט אונזער יוף לאזט און נעכט
 מיט זוף פיל עבירות :

משל גנבים ווען אין איין תפיסה געסן און אין דר תפיסה איז איין עני
 לאך גיווען און האבין זוף אלי דורך דעם לאך דורך גירובסט
 און ווען אנטלאפן ווען ויין גלייך שווער איזאן קומן איין ויין אויף האבן
 קעגן דער דורך דריקן. אייגער איז אונזער ויין גיווען דער איז ניט אונזער
 גלאפן דער נעכטער איז גיפאנגן ווארן און אוף השם יתברך עניגט איין
 לאך צוא דעם חסא אז ער זאל תשובה טוהן וועט ויין תפלה קומן פאר
 דעם

דעם פאס הכבוד וועלכער אבר זיך נישט דער דורך דרינגט און איז איהם
 צוא שווער תשובה צוא מין דען גייט עס וויא דער פלנפט כיתה אויס
 גייט. דרום איר ריבע לייט מען מוז וואל משא ומתן פרייבין דאס מען
 האט צוא עסין אבר מוא אן דיר ועלכט נישט פאר געסין. און וואס דוא
 גיט גייט. האט מוא פאר שפארן און נעם דין נשמה אין אקט און מוא
 ויא וואל באווארן און ווארן נישט געלד. צוא נאמליך דען הארץ און הארץ
 מאכט פיל צום בארן. און ווען דיר נאט צו שיקט איין שארין געם עס אן
 אין גרויס פריידן דעם וואס השם יתברך צוא שיקט איז אליין צום גוטען
 ווען איינעם נאט שטרפט אלס ער קיין געלד האט אפשר האט ער מוזן
 גרוסע הייזן מוזן און ווער דער מרונקין איר ער ווער אום ויין לעבן נקובן.
 איין מאל זענען צוויי חברים גיוועזן האבן גוואלט דין נאך סחורה איבר
 דעם ים וויא וויא בידי האבן גוואלט צום שוף גיין האט איינר איין הארץ
 גיטרעטן און זיין פיס איז אים גישוואלן גיווארן אז ער האט נישט קענען
 מייסר גיין און האט מוזן צוא רוק פלייגן און זיין חבר איז פארט גייריט
 מיט דער שוף נון דער ערשטער האט נאכער גיטרעטן ווייל זיין ריין איז
 נישט פארט גינאנגן און האט גיאנט וויא וועט ער געבן ווייב און קינד
 צוא דער גערין און האט גיקעט מיט זיך ועלכט איה האט קענען א
 פיל פאר דיין און אצונד מוז איה ועלכע יסורים לידן און קאסט מיה
 געלד און דאס מייניגט מוז איה פאר גערין אין עטליכע וואכן איז איין
 בשורה גיקומן וויא דא שוף איז אונטער גינאנגן און זיין חבר איז דער
 מרונקין גיווארן אזו באלד אז ער ועלכט האט גיהערט האט ער שבת
 והדריה גיגעבן אז אים נאט ועלכט האט צוא גשיקט דאס ער האט נישט
 קענען הייזן וונסטן ווער ער איה דער מרונקין גיווארן. נון זעה איה וואל
 אז איה וואס נאט דעם מענטשן צוא שיקט איז אלץ תשובה איה ווער
 דא פארט שטייט גווייניגליך ווידר איה דרום גיהער דער מענטש זיך נישט
 וואונדערן און דער שרעקן ווען אים אצנה צוא קומט דער ווייל ער נישט
 ווייט דעם ענד פון דער וואך. אין פסוק שטייט יש דרך ישר לפני אלה ואחריתה
 דרכי מות איז מיינט דעם מענטש גיפערט זיין וועט וואל ווען ער פבור און
 עשירות האט אבער עס ווערט אים אפטער ביסר און איז דעם מענטשן
 זיין מוט וועלכער הייבט איין עושר דער נחת דוח האט מיט זיין עשירות
 און לאזט אנדרי גניסין מוז דאס איז דער גרעסער נחת דוח ווער אנדרי
 הערצער משמח איז אבער ווען ער נאך אזו פיל געלד האט פאר זיך און
 זיין חזו פאר שראסן און קיין עני לאט גניסין און אמהל האט ער אליין
 איה דער פון קיין הנאה דער הייסט איין עני איה אים איז גיאנט כלימי עני
 רעים אלי דאס טעג פון איין עני זענען שלעכט ווען ער גלייך פיל געלט
 האט. אבר ווען ער ווייניג האט און איז זיך משמח מיט זיין ווייניג און
 מוט גוטס נאך זיינעם פיר מעין און איז מקיים תורה וקצות דער הייסט
 איין

איין עושר דער שמה' האט וואס עס נאמ צוא שיקט ווען שון אלס ביי
 איין קאן דער מענטש נישט וויסן וויא הש"י איין טובה דרום מאכט קאן :
 דרום איין ניקס ביי צוא פאר שמעון גיארט וואס פאר גוים ביי איין
 דאס איין איין עכירה צוא טוהן אבר וונסטן אלי גשיכניש ווען נישט פאר
 גוים ביי. אפילו דער מוט מינט מען עס איין נישט ערנרס אלס דער מוט
 שטייט אין מדרש והנה טוב מאוד זה וכי דער מוט איין נאכט נישט דר מענטש
 איין בשאפן גווארן דאס ער ואל שטארבן און נאך דעם מוט קומט ער
 לעולם הבא דאס איין דער תכלית פון דעם מענטשן . דיא פארקט און
 דיא שרעקן פון דעם מלאך המות איין גרום אבר דער מוט איין גוט כאר
 איין צדיק איין קשע ער מעג זיך אין אכט געמיין . כל שכן אנדריי ביי
 בגעגניש און גשיכניש דאס וויא גוט וועגן גיארט דער מענטש דער קענט
 נישט וואס ווירד זיין נאטור איין . זעה ווען איין קינד ווערט גיבארן וויינט
 עס וויא וואל עס איין בעסר און דער וועלט דאס איין עולם המעשה דאס
 ער קאן נישט מאן שרייבט עס דאך און ווען מען עס דער נאך וויא פיל
 געבן איין ער נאט ווירד איין מוסערס לייב זיין מוסער עס נישט דער נאך
 ווען מען דאס קינד אנטוויינט שרייבט עס און וויינט ווירד וויא וואל עס
 צוא בעסערן שפייז קומט וויינט עס דאך און דער נאך געמט עס נישט וויא
 פיל דאס ווירד ווייגן ואלט . דאס גלייכין ווען דער מענטש שטארבן ואל
 איין אים וויא פאר דעם מוט וויא וואל דער נאך קומט ער לעולם הבא
 און ווען מען דער נשמה וועלט וואגן זיא ועלט און דער וועלט גיין
 און כל הין דעלמא האבן וויל זיא עס נישט מואן עס איין איר גנגין וויא
 מען זיא מוא אבר דאנק מוגל ווערן וועגן מצות דיא דער מענטש
 דאס ערשטי מאל נישט רעכט גיהאמטן האט ממילא איין אלס לייב וואס
 דיא נאטור גוואונט איין זעה ווען איינער איין לאנגע צייט גוואונט איין
 דער פינקט צוא זיין קאן ער דער נאך נישט איין דיא ליכט זעהן ער מוא
 ערשטליך איינציג ווייט גוואונט ווערן דרום גהער מען דיא נאטור צוא
 תורה ומצות צוא האמטן זיך צוא גוויי נין . און וואס דא צוא קומט פון
 גשיכניש איין נישט ביי און דער מענטש פדענקט זיך נישט אלס ער אזוי איין
 שפיל בריה איין און קומט ממספה סרוחה און הקב"ה איין אזוי דרום מעכטיג
 זעלעם גיהער דער מענטש אלי רגע גידענקט נישט זארגן נישט זינדן . נון
 בן אדם ווען אלי דיא הימלן פארמיט ווערן און אלי ביימער פערדין ווערן
 און אזוי וואסיר מינט ווערן איין נישט צוא דר שרייבן דיא גרום וואונדער און
 אכפערקייט פון דעם מלאך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא און אלס האט
 נאט מיט זיינע הייד בשאפן אלס ווערט ערנערט פון נאט ברוך . הוא .
 און און אלעס איין זיין השגחה און נאט היט תמיד זיין השגחה און דעם בן
 אדם און וויינט אלי זיינע פאר פארניש וואס דער מענטש מוט . נוא
 ווארונט זאלן מיר מענטשן וואס קומן פון דער ערד און גיין ווירד ער

דער

דער ערר גאָרן כרייבן און אינער זארג און דאָנאָט און עולם הוה אן ליגין
זאָלט וואָר דער עולם פון זעלבס לייט וועגן ויין בשאפן אדער איז דאָס
דער תכלית פון דעם עולם נאָמס וואָרט גיט אין אַכט צוא נעמן זייני
שטראָף גיט פאר ליב אן צוא נעמן פון און איין גרוסן בלף און דר מענטש
און גראב אן ויך זעלבסט ואל טועה ויין און ואל גיט פרובין און קלעין
וואָס דער מענטש איז. וויא גיט אים אייבן ויין הארץ ויך איין צוא
בילדן און ער איז ווערט אלס נומס צו האָבן און נאָט ואל דר צו ניקס בייז
צוא שיקן און אלי צייט אים נאך ויין ווילן זאג גיין. און ווען עס אים
גיט גיט נאך ווינעם ווילן טוט ער שרייבן און וויינן און מיינט עס גשיכט
אים אום רעכט. און טראכט עס איז אלס גישעכניש חס ושדום גיט
פון נאָט דוא נאָרשער מענטש שלמה המלך האט גיזאגט אלה אדם חסוף
דרכו ועל ייִדועה רבו איז מיינט דער מענטש גיט אין איין קרובין נאָרשן וועג
און ווען אים וואָס צוא קומט ברוכט ער קיין הש"י מיר בעטין אלי פאָג
חננו בינה דעה וחשכל נאָט זאָר אונז נעבן קלוגהייט און וויסנשאפט און פאר
שטאנדר וויא ואל איך מיר גיט שעמן זאלבס צוא בעטין ווען איך עס און
עולם הוה אן ליגין טוא אייבן דער צדיק ווייס וואָר דאָס וואָס דער מענטש
האט גיט אים הש"י בחסד ווען ער דאָס און גיט האט ווער און גיט
דענקט ויך איך בין דאָס און גיט ווערט. דרום ווען הש"י איינעם וואָס גיט
פיל נומין און ער האט הצלחה און גליק אין אלס גיהערט ער הש"י שבת
והודיה נעבן פאר דעם און גיט טראכטן דאָס הש"י אים פון ויין צדקות
האט געבן אז וויא משה רבינו האט ישראל גישטראפט דוא ווערט
קומן אין ארץ ישראל און ווערט אלס נומין האבן זאלבס גיט מיינן דין
חכמה דין משה ומתן האט צוא וועגן גיבראכט גיארט נאָט גיט עס דיר
בכרי דוא זאלבס נאָט בשמחה דינען שמחה של מצוה און דוא זאלבס
דיך גיט וייער מיט דין שלח משמח ויין דען אלי זאכין קענין ויך באלד
ענדרין נאך דער גרוסע גדולה קאנטו באלד שפיל ווערין נאך גרוסין
פבור קאנטו חרבות האבן. שלמה המלך האט גיזאגט צוא אלס איז
אין צייט עס גווערט גיט אייביג. דרום פרייא דין גיט וייער ווען דוא
האָסט און דער שרעק גיט ווען דוא פאר לירשט עס זאלבס נדרום מוקדון
האט אזו איין מעלה גיהאט דוא גיט צוא דער שרייבן איז. און האט ויין
העלפט יאר גיט אום דער לעבט. דרום איז אום גוקון פון דעם אלבסנדר
אין ויין אייגיגעם שלאס. דאָס גלייבן פיל חכמים חשבים ונבונים גדולים
וואָס וויא צרות וועגן צוא גוקמין. ווען מען זעלט דער שרייבן אלי בייז
גשיכניש און בייז געעניש וואָס אנשים גדולים און אנדרי לייט חשבים
צוא קומן און גשעקן איז מו מען פיל פאפיר דער צוא האבן דער סדר
עולם איז אז דרום וועלכר איין קלוגר מאן איז אין נאָמס פארבט ואל אים
אין צרה גיט דרשעקין און אין איין שמחה גיט אזו גרום זאל פרייאן

דען עס איז פיל שלא כסדר אוף דעם עולם. מענטשער עס האָרץ האט עושר
 וגדולה. מענטשער למדן האט שפלות און איז מכה. זיין צדקות טוט מען
 לרוב איינעם עס האָרץ אדר איינס רמא נעבין. און דער למדן שנאָרמ
 ארום אין דער וועלט און מענטש כאל איז דער צדיק גיפלאנט מיט יסורים
 מיט דלות זיינ קינדער שטארבן אום און מען ווערט לייט אנשי בלעל דען
 גייט עס נאך אירין ווילן אלס וואס איר האָרץ וויל טוט עס וואו גיט
 מאנגלין. ארץ איז בייא אים פאלקנוליק לומר שטחה און בייא דעם צדיק
 איז לויטער צער. עס גייט אנשי בלעל קיין צער אין אירין זין. דס גדיקן
 אין אירי ואבין. איז דער צדיק מער גיפלאנט ואלכס איז וואו אין גרום
 וואונדער אבר ואלקט מיטן אלס זיך משה רבינו דרייב פאר וואונדער
 האט און האט השי' דיא קשוי גיפרענט וואו דאס קושט אז דא רשעים
 בגלגן אין אל גווענין און דער צדיק גיט. דיא תשובה איז גווענין השי'
 בינאט אישדיקן מענטש זיין לון אוף זיינ מצות און שטראפט אים אוף זיינ
 עבירות. גון דר רשע האט פיל עבירות און ווייניג מצות בינאט אים
 השי' זיין לון וואס אים גפירט פאר זיינ מצות אוף דער וועלט דרום טוט
 זיין ווערק בגלגלין און לעוה"ב ווערט ער גיטראפט אוף זיינ עבירות
 און האט עולם הבא פאר לורין דרום ואגין מיר אין סדירות נאט דאס ביסט
 ארץ אפים און ווערט גרופין איין רחמן און האט אונז געבין דעם וועג
 פון תשובה. וואו קומן דיא דרייא צונאנד אז האט השי' קומן תנאן ר'
 שמואל קאיידינגער ע"ה דעם פשט גינאנט דיא גברא ואנט השי' איז ארץ
 אפים ער האלט אוף זיין צארין און בינאט דעם רשע גיט אוף זיינ עבירות
 אוף דער וועלט דער ווארטן אז ער עולם הבא ואל פאר לירין דרום פרענט
 תוצות אין קשט ארץ אפים איז גהעכנט איינס אונטער דיא "ג מדות
 פון השי' זיין לומר מדות רחמנות גון וואס פאר רחמנות איז דאס מען ער
 עולם הבא פאר לירט. ענטפערט תוספות עס איז וואו איין מדר רחמנות
 השי' לאט דעם רשע זיין יאר אום לעבין אין לומר שטחה וועלן ווערט
 ער זיך ברענגן אונטער דער צייט און ווערט תשובה קאן אוף זיינ עבירות
 דען האט ער דיא וועלט און פקומט יענע וועלט אוף דרום ואגין מיר דא
 ביסט ארץ אפים וואו גיבסט דעם רשע דיא וועלט דאס ער עולם הבא פאר
 לירט. דרום איז קשה וואו הייבט דאך איין רחמן און דאס איז דאך קיין
 רחמנות גיט ווען עולם הבא פאר לירט. ענטפערט מען דיא האט אונז
 דעם וועג פון תשובה גילעניט ממילא קענין מיר תשובה קאן און קענין
 עולם הבא אוף האבן אבר דער צדיק דער האט פיל מצות און ווייניג
 עבירות דרום שטראפט אים השי' אוף דער וועלט מיט יסורים פאר זיינ
 עבירות דעסט וועגן אז ער עולם הבא ואל האבן און לעולם הבא ווערט
 ער גיט גיטראפט דרום גייט עס דעם צדיק איבל אוף דר וועלט אפירד
 אונטן הלום ווערט איין צדיק גיט וואו דיא גברא ואנט איין רשע דעם
 ווייט

ווייט. מען גוים חלומות און דעם צדיק ביזוי חלומות. אהיהוה' און דוד
המלך. אהיהוה' האט גילעבט האט ער קיין ביזוי חלום געווען דער ווייל
ער איין קשע איז געווען און דוד המלך האט זיין טאג קיין גוים חלום
געווען דער ווייל ער איין צדיק איז געווען דער מארשן ער נאל תשובה
טון און זיין עבירות זען עס איז קיין צדיק דער גוט איין עבירה האט
גטאן. דער אן קאן מען זעהן דאס דא נשמה ביז דעם מענטשן איז.
דען דער גוף זעהט קיין חלומות דא דאס וואר ווערן דאס האט דא נשמה
געווען. דער גוף זעהט חלומות נארשקייט ווא דאס קומט פון עסן דא
שטייט אין קאפ און זען אים מבלבל דעם גלייכן אלפס ורבבות דאס
חלומות זעהן אלס איינער שטארבן וואל און ווערט דער נאך וואר. דאס
ווייס איך זעלבסט ווא מיין מיטער ע"ה הצנועה מרת גערא גיטמארבין
איז האב איך געזעהן בקי קאירוב איין חלום ווא מען מיין מיטער האט
אום גיטמארבן און איינער משה און ארזני אבי שיי האט גוויינט און
גיטמארבן שטיי וואל ווייטער קיין צרה צו שיקן און מיר שטארבן דא נשמה
לעבדוה' איך פעס אמת איז מיר מיין הארץ שווער געווען ווא איך בין
אונטער געווען געווען גוט ווייט פון דער היים האב גוט גוואוסט וואס עס
בטייט און איינער איך בין אהיים גיבן שבעתי מבשרה רעה שכני מאנס איז
נפטר געווארן וואלבים גשיכט לאלפס ורבבות ליטן אלס איר הארץ
בשוערסט איז און זעלבן מאל ווא איין סבה קומט דאס מאכט ווען גלייך
דער גוף ניקס ווייס אבר דא נשמה ווייס אבר אלס. און מענע מאל
קומט איין בענקניש און דעם בן אדם אום גרעכט דאס קומט און אלס
דא נשמה טרוערט דען ווייל דער זער הרע איז מישל און דער מענטש
פאלגט אים אלס. אכאל קומט דער ארום מאן דער שפל איז און איז פאר
געסן אז און פאר געסט דער מענטש דעם זער הטוב אכאל טרוערט
דער זער הטוב דאס בטייט דא בענקניש דען גיהערט דער מענטש זיך
בענקן און תשובה טון. דאס גלייכן זענן פיל ואכן אלס גוט אנדערשט
צוא פאר שטיין איז דאס פון דער נשמה קומט. עס שטייט אין מדרש
איינער האט אכאל זיין ברודר אום גיבראכט איז דא מופר גיבאנען
און האט איין גלאז פול מיט בלוט גנומן און האט אלי טאג נאך דעם
בלוט גינען האט עס גינאמן איין דעם גלאז ביי דער ברודר גוט לאנג
דער נאך גיטמארבן איז האט דאס בלוט און גיהערט צוא זיין ווא
פיל בלוט האט גיבאנען פאר גאסן און דעם בלוט פון זכריה הנביא
און האט גוט גוואלט און הערן צוא זיין און האט גוואלט איין נקמה
האבן דאס איז אלץ מצד הנשמה:

דער פלל איז ראשית דבר וראת ה' פ' אלי ואכן גייט גאטס דיקסט דרום
ווייל איך שרייבן אמייל דינים דאס דער מענטש וואל וויסן ווא
מען נאל גאט דיין. צוא מארגנס ווען דער מענטש און וואכט געהערט ער
און

אוף עולם הבא צו מראכטן און קיין ווארט צוא רעדן ער זאל זיך תיכף
וואשן און זאל זיך ריין מאכן און זאל שבח געבן הש"י דער אים ווין
נשמה האט ווידר געגעבן וויא פיל בלייבן ליגן און שטארבן דרום איז דס
ערשטי הש"י שבח צוא געבן און אמאל ברכות און אדון עולם זאגן דער
נאך קאן ער ווין ווערק פאר ריכטן בוי מען אין שווי גייט דען זאל ער
בשמיחה אין שווי גיין. דיא גמרא זאגט דער מארגן שלאף ברענגט דעם
מענטשן אים עולם הבא דען פיל פאר שראפן דיא שווי און אנדריי בייז
זאכן דרום האבן וויא גזאגט דער מענטש כוון זיך שטארקן וויא איין
לייב דאס ער פריא זאל אוף שטיין נאט צוא דינן און ח"ו דיא שווי ניש
צוא פאר שראפן זאלעס איז איין גרוסי מעשה רע אלי זאל נאט לובן און
ער זאל זיך אים שליסן. ווען עס ווערט מאן איז דיא צייט תפלה צוא מאן
און עס איז אסור איין מראכה צוא מאן אפילו לערנן אוף תהלים דארף
ער נישט זאגן ער כוון ערשטיק זיין תפלה פארריכטען און נישט אלס אמאל
ווען וויא און וואכן ליגן וויא לאנג אין דיא געמיט איידר וויא אוף שטייען
און מראכטן איירי עסקים אמאל רעדן מיט ווייב און קינד אמאל געטן
לאנג ארום אום גוואשן פארריכטן ערשט איר ארבייט זאלעס איז איין
אסור. ווער האט נאט ליב זאך זאלעס נישט מאן וואיל דעם וואס וואסער
שטייט בייא ווין בעט אזו באלד ער וואכט זיך אוף קאן ער זיך תיכף
וואשן און קאן אברכה מאכטן און שבח געבן צוא הש"י און אן עס ווערט
מאן קאן ער תיכף ווין ארבע בנפות אן מאן און ברכה מאכטן על
מצות ציצית.

מעשה איינר איז איבערן ים גיפארן מיט ווין קנעכט אין איין פרעסדער
פדינה האנדלן און האט גרום געלד מיט זיך גנומן און דיא פרוא
האט ער אין דר היים גלאזט מעוברת. נון דר סוחר איז גשטארבן און
האט פיל געלד גלאזט און דר קנעכט האט אלס פהאלטן דען דר קנעכט
האט גזאגט ער איז ווין וון. נון דיא פרוא דער היים האט איין וון גוואונן
אין ער איז דער צוגן גווארן אזו האט דיא מוטער צוא דעם קינד גזאגט מיין
קינד דיין פאטער האט אזו גומץ גלאזן און איז אלץ בייא דעם קנעכט
גיבליבן פאר אהין מאכט וועסטו דאס גומ בקוץ. אזו איז ער אהין
גצוגן וויא ער איז אהין גקוצן האט ער געזעהן דער קנעכט איז ווער תקוף
גוועזן און האט גרוסי שדוקים מיט ווייני קינדער נסאן מיט דיא גרוסי
השדוקים אזו האט ער מירא גהאט איין ווארט צוא רעדן און איז גיגאנגן
איין שטיין בייא דעם רב דער האט גיהייסן רבי סעדיה בן יוסף און האט
נישט גוואלט עסן בוי ער ערשט האט דר צייקט וויא עס גייט אים אזו האט
אים רבי סעדיה איין מצה געגעבן ער זאל עס דעם שר פאר קלאנן אזו איז
ער גיגאנגן צום שר אזו האט דער שר גישיקט נאך דעם רבי סעדיה ער
זאל דעם פסק געבן אין דער זאך. אזו האט רבי סעדיה גיהייסן קען זאל
ביידי

בידי אדר לאון און דאסבלוט אין איין בונדער בעקון מאן דער נאך דעם
 רבי סעדי גייסין מען ואל אים ברענגן איין צאהן פון דעם נישטארבנים
 פאטער און האט נאך איין צאהן גנומן פון איין אנדערן מוטין און האט
 ערשט דאס פערסט ביין און בידי בלוט גמאן איז דאס ביין נישט דאס
 גווארן פון דעם בלוט דער נאך האט ער גנומן דאס ביין פון דעם פאטער
 און האט עס אין קנעכטס בלוט גמאן האט דאס ביינדיג ביין בלוט און
 ויך גאפט דער נאך האט ער דאס ביינדיג אין דעם ווהנס בלוט גמאן איז
 דאס ביין גאנץ דאס גווארן און דאס בלוט האט ויך אין דעם ביין אריין
 געזען דער וויילעס איין גוף איז פאטער און וון און האט דער קנעכט דאס
 געלד מוין ווידער געפן דעם זון • איין פאשע האט אמאל צוויי ברודר
 דאן אים ברענגן און וויי האבן גשריגן וויי זענן אים שולדיג און דער
 פאשע האט זי נישט וואלן צוהערן און האבן וויי צום פאשע גאנגט
 וועקט און דאן אים ברענגן און מוזט דא מוט אונז שטיין למשפט
 איידר דרייסיג טאג אים גייען דער פאשע האט וויי דאך דאן אים
 ברענגן נון ווא עס איז גקומן אין דעם דרייסיגסטן טאג איז דער פאשע
 גאנגן שראפן אין וויינער באמיר זענן דא קנעכט גקומן אים אוף צוה
 וועקן איז ער מוט גוועזן • ועליכס איז גשעהן עמליכי מאל אלס איידר
 דעם אנדערן האט מוטין לדין גוועזן • אין דער גמרא שטייאן פיל מעשים
 דער פיר איז עס קומט אלס מצד הנשמה אוף מענבע מאל ווערט דער
 מענשט פרוואלונג דער שראפן און פארבט זיך • אויף איז פרוק ומונסה
 ווען איין נבכ אין דעם הווא איז ווען גלייך דער מענשט אים נישט זעהט
 פארבט ער זיך דאס מאכט אז דא נשמה אלס זעהט • וויא דגאל האט
 גזאנט איך האב אליין געהן דא מראה און דא לייט וואס מיט מיר
 זענן האבן נישט געהן אבר וויא האבן זיך שטארק דער שראפן • דא
 נשמה זעהט פיל דרום לרוב אין לענגן און תפלה מאן מוט מען זיך
 שאקלן דען דא תורה הייסט אור און פון קענגי עולם הנה האט דא
 נשמה ביין הנאה גיארט ווען דער מענשט תפלה מוט און תורה לערינט
 דעם האט דא נשמה הנאה און איר ליבט ווערט דער וועקט און אין
 גצונדן דרום מוט מען זיך שאקלן גלייך איין ליבט דאס דא ברענט שטייט
 עס נישט שמו • עס שטייט רב שרידא גאון דעם שאלות הלום גיהאט וועגן
 דער גאולה האט מען אים גוויין דעם פסוק אסר אסר יעקב ווי גרויס סודות
 דער און עררא האט גזאכט שאלות הלום וועגן דא גאולה דאס מען אים
 גוויין דעם פסוק מישראל אלצען וכתרי איז טייטש דייג שאלה איז פאר
 בארגן • אין שפולי לקט שטייט וויא איין גרויס גוידה איז גוועזן אין
 דעם יאר אז מען האט גיצילט פינה טוינד און פיר דענסט מאל האט
 מען פאר ברענט אין פרשת חקת פיר און צוואנציג וועגן פיל ספרים אין
 צרפת און האבן דא רבנים שאלות הלום גיהאט צוה וויסן אויב עס איז
 איין

אין גזירה מן השמים או האבן ויבא תשובה בקומן דא גזירות אוריתא
אוף דא ווערער וואר תבת התורה מאכט דער פרגוס דאס איז דא
גזירה פון דר תורה דאס מאכט ווייל די נשמה איז אין תחק אלוה מסעל
פון היקל דרום קאן זי וויסן וואס אין היקל דער מער איז און דאקא אין
דרום או דער גוף שלאפט דאס האט דעם מענטשין איבער אלס מאכט
געבען ווען דר מענטש עס שוין נישט פארשטייט און נעמט עס מיט
אונגן נעמט דא נשמה דאך. פאר צייטן האבן דא תלמים לרוב גקענט
מחיה מתים זיין. רבי פנחס בן יאיר האט דעם וואסיר וואס האט
געהויסן גינאי דרייט מאל נאך אנגער גשפאלטן. חכמת הקבלה איז נישט
מיט דעם שכל צוא פאר שטיין גיארט ווער, עס האט אין הובי נשמה
דער קאן ווכה זיין צוא רוח הקודש עס בפנינו זיך פיל מעשים פון דעם
היליגן מאן רבי יצחק לוריא מיט זייני תלמידים ער האט זיך אופט
גישפרייט אוף שטענה ואכטלונגס קבר און אוף אנדרי תנאים קברים און
האט שמות און יחודים גימעלט און האט גיבראכט דא נשמה אין דעם
תנא דער צדיק דער אין קבר איז גלעגן און האט דעם דבי יצחק לוריא
מלה גוועזן גרויס סודות התורה און מענכי מאל האט ער זייני תלמידים
גשיקט זיין אלען סודות התורה גוואר ווערין. אין מאל האט ער גשיקט
זיין תלמיד ר' יצחק בן ער זאל זיין אוף דעם תנא ר' יהודה בר אילעם
קבר דער זאל אים סודות מלה זיין און אים איבער ענטפערט שמות און
יחודים וואס ער זאל מבין זיין אוף דעם תנא קבר און האט אים בפולין
ער זאל קיין ווארט ריידן אונטער וועגן. גין איז ער גגאנגן אוף דעם
תנא קבר און איז ווירד צוא ריק גקומן דער תנא האט אים נישט מלה
גוועזן און וויא ער איז גקומן צוא זיין רבי ר' יצחק לוריא און האט אים
גזאגט וויא ער האט קיין תשובה בקומן האט רבי יצחק מוריא צוא אים
גזאגט ווארום האסטו נישט גיהאלטן וואס איך האב דיר בפולין דא
זאלסט מיט קיין מענטש ריידן אונטער וועגן דאס זעלבדיג האסטו עובר
גוועזן אזו האסט איינס שלום גגעבן אונטער וועגן. אכאל האט ר' יצחק
לוריא זיין תלמיד ר' חיים וויטל גשיקט ער זאל זיין אוף אבי ורבעא
קברים און האט אים שמות און יחודים מושר גוועזן אזו איז רבי חיים
גוויטאל אהין גגאנגן און האט זיך אוף אירי קברים גשפרייט און זיין יחודים
גימעלט אזו האבן זיין אים גרויס סודות התורה מלה גוועזן און וויא ער
ווירד גקומן איז רבי יצחק לוריא אוף גישטאנן און צוא אים גזאגט
בשמחה רבה ברוך הבא און האט אים געזעט צו זיין רעכטי האנד האט
רבי חיים גיברענגט רבי ווארום מוט איר מיר אצונד זעלבן פבוך אן מער
אלס איין אנדרס מאל דאס איז אומזונסט האט רבי יצחק לוריא צוא אים
גזאגט נישט פון דיינס וועגן פין איך אוף גישטאנן און נישט צוא דיר האב
איך ברוך תבא גזאגט גיארט בגיור בן יהודה איז מיט דיר גקומן האב איך

דעם פבור אן גיטאן און האפן נישט גוויסט וואס עס בטייט ווארום בניהו
 בן יהוידע מיט אים גיטאן איז צוויי חרשים דער נאך איז רבי יצחק
 לוריא מיט ר' חיים גאנצן צוא דעם דארף וויא אב"י ור"בא באגראפן ועין
 און האבן גוואלט דארטן תורה לערנן אונטער וועגן וויא וויא זענען און דעם
 וועג גוועזן זאגט ר' יצחק לוריא צוא רבי חיים וויסאל איך זעה און דעם
 פלאץ לויט באגראפן בניהו בן יהוידע און איז קיין צייכן נישט דא גוועזן
 איז דעם דר מאנט ויך ר' חיים וויא ער איז געגאנגען און אב"י ור"בא קברים
 אלס ער האט ויך אונטער וועגן אנדער גוועזט און דעם פלאץ וויא דר בניהו
 בן יהוידע איז בגראפן און האט ווייני שמות און יחודים און דער מאנט
 דאס ער זאל ויך נישט מעה זיין ווען ער ווערט וויא זאגן און אב"י ור"בא און
 האט ר' יצחק לוריא גרעם נון איז וויסליך ווארום ער מיט דיר גיטאן
 איז דארף דעם יחוד וואס דא געמלט האט איז ויין נשמה דר וועקט
 גווארן און איז ויין גוף גיטאן • דרום איז ער מיט דיר גיטאן • נון איז
 צוא זעהן וואס דא נשמה קאן פועל זיין • רבי יצחק לוריא איז איין איש
 קדוש גוועזן • עס זענען פיל לייט צוא אים געזאגן און האבן פון אים תשובה
 געקוקט און גרוס רשעים האבן ויך פאר בארגן פאר אים דען ער האט
 געקענט חכמת הפרצוף האט איסליכין קענען זאגן וואס ער פאר איין
 עבירה האט גיטאן דען אלע עבירות זענען דעם בן אדם געצייכנט און ווייני
 שפעטער דרום שטייט איין גרוס תי"ו תמים תהיה עס הי' אלהיך דס איז שטייט
 דא ואלקס גאנץ ויין מיט הש"י • און ווען דער מענטש זינדעט איז ויין
 צורה נישט גאנץ • דרום שטייט ווען איינער תשובה מוט און ווייניט און ווייני
 עבירות דא ער האט גיטאן מיט גאנצין הערצין זאל ער דעם שפעטער אפ
 וואשן מיט ווייני מרעטין • עס שטייט חכמת אדם תאיר פניו • דא נשמה דער
 לייכט דעם בן אדם ויין פנים דרום זעהט מען נישט דאס וויא לייט גלייך
 זענען איסליכר מענטש האט איין אנדער צורה דאס איז צוא פאר שטיין
 דס דא נשמות זענען נישט גלייך • עס שטייט איין חיה פרענגט קיין מענטש
 אום דאס לעבן סיידן ער דענקט דער מענטש איז דען איין בהמה ווען דר
 מענטש איז פרום און ויין פנים גאנץ איז דא נשמה לייכט אום דעם פנים
 קאן אים קיין חיה ניקס מאן אָבד ווען דער מענטש זינדעט דעם ווערט
 ויין צורה פאר ענדערט דעם קאן אלס בשעפ"י אן אים מושג ויין :
 משל איין שר דער מעקטיג חשוב איז ביא דעם מלך דער ווייל דער שר
 מקף אייזאבן אלי מורא פאר אים און פאלגן אים אלי מיט אנאנד
 אָבד ווען דער שר ויך נישט וואו פאר האלטן מוט און ער פאר לויט ויין
 חן דער מלך האט איין שנאה און אים און באדער פר לויט ער ויין חשיבות
 און און הש"י מיט דעם מענטש • נון ווייל ער פרום איז און לערנט
 תורה איז ער מקף ביא הש"י וויא מען גפנד אב"י און אנדער תלמידי
 חכמים דאס מען רופט אים איין הימל מען זאל גווארעט ויין אן דעם
 חלמיד דלית

תלמוד חכם און ווינער תורה . אבער ווען ער איז חוצא איז פאר לירש
 ער וויל חן בייא השי' דעם קאן אלס מושל אן אים ווין . דאס אלס האב
 איה גשריבן דעם מענטשן צוא וויסן מאן דאס דיא נשמה איז בייא אים
 עקט אלס דער מענטש דער איז איין צדיק שטארקט ויך דיא נשמה ביי
 אים און וויא מער חכמה און תורה קאן ער איה דיא עלמער דאס מאכט
 אלס דר ווייל דיא נשמה אייביגליך איז און עס קומט נאך דעם מוט קומט
 דיא נשמה צוא דעם אייביג לעבן אבר בייא דעם רשע וויא עלמער ער
 ווערט וויא נארשער ווערט ער . פאר לירט ווין קראפט ווין שכל דס מאכט
 ווייל ער ווין נשמה האט גיט גברות און איז ליטער מעשה בהמה נאך
 גאנצן עסין און פרינקן האט רעות און קיין תורה ומצות נאך גינאנגן .
 דרום האבן אונזי חכמים גזאנט איין עם הארץ פאר קיין פלייש גיט עסין
 דיא תורה האט פתיר גוועזן דעם מענטש ער זאל ויך איין בהמה שעקט
 און זאל זיא עסין ווייל ער מער מעלה האט אלס דיא בהמה דען ער האט
 איין נשמה דער דורך האט ער שכל און קאן רעדן פמילא בקומט דיא
 נשמה כח פון דעם פלייש פון דער בהמה דען עס איז צוא דר בהמה איין
 גרוסי מעלה . אבר ווען דער מענטש לייגט גיט ווין שכל אריין אין דער
 תורה און ער לערנט קיין תורה ער מוט קיין מצות ער מוט מיט דר בהמה
 גלייך דיא בהמה עסט און פרינקט איז וואול אלס דר מענטש פמילא איז
 און איין מענטש איז גיט בעסר אלס דיא בהמה דען האט דיא בהמה איין
 גומי מענה צוא אים דוא ווילסט מו' עסין דוא פיסט גיט בעכר פון מו' .
 קאנטס ווען אלי תענוגים עסין און פרינקן און דער גלייכן ווערט דער
 מענטש פאלד וואט ווען ער וואט איז קאן ער גיט ווייטער אבר איין נשמה
 און גומי גרוך קאן דער מענטש אייביג שמעין צוא בישמים און ווערט
 גיט וואט . דאס מאכט ווייל דיא נשמה האט הנאה פון גומי ריח . דרום
 ווען איין מענטש אין חלשות ליגט איז אים צוא דער מיטערין מים גומי
 גירוף דיא נשמה צוא דער האלטין דער פון האט זיא הנאה דרום ווערט
 מען גומי גירוף גיט וואט דער מענטש קאן שטענדיג ריבן דראן איז צוא
 זעהן וויא דער תענוג פון דער נשמה אייביג . דיא תורה האט פאר
 באטן אלס וואס ניהוש איז ואלן ישראל גיט בריכן דק תמים תהיה עם וזו אלהיך
 האב איה ועלכם גשריבן צוא וויין דער מענטש וויא ער אין אלי וויי
 ואכין קאן פעולות טובות פאן און איה אלס וואס דער מענטש מוט המ
 השי' השקחה דרום . גן רוא מענטש ווארט ואלסטו וארגן איה איין עולם
 וואס גיט דיין איז און מראקסט גיט דאס אלי ביינע ווערק השקחה פרמיות
 איז פון גאט ווען ער דיר וואס צוא שיקט איז גומי גיט אום וונסט גון
 ווארט ואל מען דער איהר מצער ווין איה ואלסטו וויסן דאס פיל אן דעם
 מל איז גילעגן ווען גלייך גרוסי צדיקים דיא ענען דאס מל משנה ווין .
 אין דער גברא שמיט קינד און לעבן און פרנסה דאס ווענט ויך גיט אלי

אין דיא פרוקקייט גיארט אן דעם מול הען רבא ורב חסדא וענין ביירי
 גרוסי צדקים גוועזען רב חסדא האט תפלה גמאן איז רענין גקומן און
 רבה האט תפלה גמאן איז אויף רענין גקומן רב חסדא האט גילעבט גיינצייג
 יאר רבה האט גילעבט נאר פערציג יאר. בייא רב חסדא וענין גוועזן
 זעכציג חתנות בייא רבה וענין גוועזן זעכציג מתים. בייא רב חסדא איז
 גנג וטיל מעל גוועזן אפילו דיא הינט האבן גיט אנדרש געסען און
 פיל איז גוועזן און רבה זיין הויז האט מען גערין גערשטן מעל גיהאט דיא
 לייט עסן צוא געבן און האבן עס גיט קענין האבן. עס איז גיט בפשוטה
 אלס איינער וזכה דיא וועלט און יענע וועלט צוא האבן. ווען עס איינס
 רשע וואול גייט זיין דין גיט מקנא אן אים ווען ער איין ווייניג וואול לוקט
 האט פאלד שטארבט ער און לעזה"ב איז פאר לארין אלי דיא וואול לוקט
 וואס ער פאר גיהאט האט איז אלס פאר געסן דען עס איז אים אעגד ווייא
 און אף ווען דער יום המיתה ווערט קומן וויא איז דיא זעלבדיג יענה וואס
 זענן זיני וואול טאג דיא ער האט גיהאט און האט גאט גיט גדינט און דער
 צוא מוז ער איין ביטערי מיתה לידן און ענשים לעולם הבא דער צוא
 אפר דער צדיק ווען ער אויף דער וועלט וסורים לידן מוז אויף יענר וועלט
 איז אים וואול צום ערשטין ביטער צום לעצט זיס און האט איין גרינגן מוט
 פבור. שכינה קומט צוא אים קוקט מיתה און איידר ער שטארבט ווייזט
 מען אים זיין גרוסן שכר וואס ער בקומט אויף יענר וועלט:

מעשה רבי אליעזר בן פדת האט איין גרוסן דלות גיהאט אפאל האט ער
 זיך אדר גלאט און האט גיט גיהאט צוא עסן איז האט ער געסען
 שילעכט פון קנאביל דער גאד האט אים דאס הארץ ווייא גיטאן איז אים
 תלשות אן גקומן און איז אנטשלאפן גווארין וענין דיא תלמודי תבטים
 גינאנגן צוא אים צוא זעהן וואס ער מאכט האבן זיין געהן דער האט
 גוויינט און גלאכט און פונקן פייער זענען אים אויס דער גאז גאנגן.
 וויא ער איז איף גוואכט האבן דיא תלמודי תבטים אים גיפגענט ווארום
 ער האט גלאכט און גוויינט און סתמן פייער זענען אים אויס דער גאז
 גקומן. האט ער געגפרט איף האב גוועהן דיא שכינה האב איף גוויינט
 און געעסן וויא לאנג וועל איף גאד איז גניסן און זאלקן ביטערן דלות
 לידן האט מיר השי"ת געגפרט מיין קינד איז דיר ליב אז דיא וועלט זאל
 הרוב ווערן און ויידר בשאפן אפער ווערסטו אין איין גוט מול גבארין
 ווערן אלס דוא דיין פרנסה פרייט ווערסט האבן האב איף גאנט צוא
 השם ותברך איז פיר מרחות דרוף צוא ווערן און צוא דעם זאל גאד איין
 ספק זיין אוב איף ווער איין איין גוטן מול גיבארין ווערן האט השי"ת צוא
 מיר גאנט פאר גיט ווארט דאס דוא גאנט האסט דוא ווילכט גיט
 זאלסטו האבן לעולם הבא גרוסן שכר. גו ווארום זאל מען זיך קענער
 זיין ווען מען וועט זאלדי תלמודי תבטים האבן איר מל גיט מען ענדער
 עס

עם איפול אן מור גלען • אמרו חכמים וואס האָהן איז איז קיין שכל דער
 ביזא אונ גרויס וואונדער אלץ ויף דער מענטש זאל ועלכטס מטרות מאכן
 אונ דער שרעקן ווען אים צרות צוא קומן אין אזוי ווי צרות גהערט ער
 ויף צוא טרייסטן אונ גרענקן דאס קיינר איז איף דעם עולם ווער דא נים
 האט צרות דער לעבט אפילו אזוי דיא אבות אבר'הם אבינו האט פאר לאזי
 פאטער אונ איז נעגד גוועזן אין עולם אונ דער צוא אום גיטמאנדן עשר
 נסיונות מיט צעהן ארלייא וואס אים השם יתברך גיפרובט האט אונ איז
 בשמאנן • יצחק אבינו האט אום גיטמאנדן צרות וויא מען ווין ווייב דבקה
 האט אונעם גנוקן אונ דיא ברין האבן אונעם גנוקן אונ דעם צער וואס ער
 האט גיהאט וועגן יוסף • דען יצחק האט וואל גימאסט דאס דא שבתים
 האבן יוסף פאר קומט אונ האט עס געקב נים דארפן וואנן דער ווייל דיא
 שבתים האבן איין חכם גמאכט עס וואל דאס קיינר מלח ווין אונ ער איז
 אויף וינר עקער בלינד גימאנדן • געקב אבינו האט מיין אנטלופן וועגן
 זיין ברודר עשו אונ האט פיר צרות אום גיטמאנן ביזא לבן הארמי וויא
 ער ווינע שאפ גרויס האט אונ האט גרויס קעלטן געריסן אונ די שרעקן
 וואס ער האט גיהאט וויא עשו איז אים גקומן אים אום צוא ברענגן • אונ
 דער נאך האט ער גוואלט בשלח וועגן האט איר דער שטן מקטרי גווען
 עס איז נים גנוגן צוא דיא צדיקים דאס וויא עולם האבן ווילן וויא
 נאך דיא וועלט דער צוא האבן אונ איז אים תינף דיא צרה מיט יוסף
 צוא גקומן אונ האט שטארק גיטווארט אונ דער וירף האט ויף די שכינה
 פון אים אפ גיפאן דען דיא שכינה איז נים עוורה אויף דעם וואס שטווארט
 אונ וואסער צרות האט ער אום גיטמאנן מ'טדיגה האט גרויס מלחמות
 אום גיטמאנען וועגן דיא ווייז וין דיא שבת שום פאר וויסט האבן אונ
 הנסמ אנדרי צרות כל ימינו ביז ער הונדערט אונ דרייסיג יאר איז אלט
 גווארן וויא ער איז פאר פרעה גיטמאנן האט ער גמאכט ער איז הונדערט
 אונ דרייסיג יאר אלט אבר'הם בינע יארן האט ער גיהאט לוסער צרות •
 וואס האט אום גיטמאנן משה רבינו ער האט מיין אנטלופן וועגן פרעה
 דער האט אים וועגן אום ברענגן אונ איז לאנג גוועזן ביי יתרו •
 מעשה איין איש חשוב אן בכל דער האט ווינעט זון חרונה גימאכט אונ
 האט איין גרויס סעודה גימאכט צוא דיא תלמידי חכמים אונ האט
 ער דעם התן גהיטן אויף דעם בודים גיין אונ זאל פון גומין ווין דער לאנג
 אזוי איז דער התן אויף דעם בודים גאנגן האט אים ווין שלאנג גיפסן
 אונ איז גשטארבן • נון דעם פאטער איז דיא צייט צוא לאנג גוועזן אונ איז
 גמאנגן צוא ווען וואס דער זון בלייבט אלס האט ער אים גיטוירן מומ
 לבן אבר'הם ער האט שטיל גשוויגן ביז דיא תלמידי חכמים האבן אפ
 געטען אונ גיטוירן אונ האבן ויף לוסטיג גימאכט • נון וויא עס איז גקומן
 צום מענטשן האט ער צוא דיא תלמידי חכמים גמאכט גיטמאנן נים איר
 זאלט

ואלט שבע ברכות בענטשין נייארט פרכות אהלים ואלט איד בענטשין
 מינט נישט איר זענט גקוקן מיין זון אונטער דער חופה צוא פירן נייארט אופ
 קברות אים ארום צוא מראנין . אונ זענן מען פרויבן ווערן ווערט זיך נישט
 אייגער פון אלי דא גדולי עולם גפידן ווער נישט צרות אום גשטאנן . ריא
 חכמים ואין וועקער מענטש וואס האט דרייסיג טאג קיין יסורים דיר האט
 זענע וועלט בעצאלט בקומן אופ דער וועלט . ר יוחנן הט צעהן זון גהאט
 אונ זענן אים אלי נאך אנאגער גישטארבן אונ האט קיין זון מער גהאט
 אונ זענן גוועזן יסורים של אהבה וויא איך זון אובן גמעלט האב אלס
 זאלכע יסורים זענן לכפרת עון . דא קאן מען זעהן וואס פאר איין חובע
 גשמה האט רבי יוחנן גהאט דאס ער זיין הארץ גישטרקט האט פאר ליב
 אן צוא נעמן אונ האט אנדרי לייט דער מיט גיטרייכט וויא זאלן זיך נישט
 מצער זיין ווען וויא איין צקה קומט . וויא מען גיפידן רבי אליעזר איז
 קראנק גוועזן איז רבי יוחנן צוא אים גגאנגן מבקר חולה זיין אונ רבי
 אליעזר איז גילעגן אין איין פינגער חדר אזו האט ר יוחנן זיין ארום אופ
 גרעסט איז דאס גאנץ חדר פיללעכט גווארן דען רבי יוחנן איז איין שיינר
 מענטש גוועזן זיין גשטאלט האט ויער גלייכט אזו האט ר יוחנן גזעהן
 דאס רבי אליעזר האט אן גיפאנגן צוא וויינין האט ער צוא אים גזאגט
 ווארום וויינסטו ווייל דוא האסט נישט אזו פיל חולה גילערניט עס שטייט
 גשריבן עס וויא דער דא פיל לערנין קאן אויך דער ווייניג לערנין קאן
 זענן בידי גדיף ווען ער לערניט נאך ווינעס פאר שטאנד אונ זיין בוננה
 איז לשם שמים . וויינסטו ווייל דוא האסט נישט קיין קגדר . זעה דאס
 גיינדיג איז פון צעהנטן זון גהערסטו דיר אופ נישט דרייבן מצער זיין עס
 זענן יסורים של אהבה לכפרות עון . וויינסטו דער ווייל דוא ווייניג פרנסה
 האסט אונ עס גייט דיר נישט נישט אופ דער וועלט . עס איז נישט אימליכר
 זוכה צוא צוויי טישין דאס מינט מען אופ דויער וועלט אלס גוטס צוא
 האבן אונ זענע וועלט דער צוא . אופ גפידן מען אין דער גמרא וויא רבי
 אליעזר איז קראנק גווארן זענן ווייני פלטידים צוא אים גגאנגן מבקר
 חולה זיין האבן אלי אן גיפאנגן צו ווייני אונ רבי עקיבא האט אן גיפאנגן
 צוא לאבן האבן וויא גאגט רבי עקיבא ווארום לאכסטו האט ער וויא
 גפרענט ווארום וויינט איר האבן וויא גזאגט וויא זאלן מיר נישט וויינין
 מיר זעהן דא ספר תורה איז איין צער דאס האבן וויא גמינט דעם רבי
 האבן וויא עס גיליבן צוא איין ספר תורה ווארום זאלן מיר נישט וויינין האט
 רבי עקיבא אן גיפאנגן דרום מוא איך לאבן דען דר ווייל האב איך גזעהן
 דעם רבי זיין גיין ווערט נישט ווערן זיין פלאקס ווערט נישט גשלאגן זיין אייל
 נישט פאר דארבן זיין האניק מוט נישט שטינגין דר רבי הט קיין צרות נישט
 האב איך גוויינט טאמיר בקומט דער רבי זיין דון בעצאלט אופ דר וועלט
 אפר דאס איך זעה דעם רבי איז צער בין איך מיה משמח דען ווערט זיין

לכן לעולם הקא נרעסר ויין האט ר' אליעזר גואלט עקיצא איז דען עטוואס פאר האנדן אין כל התורה וואס איז האב נישט מענטשן געוועזן וואס דרוף זאל איז יסורים לידן. האט ר' עקיבא געטעמערט דער רבי האט אונז אוי גלעדיגט עס איז מיין צדיק אין דער וועלט וועלכער נישט גלייבט. דיא עטרה הרגא אמונה וואס יסורים האבן זיין אום געטאנן און האבן אלס באהבה מקביל געוועזן און זענען ועלכע צדיקים געוועזן און רבי עקיבא דען האט מען ויין פלייש פון ויין לייב אפ גריסן מיט איינערני קעס און האט ער דא ריאית שבע גלייבט און האט און לאנג געזונן אין דעם ווארט אהר האבן דיא תלמידים צוא אים גואלט רבי ביא זאלקי יסורים זענען איר און לאנג מאריך. האט ער צוא ויין גואלט אלז מיני לעבס מאג האב איז מוז מצער געוועזן ווען ווערט עס צוא מיר קומן דאס איז וועל קענין מקנים ויין דעם פסוק ואהבת את יי אלהיך בכל נפשך איז מיינט ווען מען דיר דיין לעבין גלייך געטט זאלסטו דאך גאט ליב האבן איז אונזר איז עס מיר צוא נקומן זאל איז עס נישט מקנים ויין און האט און לאנג מאריך געוועזן אין דעם ווארט אהר ביי אים דיא נשמה איז אום גאנגן מיט דעם ווארט אהר איז דראן צוא ווען דיא גרויס שטארקייט ווס ער האט גהאט גאט ליב צוא האבן מיט גאנצן הארץ. אויף שיקט הש"י דעם צדיק יסורים צוא אים למובה ויין נשמה צוא לייטערן און דאס זאל אנפאלקט ווערן ויני מעשים דאס ויך אנדרי לייט זאלן אן אים איין ביא שפיל געמן און זאל פרום ויין וואו הש"י אברהם אבינו גרובט האט צוא דאן וויסן דעם עולם ויני ליפשיפט און הש"י גיבט אים דער קענין פער שער לעולם הקא וועמן פרוכירט הש"י וועמן ער ווייסט גענוים אלס ער בשמיין ווערט; משל איינר האט צוויי בהמות דיא אייני עסט וואונטאן ווערט פעט און דיא אנדרי בלייבט מא'ער. אויף וועלכער לייגט דער בעל הבית ויין פלייס אן אויף דער פעטי בהמה אן איר איז עס אן גלייבט. גאט איין משל איין טעפער דר ויני טעפ פרוכט איז ער שלאגט אויף דיא טעפ אוב ויין וועלן שטארק ויין אויף וועלכן מאפ שלאגט ער און פראכירט וועלכער גאנץ איז אהר דער צוא פראכין איז ווען ער וואלט דרוף שלאגן. וואלט ער גאר צוא ברעכן. אזוי אויף הש"י פראכירט נישט דיא רשעים דען ויין האקמן מיין בשמאנר ויין ווערן גאר צוא פראכין. דרום גהער איסלכר טענטש בשמחה אן געמן יסורים צוא מראגמן טאמיר פראכירט מוז הש"י אוב אויף וועל בשמיין און נישט דער ויךר פרומן. איז האב שוין אזוי גשריפן פון רבינו הקדוש וואו ער אויף ויך ועלכרט האט מקבל געוען דרייצען יאר יסורים פון איין קלייני וואך ווייל ער האט ויך נישט דער פארטט איפר דאס קאלב וואס ער האט גשקצן. און ווייל רבי'הט יסורים גליסן האט מען נישט מתפלל געווען אויף רעין דען דיא יסורים פון דיא צדיקים איז איין פפרה צוא דעם עולם. שרימה הקלף האט אויף גואלט

מזה פון השי' דען דער מענטש איז געצאנגן אין דער געץ פון דעם
 יצר הרע און ער האט אלי דיני טאן אים געפאקט און וויי געאנקן שטעץ
 און עולם הזה און גייט פגענוגים נאך דער יצר הרע לאז נישט צו קומן דס
 ער אין דער קדושה אריין מרעטין נעמט. און אלי דיא ספרי מוסר קעני
 אים ויין הארץ נישט דער וועקן. מען הענגט איין חזר איין גילדן גייט
 אן וועגערט ער זיך פארט אין דיא בלאטעס ארום ווייל ער אזו גוואונט
 זיין. ווען דער מענטש ווייסט דאס ער שטארבן מוז דאך קאן ער ויין
 נאטור נישט ברעכן. דער מהר"ל האט בקבלה געהאט וועלכער מענטש דער
 נון איבך וויינט העלפט יאר איין גוואונט עבירות צווא טאן דער בלייבט
 אייביג אין וויינט גוואונטהייט ווען ער שוין הערט מוכחים און ספרי מוסר
 וואס תורת אמת איז וואס ער נעקבט קאן דאך נישט לייקען גייט אים נישט
 זיין וויינט זיין דאט שמם און וויא איין שטאל איז ער שטארק איז וויינט
 נאטור און דר יצר הרע רעט אים אן נאך דער צווא דאס ער זיך איין גילדן
 מוט ער ווער איין צדיק און גייט דעם רעכטין ווען. וואס מוט השי'
 שיקט דעם מענטשין וסורים צווא מאנכי קאל איין שטארקן פאל און אים
 קומט דאס אים ויין ליכטער שטארקט אדר אים צווא קומט איין גרוסן
 הויך ואלכס ריט אים ביא דעם הארצין אן דעם באקענט ער דאס ער
 נישט אין וויינטער מאכט האט אין איין רגע קאן אים השי' אום שטארצין
 זונסט מראכט ער אים פון גוונד ער מראכט נישט דאס ער קאן קראנק ווערן
 ווען ער האט געלר פילר ער זיך איין ווער איז מיר גלייך ווער ווערט מיר
 מיין געלר אונעק נעמן דאס איז מיר הארץ און הייבט זיך אן צו ברענקן
 און אים קומט דאס דער וועקט זיין הארץ און הייבט זיך אן צו ברענקן
 און מוט תשובה דאס שטייט אין דער גמרא יאה ענות לישאל איז פיינט
 דער דלות איז שוין צווא דיא חודים. איין פשט איז ווען דער יהודי נאך
 אזו פיר האט זיין אייגענס נאך ער זיך פירן גלייך ער דעם דלות האט און
 נישט פירן גרוסן שמאנד און גע הברט אין מלבושים אנשים ונשים און
 דער נאם גיין אין גאלד און זלבר ואלכס האט אלי אונזר גורות נאכט
 אזו שמייט אין שבת יהודה גיז אלס גקומן איבך דעם גרוסן שמאנד פירן
 נון ווער איז דען משגיח זרופ ווען גלייך דיא מאנן מוזן אן ועצין מון דיא
 ווייבך איין שמאט פארט פירן. אלי ספרי מוסר שרייבן דער מוז דאך איז
 דיא נאנה אזו שטארק קיינר פאלגט נישט האט מיר הרב ר' נתנאל דער
 ציילט געבענטש איז פערקייט אין דער וואך דאס מאן ווייניג ווייבט זייט
 צווא זעהן בקומט און ווער אפרעמדין מאן ביא ויין מיש האט לאזט זיך
 זיין אייניגע פרוא און אנדרי ווייבט לייט וואס אין דו זענין נישט זעהן און
 זענן מקיים כלכסודה בת פלך פניטה. גוויס וועלכי זשה דיא דאט שמם ביי
 זיך האט און איין צונעה ווערט פארען אפר וועלכי נאנה ברוכט איז גוויס
 קיין דאט שמם און איר פרומקייט איז צווא לוסר פאלשקייט. יעקב

אבינו האב נניח והאב ברום הוא עסין אין יינם הוה נאך האב עד דא
 קנדר נשקט נאך מצרים קארן קופן און צוא ויין נאנאם ווארום זאלן מיר
 וויין פאר דא שבעים אלס מיר צוא עסין האבין ויין ווערן זיך אן אונז
 מקנא ויין דרום וועמין נאם האב יא געבן ואל עס שונן און בעניעות
 לעבן און ארבי לייט אפט פסתר נעבין וועט עד פונדא רהוב און לאנג
 לעבן נאך איין פשט איז דר דלות איז שוין צוא יהודים דען ווען עד האב
 נישט דען גענקט עד אן נאם און איז פרום אבר ווען עד עשירות האב
 גמיעיליך פאר געסט עד אן נאם ויין אין פסוק שמיים ורם לבבך ושבת את
 יי אלהיך משה רבינו האב ישראל גשטראפט דא וועסט עשירות האבן
 וועט דיין הארץ האפנדיג ווערן און וועסט אן נאם פאר געסין . מרבה
 נכסים מרבה דאנה ווען עד עשירות פקומט ליינט עד וייני וואר און
 גראנקין אוף נאך מער צוא ואמלן אייביג לאזט עד זיך באנענין . דאס
 מאכט דער ווייל דא נשמה קיין הנאה האב פון אלי דאס געלר און פון
 אלי תענוגים איר הנאה איז תורה ומצות דרום ווען דער מענטש נאך און
 פיל האב איז אלס נישט אין וייני אונזן און האב גוט גענוג דען עס איז
 אלס דער נשמה צוא ווייר . דרום ווען דער מענטש שטארבט ליינט מען
 אים שערביליך און מען דעקט אים וייני אונזן צוא דער ווייל עד גלעבט
 האב ווענין וייני אונזן אופן גוועזן און איז גוט וואס גווארן אצונד האב עד
 גענוגן . אלכסנדר מוקרון איז געקומן פאר דעם געזען האב עד גרופן מען
 זאל אים עפס געבן האב מען אים געגעבן איין גהירין שאל וואס איין איז
 דריין גוועזן . האב עד אלי ויין זילבר און נאך דער קיינן גוואונן האב
 דא גהירין שאל אלס איבר וואגין האב עד דא חכמים גפרענט וואס דאס
 באטייט האבן ויין גענקט דס איז איין שיימי פון איינעם און פון איינעם
 מענטשן דער האב גוט גענוג גיהאט ווען עד אלי דאס נאך און זילבר
 האב דרום איבר וועסט וינעם איין ווייניג ערר און לייט אוף דער גהירין
 שאל ווערט זא מיכא איבר וועגן אלז האב עד עס גמאן און האב איין
 ווייניג ערר אוף דער שאל גליינט איז זא איבר וואגין גווארן . דען וועבן
 דא ערר צוא געסט האב גנוג דרום לאזט זיך דער צדיק באנענין דען עד
 איז מקיים תורה ומצות דער פון איז דא נשמה וואס :

קשיל איין סוחר דער באנקראט איז פר קופט ויין סחורה און דא העקסט
 וואס עד קריגן קאן געסט עד דער מיט אלער ויין שטאט דעקן קאן
 און בארגט נאך דער צוא אום וואס עד קריגן קאן ויין בוך פירט עד אלס
 מיט אגן חייב שטייט אלס אגן בין חייב דער נאך אלס עד קריגן סחורה
 מער האב און בלייבט אים נישט איבר און דא בעלי חובות ווילן בנאאלס
 האבן געסט מען אים הפוס . מען שפייזט אים מיט וואסיר און ברום
 בלייבט אייביג פאר פאלן איז דער תפיסה אבר וועלכר אוף תכלית מראבט
 דער פירט קיין חובן שטאט גוט און האלט ויין סחורה אום בין מען אים

וואו פצאלט דען קומט ער צו מכלית און דעם עישר וקבור . אזוי זענן
די צייט געליבן די תורה ומצוות האלטיגן דאס איז דא געסען סתירה
לעולם האט נעמט נא וואו פצאלט די עבודת דעם זענען די חובות דער
מאנט איין די חובות די מלאכי חבלה ומזיקים . דעם בוך האלט איינליך
מענטש ער שרייבט זעלבסט מיט זיין האנד ווס פער עבודת ער טוט
זיין עולם הנה צייט דא שטאט היך פירן געסין און מרינקין טאן
עבודת זיין לופער הכלים נאך דעם פצאלט הש"י אויף דער וועלט
ער פצאלט סתירה די מצות דאס ווי האבן גמלא ממילא פער קופין ווי
איר סתירה אום הכלים ווי דער באגקראט סתירה דער מיט ער זיין שטאט
פירן קאן מענטש עולם הנה נאך צו גוין . נון די סתירה געסט איין ענד

ער האט נון פצאלט פירן אויף דער וועלט פער סתירה . ווען ער שטארפט
נעמט מן וויין בוך פאר עס שטייט דריין אגל סתירה אין תיבת דא
עבודת האב אויף גמלא קומן דא מלאכי חבלה דאס זענען דא בעלי חובות
זיין וועלן פצאלט האבן און געסין אים תפוס אין גיהנם אריין ביז אייביג
פאר פאלן . אבר דער צדיק דער לאזט זיך באניין פירט קיין חבן שטאט
זיין סתירה האלט ער אום ביז זיין פצאלט ווערט לעולם האב ווערט זיין
אום וואו פצאלט ער פירט אין זייערע הארצין איין בוך ער האט לופט
גראנקן תורה ומצוות אין זייער הארצין נישט ווי דער דשע דעראין ווייט
הארצין האט לופט פאלשע גראנקן וויא ער וויין שטאט פירט קאן
עבודת צוא ואקליין און דער דורך פיר עבודת עובר איז . נון בן אדם
לאו דיר ווערן ווארום זאלסטו זארגן און לופט אין הענט . פון אפריגע
פרנסה וועגן . און דא גראנקן פרענגן דיר אום דייני מונד . זארג מאכן
גראע האר . אויף אלי דייני זארגן . מוט דיר קיינער נישט פארגין . טוינד
זארג וועגן נישט איין קווינט . זארג וועגן דייני זינד . וויא מער דא את דא
אין דיינעם הארצין האסט וויא מער פאר געסין דא ווערסט תורה ומצוות
נאך צוא גוין . פיר דייני שטאט צום קלענקסטן וואס מיגיד איז דא האסט
נישט מער צוא זארגן אלס דייני נשמה צוא פאראין וויא באלד איז דייני
וואו לוסט פאר וועקסט וואס פאר איין מערדן קאנקסטו גאט פאר זארגן
ווען דא פירסט ווערט ווערן פון וועסט וועגן טוקטו און ארבייטן און
טוקט דיי לעבן דרייבן וועגן און ביסט איין רגע נישט זיכער ווער ווייס
ווער זיך לוסטו מאכן נעמט מיט דעם דייניגין . טראכט וויא וואו
קאנקסטו דיר אין איין שעה קאן עס איז געסיר איין שעה תשובה און
מעשים טובים אויף דער וועלט מכל חני עולם האב . אויף זיך וועלט קאן
קיין קיין מצות קאן קען מווייף צידה לדרך מיט געסין שובים איר לוי
מתקן ומצא כל ימינו בתשובה האב זעלבסט רחמנות אייב דיר אס אין אגליטי
לי ווען איר זעלבסט אום טראכטן ווארן ווער וועט פאר מר טראכטן .
שט זיך דיר דען הארצין שטיין פון הארצין צוא דירן גאט וועט דיר
העלפן

העקבן הבא לזה משיעין לו טוא אפ ריא דעק פון דיני אויז לאוין דיני
אויז לייכטין אין כמות יי ברא בארית ענים ווען איין שטיין אום דעם ווארציל
אויס גר סן איז אונ לויט אוף איין בארג קאן אים איינער אליין אונזער
וועלענען דער ווער דער הייבט איין בארג איין שטיין. אָבער גרויס גראַס
כזו נין דעם שטיין פון גרויז אום צו רייסן דרום ביי צייט ווייל דא האסט
גוף פון טוא תשובה ווייל דאס איינען איז ווארום איז עס גוט צוא שטיין
איין רגע אפ צוא לייזן האסטו נים צייט :

מישל איין פוקס האט געהן איין שיינעם גארטן דרייזן ענין דא שיינעם
פירות גוועזן ער האט גערין פון דא פירות געסן אונ האט נים
געקענט אריין איז ער ארוםגלאפן אונ האט גפונדן איין קליין לאף האט
ער אָבער פארט נים געקענט אריין. אזו האט ער זיך איין פאר טאג אום
גהונגערט דאס ער איז דין גווארן אונ האט זיך אריין גיידרינגן אונ זיך נאט
גן ס'אלי תענוגים אן גיטאן גון דער הערפסט איז פאר בייא דענקט זיך
דער פוקס מען וועט מיד טוט שלאגן איה כזו מיד בייא צייטן אום דעם
גארטן מאכן. גון האט ער ווידר וועלן דורך דעם לאף ארום האט ער נים
געקענט דען ער איז אזו פעט גווארן פון פיל קרעסן אונ וואול לויט וואס
ער האט גהאט דאך האט ער גידאכט עס גייט אום אין לעבן אונ האט
זיך אום גהונגערט וויא וואול אלס אים שוועריר אן גקומן אלס פריער דען
ער איז גון צוא פיל תענוגים גוואונט גוועזן דאך האט ער זיך מוזן אום
הינגען וין לעבן צוא דער האלטן ביי ער דורך דעם לאף האט ווידר
געקענט ארום. אזו אף דער מענטש אוף דער וועלט געהט ער דעם שיינען
בום גארטן דאס עס וועגן תענוגי עולם הזה איז איין שיינער הילד אונ ער
וואלט גערין אף אין דעם גארטן וין זיך תענוגים אן צוא טאן הייבט ער
אן צוא טאן משה ומתן מיט גרוסע ריין אייב ימים אונ וועט זיין לעבן
גון ער קוקט אין דעם גארטן ער פוקט געד הייבט ער אן זיך תענוגים
אן צוא טאן לאזט זיך נישט אפגיין לאזט גיטש פון עולם הזה פעהלן דר
דורך האט ער אן נאט פאר געסן. אקאלב דענקט ער זיך איה בין גיט
אויז רגע ויכער טאמער שטארב איה אין ווער עולם האט פאר לויזן. וויא
קום איה אום דעם גארטן כזו ער אן פאנגן זיך אום צוא הונגער אונ כזו
תשובה טאן תענית וזכיות וצדקות וואס אים שווער צאלט. ווען ער דער נאך
שטארבט אונ קוקט אוף נין ערשטין ארט וואס דא נשכח אהער קומן איז
ברענגט ער אזו פיר מיט אלס פריער כזו נאך ענישים קשים אום שטיין
ווען ער גיט דעם תשובה טוט. דרום ברענקט איה בייא צייטן געסט
זיך דעם רעכטן וועג פאר. דא גמרא נאט וועלכס איז דער רעכטער
ווען דעם זיך דער מענטש וואל אום דר ווילן וועלכר אים וועלכסט וואול
געקט. דען עס איז איין כלל גדול אז פירד דאס דער מענטש גיטאן
האט אין עבירה האט ער וועלכסט דרשה דרוף געקלט אים וועלכסט נים

והואל האמין מיימש הער פסוק רבים מכאובים לרשע והבטח בה' חסד יאכבדו
 ערשטליך האט דער רשע גרויס וויא טאג ער איבער זיין געבירות, ער דארף
 נישט פרייא טאן ער ווערט מבויש דער בייא אונ האט דער נאך דרקה
 דרוף אונ איז לופד פחד ער דער שרעקט זיך ווען אים איין צרה צו קומט
 האט ער מורא עס קומט אים נאך איין צרה צוא אונ ווערט קראנק פון די
 פיל דאגות. אבר דער צדיק האט זיין בטחון אוף גאט ער האט קיין ווי א
 טאג ער פאר לאנגט נישט ער איז מיט אלס צוא פרידן וואס גאט אים צו
 גשיקט ער בדארף זיך ווייניג שרעקן נישט צוא שעמן ויא דער רשע. האט
 איז גוים ווען דער רשע זאל גיין צוא איין רעכטן למדן אונ איין חסיד אוז
 גייט ער אין לופער צער ער דער מאנט ויך אן ווייניג געבירות ווען ער זיך
 גלייך בשמחה פאר שטעלט דער מאנט ער זיך פארט אונ גרענקט האט
 איז איין גוטער צדיק אונ איה פון אוז איין גרוסער חוטא מפל לשון ווען
 ער זאל קומן פאר זאלבלייט וויא ר' יצחק לוריא ע"ה דער האט זיכליבס
 אן זינער צורה דר קענט וואס ער האט פאר איין געבירה עובר געוועזן.
 נון וויא זאל נישט דעם מענטשן איין מירא אן גיין ברענקן זיך מיט וואס
 פאר איין פנס ס קום איה פאר הש"י מכה הגל ועד ראש איז נישט גאנץ בייא מיר
 לומר מכות האב איה אן מיר. דרום פן אדם וואס זארגטו אים ענייני
 עולם הזה אונ זארגט נישט זיניי מכות אום צו היילן האב דרקה בתם
 לב אונ נישט אחר בפה ואחר בלב ווערסטו פאסטין סליחות זארגן אונ
 אשכנזי שלאגן אונ בתם לב חרמון האט איז אוז גלייך ווען איינער אוף איין
 בפה איין פלאסט ד' גיט עס היילט לפי שעה אבר עס ברעכט ווידר אוף.
 וואס פאר איין רעכטי מכה איז מוז מען פון אינע ווייניג היילן. ד' אהאיה
 פון דעם יצר הרע מוז מען פון גרונד אום דעם הארץ בייסן ווען עס דיר
 גלייך שווער אן קומט וועט עס דיר ויס ווערין. משה רבינו דא ער דיא
 וואס ר האט ויס גמאכט האט ער האלץ אריין גווארפן דאס זעלביג איז
 בישר גוועזן דעסט וועגן צוא ווייזן דאס בישרי מאכט ויס. אדם וואס
 עולם האב גייט אן איז אדם דעם מענטשן בישר דרום זארג נישט ווען דך
 גאט שטראפט ווען עס גלייך בישר איז נאך דיין מיינונג איז עס אבר איין
 בפרות עון דרום ווען דיר הש"י ח"ו איין צרה צוא שיקט גהערסטו פשיטא
 תשובה צוא טאן גאט שטראפט נישט אום וונסט אונ וויא מער פיינער ברייה
 ער איז וויא מער איז הש"י מדקדק מיט אים אונ ווען אוף דעם מענטש
 יסורים קומן אונ ער מיינט ער האט נישט חוטא געווען לאז ער רעכט
 דיקדק זיין אונ רעכט נאך זוכן ווערט ער טאטם גניג גיפגן וויא דער
 נביא האט גזאגט בחשד רכבו ונהקרה מיר וועלן זוכן אונרד ווען:
 מושל איין שפעקן דער איז קרום אונ מען וויל אים גלייך בייגן אוז מוז
 מען אים אוף דער אנדרר זייט קרום בייגן דען ווערט ער גלייך אוז
 אוף דער ברל תשובה מוז זיך איין גדר מאכן וואס מיינען איז דען עס
 יענע

וענין לייט פאר האנדן דיא ריידן צוא איט דער נעמט אוף גיט אוף
נויברער איז אויך איין חסיד גווארן . אוי לרם ונשמתם ואלכי בועה דאס
איז דיא גרעסטע תשובה און האט איין שרר גדול עס איז איין כלל גדול
בייא איין מצוה אדר . שובה מווי מען גיט קהענין נאך דיא שפעטערס :
משל איין שטאט איז גוועזן אין אינדיען וויא האבן קיינעם דר איין מושל
איז גיארט איר מנהג איז גוועזן ווען וויא גייט האבן געהאט איין
מושל אזו האבן וויא אויס גשיקט רייכערס דיא האבן גרייט ביי וויא
האבן אן גיטראפן איין בעטלר דער נאר צוא ריסן איז גאנצן און האט
גיט איין שרר פרומה ויין אייגענעם גיהאט אן האבן וויא דעם זעלבנין
בעטלר איין שלאף גיטראנק איין געבן און האבן אים אין שלאף געבן
און ווען מיט אים איז איר מדינה גרייט און האבן אים אפ גוואשן און
גשערט מיט גומין גשמאקן איז און בשמים און האבן אים אין שטאט
אריין גפראכט און האבן אים אין איין בעט אריין גלייט וויא עס גפרט
צוא איין מושל באריין האט ער גשלאפן זאלכס האט גווערט דריא מנה
און ער האט פון אלס נישט גוואוסט וויא אים גשעהן איז דער ווייל דעם
מען זינע וואכן גישטעלט אין אלי מערדן און טירן און בל עבדים
ומשרתים האבן אויך גפאסט אים אויך צוא ווארסן מען ער אויך וואכן
וועט . נון וויא ער איז אויך גוואכט גווארן ווען צוא אים גיקומן זיינ
עבדים ומשרתים און האבן אים גפרענט וואס ער פאר לאנגט . וויא ער
זעלבסט נעמט אן איז אים איין גרוס וואונדער און גרענקס ויך וואס איז
דאס וויא קום ויך איין דעם בעט אריין בין אויך איין האר פון איין שטאט
אויך בין דאך איין בעטליר גוועזן און האבן דיא וועלט ארום גשנארט
און איז אים איין וואונדער גוועזן אזו איז ער ויך מושב דאס איז גיט
אנדערשט אויך בין איין הער איידר אויך בין דאך איין בעטליר גוועזן דאס
זעלבניג איז איין הלום גוועזן עס האט מ'ה אזו גהלמט און בלייבט אזו
איין גרוסער הער . נון אלי דרייא יאר איז דער מנהג גוועזן אין דער שטאט
האבן וויא איין אנדערן הער גנומן און דעם ערשטן האבן וויא אים ווידער
איין שלאף מראנק איין געבן און האבן אים ווידר ויין בעטליר קליידר ון
גיטאן און האבן אים ווידר גשטעלט אויך דעם ערשטן פלאץ וויא וויא אים
גיקומן זיינ דרייא יאר וועגן אים גוועזן איז האבן וויא דעם בעטליר ווידר
איין שלאף מראנק איין געבן און האבן אים ויין בעטליר קליידר אן גאנצן
און האבן אים ווידר גשנארט אויך ויין ערשטן פלאץ וויא וויא האבן אים
גנומן און וועגן איר וועג גרייט און האבן אים אזו ליגן גלאזט . נון ער
איז אויך גוואכט אזו פאר וואונדערס ער ויך וויא בין אויך גוועזן אויך בין
דאך איין גרוסער הער גוועזן און היינט בין אויך איין בעטליר אזו דענקט
ער עס איז נאם אנדערש איין בעטליר בין אויך גוועזן איין בעטליר בין אויך
נאך און דאס אויך בין איין הער גוועזן דאס זעלבניג וויא ויין הלום גוועזן
עס

עם האם מיד או גיטרום . אמאל האפן וויא גיהאט גנומן איין
 בעטליר צוא איין מושל דר ועדליר בעטליר איז איין גרוסער חכם גווען
 דער האט פאר שטאנדיג דאס ער איין רעכטיר הער איז גיווארן און דאס
 ער איין בעטליר איז גוועזן דאס ועלביג איז אמת און קיין חלום ער האט
 וואול פאר שטאנדיג ער האט גוועזן וויא אים אלי אופ ווארטן און האט
 דיא שליטל גיהאט פון אלי אוצרות איז האט ער גיטווען איין גאנץ יאר .
 ווי דעם יאר האט ער אייניס פון זייני קנעכט גנומן אין איין קאמיר און
 האט צוא דעם דיא זאך פאר טו ווארט און צוא אים גאנצט דוא מוזט מיר
 שווערן דאס דוא ואלסט מיר דעם אמת ואגן אזוי איז דיא זאך איך בין
 איין מושל און איין בעטליר בין איך גוועזן ועלט איך מיר געקען זאלקס
 איז איין חלום גוועזן דאס קאן נישט זיין דען וויא איך בין איין בעטליר
 גוועזן אזוי בין איך און איין גרוש גיפאלן און האב מיר ווינדן גשלאגן און
 דיא ועלביג מכות זענן מיר אום גהילט גיווארן אבר דיא צייכן פון דיא
 ווינדן שטייען נאך אין מיין לייב ממילא איז עס קיין פרום גוועזן דרום
 זאג מיר דעם אמת וויא עס מיט מיר שטייט און וויא עס וועט מיט מיר דער
 גיין ווערסטו מיר דעם אמת ואגן וועל איך דיר צוא איינעם גרוסן האר
 מאכן און וועל דיר פיל געלד געבן דאס קיין שאץ ואל האבן ווערסטו
 מיר אבר נישט דעם אמת ואגן ברענג איך דיר אום דיין לעבן . נון דער
 קנעכט האט גוועזן עס קאן נישט אנדערש זיין אזוי האט ער אים דעם אמת
 גאנצט וויא עס מיט אים דער גאנצן וויא איר סדר איז און אז דיא דריי
 יאר וועלן פאר בייא גיין וועלן זיין אייך ווידר איין שלאף טראנק איין
 געבן און וועלן אייך ווידר ברענגן איך דעם פלאץ וויא זיין אייך גנומן
 האבן אין דא אריין קענט איר וויסן דאס איך וואר האב דען אדוני האט
 דעם שליטל פון אלי אוצרות נאר פון איין חדר האט איר דעם שליטל נישט
 וואס אין דעם ועלביגן חדר האבן וויא ליגן אייערי בעטל קליידר ער איז
 דער שראקן אבר ער האט שטיל גשוויגן אין דעם קנעכט זייני דער צייט
 ווערט קומן דאס איר וויא אופ ווידר אן מותן . נון דער מושל רייד וואול
 אין אכט גנומן און גווארט אז דר אמת איז אזוי האט ער פיל אוצרות אים
 גלערט און האט זיך אנדערס וויא גיקופט גרויס גיטיר און האט זיך גרוסע
 אוצרות גוואקלט און פיר קנעכט גקופט און האט זייני קנעכט בשכעלע
 אז וויא זאלן ווארטן מיט קארדעס דעם און דעם מאג דאס פערד אופ דעם
 פלאץ וויא ער פאר אן גלעגן איז און דיא שטאט לייט האבן פון דעם נישט
 גוואוסט נון דיא דרייא יאר זענן אום גוועזן אזוי האבן וויא אים ווידר איין
 שלאף טראנק איין געבן און האבן אים זיין בעטל קליידר אן גיטאן
 און האבן אים גבראכט אופ זיין שטעל וויא וויא האבן אים גנומן . נון
 וויא ער איז אופ גוואקסט גווארן דא זענן זייני קנעכט גישטאנדיג מיט וועגן
 וויא ער האט בפולין און האבן אים אין ווינע גיטיר גבראכט אזוי איז אופ
 דעם

דעם מענטש ווען ער ווערט בשאפן נעמט ער זיך נישט צום הארצן אז דיא
 נשמה איז גקומן פון יענער וועלט און ער איז איין בעשליה גוועזן ער איז
 נאקט גפארן ער איז איין האר איבער אלי בשגפניש און אלי האט תענוג
 עולם הוה פאר זיך אזו דענקט ער אויף בין אוי גקומן פון יענעם עולם דאס
 זעלביגע איז איין חלום גוועזן אויף בין איין הער און ווער איין הער בלייבן
 און גייט אלי זיינע וואל לוסט נאך דיא וועלט אין תענוגים צוא פאר
 ברענגן און גענקט נישט אין תורה ומצות . נון זיינע צייט איז אום ער
 בלייבט קיין הער מער מען גיבט אים איין שדאף טראנק איין דס זעלביגע
 איז דער טוט מען לייגט אים אויף זיינעם ערשטן פלאץ ער איז גקומן פון
 דער ערד און מען לייגט אים ווידער אין דער ערד דען טראכט ער דאס
 ער איז האר גוועזן אויף דער וועלט דאס זעלביגע איז איין חלום גוועזן
 אבער ער בלייבט איין בעשליה ער מוז נע וויין און קומט אין גיהנם .
 דער צוא אבער וועלכער איין הקם איז דער טראכט דאס איז קיין חלום
 נישט אויף בין פון ערד בשאפן גווארן און בין נאקט גפארן דאס איז אמת
 צוא וואר צייבן האב איין צייבן דיא נשמה אין דעם גוף וויא אויף בין
 גוועזן אין מוסרס לייב און ער נעמט זיין גשריאן קנעכט דאס איז דער
 יצר טוב ער זאגט אים דעם אמת און זאגט אים צוא וואר צייבן אלי שריסל
 פון דיא איצרות האט מען דיר געגעבן גיארט אין שריסל דאס זעלביגע
 איז דיא נשמה דאס איז ביין קהידר וואס דוא פריער וואלט דאקט און
 טראכט וויא אויף אויף איין הער בלייבן אף וויל מיר איצרות מאכין און
 איז מקיים תורה ומצות און טוט גרויס צדקות דער מיט קופט ער זיך
 עולם הקא נון ווען ער שטארבט קומן אים זיינע קנעכט און ברענגן אים
 אין זיינע גימער דאס מיינט מען דיא מלאכים דיא פירן אים אין דעם גן
 עדן איז זוכה לעולם הבא און אין אמת איז דער רשע גלייך וויא ער איינער
 אין חלום לוינט דעם טרומט ער טוט עברות און שעמט זיך זונט אזו אויף
 דער רשע טוט עבירות שעמט זיך נישט פאר גאט וואס זעהט אלי פאר
 בארגניש עס איז נישט גוט ווען זאלעס טרומט דען איין צדיק דעם טרומט
 זאלעס נישט אבער דעם רשע דעם טרומט אין שלאף איז ער זיך מצער ווייל
 עס לייט גועזן האבן און ווען ער אויף וואכט זעהט ער אלס דאס איין חלום
 איז גוועזן איז זיך ער משמח דאס לייט נישט וויסן פון דער עבירה וואס
 ער איז שלאף גפאן האט דען ער האט מער מורא פאר לייטן אלס פאר
 הש"י דאס קומט אין שלאף צוא פון דיא בייד גראנקן וואס ער בייד טאג
 טראכט און דיא בחשבה אז מוטאט ער נעמט זיא נישט צום הארצן דאס
 גאט דער ווייסט אלי גידאנקן פון מענטשין דרום מוז זיך דער מענטש
 ראגות עולם ה' אום דען ווען שלאגן און נישט איפריג נאכטן גיארט ער
 זאל זיך אין וויין אין פססן תורה ומצות צוא גענקן און אין אלי נאכט
 כוונה האבן לשם שמים . עס שטייט אין דער נבואה עס איז איין קליינע
 ברה

פרשה וואס דא גאנצער תורה דראן הענגט דאס איז דער פסוק בכל דרכי דעתו דאס איז שייטש אין אלי דיני וועגן זאלסטו נאט דער קענין און אפילו פון ווייב און קינדערס וועגן דיין נשמה נישט פאר קופין על כל פנים ווייל דער מענטש האט צווא לעבן וואס אים האט געגעבן ואל ער זיין אז גרינג שטעלן און זאל קיין גרויס שטאט פירן ער זאל נאט דיין און ווייניג משא ומתן דער בייא טו זיין ואל זיך מינע כפו באמנה ערנערין און ואל וייר נשמה וואל מואן דער מענטש האט ווייניג צייט :

מעשה באגדרוינס קיסר האט אן נומראפין איין אלטן מאן דער האט איין פייגן בום געלאנצט אוי האט ער אים גפרענט הוא ביסט נון אזוי אלט ווארום פלאנצטו דעם בום דוא וועסט נישט דער פונעסין אזוי האט דער זון געשפרט ארוי קיסר וועט מיך נאט לאזן לעבן איז גוט ווען נישט פרייבט עס מיני קינדער . נאך דרייא יאר האט אנדראנס קיסר דעם זון געזען שטיין ווייר אן דעם בום איז דער זון געאנגן און האט איין קארב פול פייגן געבן און האט דעם קיסר דר מיט מכבד געווען און האט צווא אים גאט דאס זען דיא פייגן פון דעם בום דען איך האב געלאנצט נאט האט מיך מוכה געווען דאס איך עס דער פון . אזוי האט דער קיסר זינע קנעכט בפולן זיא זאלן דיא פייגן פון דעם זון נעמען און זאלן אים דעם קארב מיט גאלד דער קיינן אן פירן . נון דער איז אהיים גקומן און האט דעם קארב פול מיט גאלד געפראכט און האט דער צוילט זיין פראו און קינדער וויא עס אים דער גאנגן האט . זאלנס האט געקענט זיין שכינס פראו אויז זיא אהיים גקומן צווא אירעם מאן און האט צווא אים גאט וואס מוכטו אזוי זיצן אנדרי לייט ברענגן גאלד אהיים אן דוא מוכט נאר נישט דער קיסר איז איין ליב האביר פון פירות גייא אהין ברענג אים איך איין קארב פול פירות טאמער וועט ער דך אוף אן פירן מיט גאלד דר קיינן . נון דאס ווייב האט אים קיין מנהג גקאן אזוי האט דער מאן גנומן איין קארב פון עפיר און פייגן און האט זיך גידונגן ביז ער איז גקומן צווא דעם קיסר אזוי האט דער קיסר גפרענט וואס ער וויל אזוי האט ער גאנט ארוי קיסר איך האב געקענט אז איך איין ליב האביר פון פירות זייט אזוי וויל איך איך מכבד זיין מיט איין קארב פירות . אזוי האט דער קיסר צווא אים גאט דוא שפעטעט האב איך נישט פירות גנומן און האט זיין קנעכט בפירן וויא זאלן דעם קארב פירות פון אים נעמען און זאלן אים דיא פירות אין ווייניג פנים ווארפן דיא קנעכט האבן אים דיא פירות אין פנים גישמיסן ביז אים זיין פנים איז גשוואלן גוארין און האבן אים זינע אונן פאר בלענט נון דיא פראו האט אין דער היים גווארט און האט גימינט ער ברענגט איין קארב פון גאלד און האט גיקאפט ווען דער מאן וועט קומן . אוף איין קאל האט זיא געזען דעם מאן קומן היינדיג און פאר שוואלעני פירות אוף דעם גאנצן לייב האט זיא דעם מאן גפרענט וויא

והוא אים איז געווען אז האט ער איר אלס דר ציילט און צוא איר גאט
וואלט איר דיר גפאלט און וואלט דעם קארב פיל מיט אַתרוגים גוטן
וואלטן וויא מיר גאר פאר שטיינט איר וועל גיט לעבענדיג אהיים גוטן.
דאפון איז צוא ווען איין ביזי פרוה פרענגט דעם מאן צוא אלס ביזן
קען געהערט וואל דער פרוה צוא פאלגן און ויא חשוב האלטן דען
בקומט דער מאן ברכה והצלחה און גערט ביז אבר וינר געטקט גיט דר
צוא ווערן. עס איז איין מאל איין חסיד גוועזן דער האט איין פרוה
גיהאט און האט איר גט געגעבן און האט גנוסן איין אנדרי פרוה דא
איז וינער נישט גוטס גוועזן און ויא האט גנוסן איין אנדרין מאן דר איז
איין גרוסער רשע גוועזן איז דער חסיד איין רשע גווארן און דא אייגט
פרוה האט אירן מאן געזען דאס ער איז איין חסיד גווארן. עס איז אלס
אן איינער פרוה גלעגן. איין גרוסער האר האט גוואט איין פרוה דא איז
איין גרוסער קריגן גוועזן אמאל האט ער איר איין דעק געגעבן צוא מאכן
אוי האט ויא איר פרוס דראן גלייבט און ווייל ויא האט גארביט האט ויא
גוט געקויפט. נון ויא דא דעק איז פארמיט גוועזן האט ויא דא דעק
געבראכט צום מאן אזו האט ער אן גפאנגן צוא שרייבן וויא וויא אויט
דא פרוה גאט איר האב פלייס גמאן אן דער דעק אין האב ויא צום
שענסטן גארבייט און דא שרייבט וויא דער ביא. האט דער מאן איר
געקומט דא ארבייט געפאלט מיר גאנץ וואל נישט מיין ווייל דא האט
גארבייט האט גוט געקויפט און האט מיר גיט דער צעריגט אונד
האט וינר נישט צוא מאן פארבט איר מיר דא וועסט וינר קריגן און
מיר מרגו ויין. דרום האפן אונדרי חכמים גאט ווען איין אשה גלייף
הונדערט רינגטן האט צוא ארבייטן מוז ויא דאך וועלכט איין מלאכה
מאן דען ליידע גייט דער טראכט און אלי עבירות בפרט און גוה
השי' האט און גוויסן קרושים ווען מיר צדוקים ווען אזו וואל אלס
השי' הייסט קרוש דען ער לעבט אייביג אזו וועלן דא צדוקים אייביג
לעבן לעולם הכא נון ווער פאר לאנגט גיט דאס אייביג לעבן דרום
שטארקט וואל דעם גיט מוז אייב דעם גיט דער דען דער גיט דער גיט
שטייט דעם מענטשן אים זיין לעבן צוא פרענגן מוז ויא דער מענטש
לאזן דענקן ווען דער גיט דער גיט אים אן רעט איין עבירה צוא מאן גלייף
אלס איינער שטייט אייב אים און ווייל אים דעם קאפ אפ האקן ווען דא
שעה פאר ביא איז האט דער מענטש וועלכט חרטה. דרום צווינקט
איינער שטענדיג עולם הזה. און ווען השי' דעם בן אדם נישט מער איין
קליינס הויך צו שיקט מוז ער חשובה מאן און איז דעם רעכטן ווען גיין
ווען דאס אייזל ויל גיט גיין שלאגט מען דען ואק ווען דאס אייזל שמוקט
זיך גיט דראן קריגט ער וועלכט גוט מבור. אזו און השי' שטראפט

אים

אים און ער טוט קיין תשובה ווערטיגער וועלכסט אן וויין לייב געשטראפט
אונז ווער עס דענקט חיו השם ותקנה אוי נישט משגיח דער הייבסט איין
פאר השם ותקנה אוי משגיח און דאס מינדעסט איז געטראפט און דא
גרינגסטע עבירה ווען דער מענטש גלייבט אים גערין טוט איין עבירה
פלייבט דאך דער פלעק אן דיא נשמה דען דער מענטש עבירה טוט עס
זיין וואס נידע ארר אין שקלא ווערט ער געטראפט ער האט שלב ער מוז
ויה אין אכט נעמן דיא תורה האט דרום אן גשריבן דיא תוכחה און אלי
עונשים דאס ויה דער מענטש דראן קערין ואל :

משל ווען מען לאזט איין פפעל אום גיין מען ואל דאס טאן ווען פיל
שלעכט מענטשן דיא עס נישט טאן . אבר ווען מען בפעחלט ווער
דאס ווערט נישט טאן דער ואל געטראפט ווערין איז קיין דער איבר
טרעטן טוט דרום האט משה רבינו אכט און ניינצי קללות געעפן ווער
דא ווערט עובר זיין דיא תורה און ווען בעהדר אלי מקדים גווארן און דר
צוא וועלכער דער דא קאן מקדים זיין איין מצוה און טוט זי נישט איין ער
בכלל אחר אשר לא יקם דען פאר ושראל האפן מקבל גוועזן און דעם הר
גידים ותר עיבר ווער עס איז נישט מקדים דר ואל פאר פלוקט זיין און וועלכער
עב רות טוט ווערט ער געטראפט און דער וועלט און האט עולם הבא
דער צוא פאר לארן . הש' געטראפט נישט אום וונסט אין יסדים בלא עין ולא
מיתה בלא חסא . פקח עיניך וראה עיניך איבער אונז ועהט דעם הפרש צווישן
איין צדיק און איינעם רשע און האלט דיה נישט אין דער איין בילדונג דוא
ביסט און נישט אלס דער צדיק עס ווען קצת רשעים דיא נאמן איר מעשים
ווען גרעכט איז מיין זיין גיין אין רעכטן ווען :

משל איין שווארצ' מאהרן האט גזאנט צוא איר פירשטן זיא איז פיל
היפשער און שענר און וויסער אלס זיא . האט דיא פירשטן צוא איר
גזאנט אצונד איז נאכט איז פינעפער ווען עס וועט טאן זיין וועלדן מיר ווערן
ווער עס איז שענר . אזוי און דער עס הארץ וואס אלי טאן איז ער עובר
עבירות ווען ער האט געלער טוט ער ויה איין בילדן ער איז בעסער אז דער
צדיק עס גילט אבר נישט ביא הש' מען קאן גנוגן ווען איין דר תורה וויא
רשעים ווען גיאכט און ווערט מען לעולם הבא גוואר דאס חשיבות פון
דעם צדיק איז איין מעלה וואס קיין סוף האט נישט און דער רשע איז אייביג
פאר לארן . וויא פיל עולמות האט הש' מחרב גוועזן דער ווייל רשעים
ווען גוועזן און דער עולם שמיים פון איין צדיק וועזן איין רעכטן צדיק
איז אפילו ווען דר צדיק קראנק איז טרעט און דיא שכינה פון אים נישט
אונזעק גיאכט דער מלאך המות נעמט דיא נשמה פון אים און טוט אים
ווייניג צער אן :

משל איין מנה האט גהאט איין זון אקאל האט דער זון גטוואס איבר
גאנצן איז נאנט דער מלה צוא וינעם צוכט מינדער שיקאף אים
אבר

אָבֵר נִיט שְׂמאַרק אונ וואָרט בײַ אַף אַרום גײַא דען אײַך קאן נִיט דער
 בײַא זײַן. אױ אױף דער מלָך דאָס אױטמ״ה הקב״ה דער צדִיק אױ דער ווּן
 נון דער צדִיק מוז שְׂמאַרבן דען עס אױ קײן מענטש אױף דער וועלט דער
 נִיט אַמאַל אײַן עבִירה האָט גמאַן דאָס ער מוז שְׂמאַרבן נאָנט הש״י צוא
 דעם מלָאך הַמֶּת שְׂמַרְאָף אױס אָבֵר נִיט שְׂמאַרק אונ וואָרט בײַ אַף גײַא
 אַרום פון אױס. אונ דער צדִיק זעהט דאָ שכינָה אױ ער שְׂמאַרבֵט. בײַ
 דעם רָשָׁע אױ דאָ שכינָה נִיט. גאט שיקט זײַן שליח דעם מלָאך הַמֶּת
 דערנײַט בײַא אױס אַרום בעט אַרום אונ טוט אױס דער שרעקן אונ נעמט
 אײַן שווערן טוט אײַן :

מַשֵּׁל אײַן הער האָט געקומט זײַן זײַן אײַן ווייטן לאַנד ווען זײַך דר וון וואָל
 פאר האָלט אױ פאַרט ער זעלבסט נאָך אױס אונ נעמט אױס אַף
 אָבֵר ווען זײַך דער וון נִיט וואָל פאר האָלטן טוט דער הער אײַן שְׁלִיחַ נאָך
 אױס שיקן אונ לאָזט וואָל אַף שְׂמַרְאָפִין אױ אױף בײַא דעם רָשָׁע קומט
 נײַארט דער שְׁלִיחַ דער מלָאך הַמֶּת. אױף ווען דער צדִיק זאל שְׂמאַרבן
 בעסן אַלי שְׁרִים פון דאָ מרות אױ דער צדִיק זאל נִיט שְׂמאַרבן אױן זײַנר
 זעה. ווען אײַנר האָט תשובָה גמאַן ווערן זײַנר עבירות נִיט מער גראַכט.
 בײַא הש״י אױ אױף אײַן גרויס עבירה ווער אױס זײַנר מעשים פאר דארבט.
 עס שטייט ווען אײַנר אױן ערי מקלט אױ גלאָפִין האָט ער גמוט דאָ פֿלייבן
 בײַ דער פֿהן גדול אױ גשְׂמאַרבן אױ האָט ער גיהאָפט אונ זײַן גאנצ
 משפּחה אױף דעם פֿהן גדולס מוט דאָס אױ דעם פֿהן גדולס ענגש דען
 ער האָט זאל תפלה טאן דאָס זעלבס זאל נִיט גשען אײַן זײַן צײַטן דאָס
 אײַנר דעם אנדערן אונ גערן אױס זײַן לעבן פֿרענגט. עס שטייט ווער דאָ
 קאן תפלה טאן אױף זײַן חבר אונ טוט עס נִיט דער זעלבִיגער ווערט
 גשְׂמַרְאָפִט. יהושע אױ נענט גוואָרן ווייל ער האָט נִיט תפלה גמאַן אױף
 דעם יצר הרע וויא דאָ אנשי בְּנֵי תְּהוֹמָה הָיָבִין תפלה גמאַן מען זאל
 דעם יצר הרע אײַן איר האַנד אָבֵר ענטפֿרן. אױ זאָט מען דעם יצר הרע
 אײַן אירע הענט געבן אױ האַבן וויא אױס ווערן גאר מבטער זײַן מן העדקם
 אױ האָט מען אײַן דרייא טאג קײן אײַאנקאנט בקומן אױ האַבן וויא אױס
 גלאָזט לעבן. אָבֵר וויא האַבן מױט אױס אונ גנומן ער זאל קײן מענטש
 נִיט אױ רײַצן צוא גלוסטן זײַן פֿרייגער אױס שוועסערן זעלבס בפֿיגד זײַך
 זעלבִיגן אױף האַבן וויא דעם יצר הרע פון יבנות אַלִּילִים מבטל גוועזן
 דען פאר צײַטן האַבן וויא שְׂמַרְאָק עבדות אַלִּילִים גרנט וויא מען גפֿינט
 אײַן ערשטן בית המקדש זעלבס האָט דער יצר הרע נִיט מער גמאַכט
 דאָס האַבן מבטל גוועזן עזרא הסופר מיט זײַנר לײַט די האַבן נחײַסן אנשי
 בְּנֵי תְּהוֹמָה וויא וויא האַבן קײן אױ גצוּן פון בבל אױן אנדערן ביהמ״.
 אױ האָט יהושע זאָרן מתפלל זײַן וויא ער דאָ שְׂרָאָל אױן אַרץ ישראל הט
 גיבֿראָקט. עס שטייט בײַא אַלִּיהוּ תִּבְּרִיא האָט זאָגן נִיט גרעט מיט ר׳
 יהוֹנָתָן

הישיע בן מר דער ווייל איין לייב האט און געטען איין יהודי דריי מייד
פון אים האט ער באראפט דרום תפלה צו טאן עס ואל שון אעליכס נים
גשעהן. איסליכר גהער צוא בעטין פאר דעם אנדרין דאס השיי ואל אים
מציל ויין פון דער הרע און ואל מוחל עבירות ויין און דיא לבבות שטארקן
און העלפין דיא וואס אנפאנגן תשובה צוא טאן דעם ערשטין אן פאנגן
מור דער בן אדם ועלפסט טאן ער מור תשובה טאן מיט נאנצין הארצין
צוא דעם העלפט אים השיי ווען איינער הייבט אן תשובה צוא טאן און
עס קומט קיין סעטא דשמוא דער נאך האט דער נים רעכט פון גרונד
ויין הארץ הרטה :

מקל איין מלכס קענט האט איין מעשה רע גיטאן און ער טוט בעטין
דעם מקל ער ואל אים מוחל ויין און טוט דיא מעשים רעים דאך
פארט אזוי איין דער מקל נאך מער פרוגן אייבר אים. און אזוי און דער
קענטש ואל פון גרונד הרטה האבן עס מור קיין פאלשקיים ויין קעגן
השיי און מור אדם פאר באהנין היימליך טון אפילו ווער אן ויך מעשים
מוכים האט און ער ברייט ויך דער מיט איז אלס אומונקט גלייך ווען
איינער איין גוט עסין קאכט און טוט שטאלץ בשמים אלס נים אריין און
דער נאך טוט ער עס אן ברעטן. מכל"ש ווען ער הנאה האט ווען אים
לייט מכבד ויין פון ויינע מעשים מוכים וועגן. עס שטייט רבינו הקדוש
האט מכבד געווען דיא עשירים דען רבינו הקדוש איז איין גרוסר ממיד
חכם געווען און איין גרוסר חסיד וויא מיר שון פון אים גימלט האבן
און ער האט נים גוואלט האבן דאס איינער ואל אים מכבד ויין פון ויינר
תורה און חסידות וועגן דרום האט רבינו הקדוש דיא עשירים מכבד
גיווען דעסט וועגן ווען אים איינער יוא אקאל מכבד איז ער אים מכבד
פון ויין עשירות וועגן דען רבינו הקדוש איז און איין גרוסר עושר געווען
און האט נים גוואלט הנאה האבן פון ויין תורה און חסידות. אף וייל
פאר שווייגן ועליכר דער דא רעט פון לייזן וויא בעוהר דער סדר עולם
איז איסליכר נעגס ויין חסרון פיר ווארפט און טוט ריידן דער פון וויא דיא
פלעין דיא ווען גערין וואס איין גרונד איז דער ועליכר האט גוים מדות
רעות גינגן אן ויך. דען פון דאס דער מענטש גערין ריידן טוט דאס האט
ער ליב טוט ער ריידן פון ווייבר האט ער וויא ליב. טוט ער ריידן פון
אכילות דען איז ער איין וולל וסבא. טוט ער ריידן פון געלד האט ער עס
ליב. און אלי ואכין וואס אן אים איז טוט ער גערין דער פון ריידן. ווען
ער דיא עבירה ועלפסט האט גיטאן רעט ער פון נעגס גערין דר דיא עבירה
האט גיטאן. מען גהערט פון איסליכען גוטס ריידן. אקאל האט איינער
גרעט וויא שטיינט דיא נבלה האט איין חכם אים גישטראפט און נאנט
ווארום מוסטו אזוי ריידן איר חסרון ווארום מוסטו נים ריידן איר מעשה
נעה וויא שיינע איין האט דיא נבלה. קען מור איסליכין בעסיר האלטן

שמות הנפש

והיא נק' . מען האט אמאל איין חסיד גיפרענט דורך וואס האסטו ווכה
 גוועזן צוא נאלכר גדולה . האט ער געגפרט איה האב איינליכן קביר און
 גיטאן און אים בעסר גהאלטן וויא מ' . האב איה געזען יענער איז איין
 גרעסער חכם און למדן פון מיר האב איה אים בעסר גהאלטן פון מיר
 און האב מיר גדאכט ער איז פרוכר וויא איה דער ווייל ער איין גרעסער
 חכם און למדן איז וויא איה . איז ער גיט און איין למדן און איין חכם
 גוועזן וויא איה האב איה מיר גדאכט ער איז בעסר פון מיר דען ער איז
 איין שונא און זיין עבירות ער ווייסט גיט און איה פון איין מיר איה ווייס
 בעסר וועלכס איין עבירה איז דען איז מיין עניש גרעסר . איז ער יונגער
 וויא איה האב איה גדאכט ער האט ווייניגער עבירות וויא א . איז ער מיט
 מיר צוא גליק גוועזן האב איה מיר גדאכט איה ווייס מיינע עבירות
 אבר איה ווייס גיט ווייניג עבירות . איז ער מער עושר גוועזן האב איה מיר
 גדאכט ער גיבט מער צדקה וויא איה . איז ער מער ארום כאן גוועזן
 האב איה פשוטא אים חשובר גהאלטן וויא מ' דען ער קומט ויין עבירות
 און דר וועלט אה און ייני עבירות ווערט ער גיט און שפארק געטראפט
 דרוף דער ווייל ער עס וועט דלות טוט . דרום האב איה איינליכס מער
 חשובר גהאלטן אלס מ' . עס שמייט און דער תורה ואהבת לרעה כסוף איה
 מוז איינליכן איז ליב האבן אלס מ' וועלכסט דא אריין הענגט דא נאנצי
 תורה ווער דאס מקיים איז וואו צואים און ויינר נשמה . גיט צו ריידן
 פון לייטן בפרט דער כוציא שם רע וועלכס איז שער דער האט קיין פפרות
 עזרמות ביי ער יענע וויידר מחלה בעט . איה דער בענטש זאך איה ויך
 מקבל ויין ער וויי ויין לעבנסמאן קיין שער ריידן אפילו ווען ער איז
 שמועה דער ציילט זאך ער ויך היטין קיין דער שער צוא ריידן ויין מול
 גיט פאר אונדרינגן מיט שעררים וכו' דען דען דען עס איז דאך גיט מער
 אלס ביליג שמייט און דער תורה לא תשקרו ולא תכזבו . מדבר שער תרחק . דון
 חכמה האט גיאנט תשת חשך ויהי לילה בו תדמיט כל חיותו יער דאס מיינט ער
 דיא רשעים דיא עס וואו גייט איה דער וועלט דיא געזין גלייכן צוא
 חיות רעות תחת השמש יאספון ווען דיא זון ווערט שיינן צוא דיא צדיקים
 לעויה דען ווערן דיא רשעים פאר לארן ווערן אין גהינם . יצא אדם לפעול
 ונעברתו ער ערב דער צדיק ווערט בקובץ ויין לון צום אבינא ווען ער
 גשטרופן וועט ויין . מיר האבן עזון אובין געקלט דאס חשיבות פון צדיק
 ער איז מרבה הפנות און מעביר דיא מרות פון הש"י . מען גיפנט אין
 דער נקרא בייא רוב תלמידי חכמים דיא האבן גרעט מיט אלהו הנביא
 דיא האבן געקנט מוחה מתים ויין . גרוב איז בייא ויין רוח הקודש
 גוועזן און האבן גוויקט וואס גשעחן איז איינליכער האט דעם דען און
 ויין גנים געקנט און זעהן וואס ער האט חסא גוועזן . אלי גביאים דיא
 נסים ונפלאות וואס ויין האבן גקאנט מאן איה דיא מורות הקבלה וואס
 איינער בר

כדמלכד גוים האם אי גים צוא דער שרייבן וויא האבן גוים אלץ ווס
 אף דעם היסל דער קער איז . קיין רשע איז ויין טאג צוא קיין דבר
 קדושה נקומן . גנו וויא ואל ויד דער סענמש אז גראב שטער ויין אונ ואל
 ויד איין בילדן גר גיט אין רעכטן ווען מיר ישראל האבן גהאט אורים
 ונתונים נביאים ביהמ"ק פיאר פון היסל האט דא קרבנות פאר ברענט
 דא שכינה האט ביא אונ גרוואט אונ אלץ איז געווען פון צדיק וועגן דעם
 וויא ישראל האבן דומא געווען האבן מיר אלי חרבנות גהאט . גון וויא
 זאל איד גים משגיח ויין אף דא חשיבות פון צדיק אפילו ווען דער צדיק
 איז קבר ליגט איז ויין מערה אז גרוס דאס האט . קיין שיעור וויא מיר
 גפון ביא אלישע מען האט איין רשע אף ויין קבר גווארפן איז דער
 רשע לעבנדיג גווארן אז ער האט גמוזט פון אלישע אפ מרעטין . דא
 גמרא גאט רב נחמן האט גלאט גראבן איין ויין פערד האבן וויא איין
 מת גפון אז האט דאס מת דא ארבייט לייט אן גישריטן וענען וויא
 גנאגן אונ האבן עס רב נחמן גאט איז רב נחמן באלד גנאגן אהין אונ
 האט גפרענט ווער ער איז האט דאס מת גענערט איד קיין רב אהין בר
 יאשיהו אז האט רב נחמן דאס מת אן גירט איז עס געווען גלייך וויא
 גוידר לעבט האט דאס מת צוא רב נחמן גאט וועלכר סענמש דער ויין
 קאט קיין קנאה יטאה גהאט דער ווערט גיט פאר פויקט האט רב נחמן
 גוואלט האבן דאס מת זאל מיט אים אהיים גיין אונ האט גאך קער מיט
 אים גרעט . עס שרייבט רב נחמן בעל השמועות דער איז איין גרוסר
 תלמיד חכם געווען עס וועגן פיל לייט מעיר אף אים וואס ער שרייבט
 איז אלץ אמת . איין בנן איז געשטאנן אף דעם בארן גרויס דאס
 אורט וויא פאר צייטן דא קלבים האבן איר שלעסר גהאט אונ האבן דריין
 גוואנט דאס האט גהייסן ציין דאס איז גאנצט צוא ירושלים דאס ועלדיג
 בנן איז איין גפאלן אז האבן צוויי ישמעאלים וועלן דא שטייגן אום
 רופן אז ווען וויא נקומן אן איין גרוסן שמין אונ האבן אים אנוועק גרומט
 אז האבן וויא גפון איין הייל ווען פיל חדרים געווען אונ איין איסלדיג
 דער איז געווען איין מיש דרוף איז געווען איין גילדני רום אונ וועגן פיר
 קאסטן געשטאנן וואס קיין סענמש קאן וויסן ווס דריין איז אז האבן דא
 צוויי ישמעאלים וועלן איין דא חדרים אריין גיין אז באלד אז וויא האבן
 וועלן מרעטין איז דער הייל אריין איז איין ווינט נקומן אונ האט וויא צוא
 דער ערד גשלאגן אונ ווען גלעזן גלייך וויא מוז ווארן אונ האבן גיט
 גקענט אנוועק גיין ביי קעגן אריינס איז ווידר איין ווינט נקומן אונ איין קול
 אונ האט גרופן שטייט אף אונ גיט אנוועק פון דעם אורט איז ווען וויא
 אנוועק גנאגן איין גרוסע שרעק צוא דעם פאסר אונ האבן וויא דער ציילט
 אז האט ער גשקט גאך קונסטניגאל דארטן איז געווען איין חסיד האט
 געזיין רבי אברהם האט אים דר חסיד תשובה גשריטן אז דארט ליגן דא

ט"ב בית דוד את רחל צוויא יסמאלים ועין קראנא גלעני לאני ציינ
 האם מען בפולין דאס אורט ויידר צוא טעדין ביו היינט קאן קיינר אהרן
 קוסן . דאס גלייכן סערת הסכפלה וויא דא אבות ליני ועלכע קבר
 נדריקס ועין פיל אין ארץ ישראל . רבי יצחק לוריא עליו השלום איז אהרן
 פיל קברים גמאנען און דער צדיק אין קבר האט אים מגלה גוועזן גרוסע
 סודות וויא איך האב אדכן געטלט . אהרן קבר של רחל שטייט נאך ביו
 היינטיגן קאנרל סכנה על כניה איז מייטש אונזר טומך רחל וויינט און קעט
 פאר הש"י ער ואל אונז אום ליין און צייט וויא ישראל ועין פאר טריבן
 גווארן פון א"י אזוי נאך ארץ ישראל נישט רעכט מיושב און עס וואקסן
 גיין פירות נישט אזוי צייטן ווען גלייך איין שטאט גבאט ווערט ועין דער
 קענין צעהן הרבות און ספודת בתים דער גיגד פון דעם בית הסקלש
 ועין טומך גוועלפן דיא שטיין נאך אין דיא כותל מערקי שטייט אהרן נאך
 איין שטיק דער פון וונסט ועין פיל חורבנות ביו הש"י ווערט כל ישראל
 צוא אנגדר נעמן וויא וויא ועין פאר שפרייט דאס איז נאך נישט מקום
 גווארן . דען אין ערשטן גלות ועין צוא דיק ניקופן שבת יהודה ודצי שבת
 גינען אבר דיא עשרת השבטים וואס איגמר דעם סמבטיון ועין דיא
 ווערן אלי צוא אנגדר קוסן ווען משיח ווערט קוסן מיר ווייסן גיין רעכטן
 ישורש פון וויא . התקם רבי מנשה האט פיל דער קלערט אפיל מדינות
 וואס דריין ווארן פון דיא עשרת השבטים מיר ווייסן נישט ביו הש"י ווערט
 סקלן גלות ויין ווען נור מיר ישראל וואקסן פרום גווען . נון קיינר וויל
 נישט צום הארצן נעמן איין סרייאר קנעכט צוא ויין צוא השם יתברך די
 אכטונג ועלט געבן אהרן ארץ ישראל דער אימליכס ויין הארץ דער וועקן
 ואלט . דען דיא הערצן ועין נישט נייארט אימליכר גייט ויין וועג פאר ויך
 וינעם גוף צוא פאר ווארן און דיא נשמה מרארט קיינר איז דער הש"י
 ויין פכוד וויל אן געסן . אהרן ויך ועלכעם האט ער גיין רחמנות . וויא טומ
 עס דעם מענטשן אזוי פאנג ווען זיין גוטי פריינד איין הויך צוא קומט את
 וואקס אים גערין העלפן און נאט רעכניט מען נישט פאר קיין פריינד עס
 איז נאך סענער משמש ווען ער נעמט אז איין עבירה טומ וויא איז דיא
 ליבשאפט פון נאט . ווען איינר אין איין תפיסה ויצט און מען טומ אים
 ערשט ענייט אן דער סלף לאזט אים אום דער תפיסה און גיבט אים ויין
 סאכער פאר איין ווייב דער ועלפער האלט דאך ויין סאכער השוב און
 ווייסט דעם סלף א"י ביג נישט אפ צוא דיין . נון הש"י האט אונז פאשאפן
 גיבט אונז פרנסה ער האט אונז גלייט אום מצרים און אונז דער צוא
 סיי גומין געגעבן און האט אונז אום דער ווילט און האט אונז ויין סאכער
 געגעבן דאס איז דיא נשמה און כל ישראל אלי נשמות וואס אהרן דר וועלט
 גווארן ווערן דיא ועין אלי ועלכעם גוועזן אהרן דעם פארג סיני וויא
 האבן הש"י ועלכעם געקן און מיר האבן אלי בשמחה דיא תורה סקל
 גוועזי

גאנצן תורה נגעבן צוא דעם מענטשן ער ואל ווא מלכות ויזדען ער איז
 מחסן אלי עקמות און מלך מלך המלכים הקב"ה ויני אויף האלטונג
 ווערט ער דורך גפירט ועלם ווער לאנג דער פון צוא שרייבן . נון ווען
 דער מענטש שטארפט דען מוז ער חשבון געבן מוז ויני חשבונות געבן
 אפילו אויף איין אפיל ווארט וואס ער רעט מוז ער חשבון געבן און איז
 איין רגע נים זיך דאס מען אים פארדעם חשבון :
 משל איין שר האט איין הוי גלאט ביזן צוא פיל בלינד און האט ויני
 גוואלט לאזן היילן אלס ויני ואלן ווענדן ווערן און האט אלס
 גלאט צוא ריכטן טיש און בענק און אלי בדערפניש . נון דא בלינד
 האבן ויך נים גוואלט היילן און ווען בלינד הייט און חדר ארום גלאט
 און ווען גפאלן איבער טיש און בענק און האבן ויך וואונדן גלאט
 האבן פיר צרות אום נשטאנדן און האבן ויני גרעט אויף דעם שר דער
 דאס הוי גפואט האט ויני וואל ויני ווען דאך ועלכסט שולדיג דאן
 גוועזן ויני האבן נים גוואלט דער קענין דאס דער שר אויף איר מוכה
 איז אויס גוועזן צוא איר רפואה . איז אויך דער מענטש איז בלינד ער
 האט קיין תורה ומצות נים אזו שיקט השי" יסורים אויף אים ער ואל
 גהיילט ווערן און ואל תשובה פאן נון ווען דער מענטש דער קענט נים
 און ברענגט נים רפואת הנפש קובן נאך מיין יסורים אויף אים און אלס
 למוכה וואס דעם מענטש צוא קוקט דער מענטש קען נים וויסן ויני עס
 אים למוכה איז . אפאל ווען לייט גלעגן און האבן גלאטן ביא איינער
 מער אזו איז איין הויך גקוקן און האט אויף איינס משתין גווען איז האט
 ער ויך ווער מער גוועזן ער האט גמוט אויף שמיין אפ צוא וואשן און
 ויני ער פון ויני גלאטן ויך אפ וואשן איז דא מער איין גפאלן איז ויני
 חבירים ווען דער שקאן גווארן דער דורך איז ער גיצול גווארן און האט
 ויך משמח גווען דאס עס איז אים למוכה געווען . דרום מוז דער מענטש
 אלס פאר לייב אן נעמן פון השי" און נים צוא ויין אלס ויני איין ביי קינד
 עס מינט אלץ וואס דער פאטער אים מוט איז ער שולדיג צוא פאן דער
 ווייל עס פון יוגנט אויף ביא פאטער און מוכר איז דער צוץ גווארן אזו
 ואל דער מענטש נים מיין ווייל אים השם יתברך דעם חסד האט גלאט
 און אים פון יוגנט אויף דער צוץ אלס השי" איז שולדיג אים מוכות צו פאן
 דאס איז נים שולדיג און בצאלט דעם מענטשן אויף אלס און איז מדה
 קנוד מדה דער דורך קאן דער מענטש ויך דורך מאנן וואס פאר איין
 עבירה ער האט גיטא דען מאננס מאל פאר געסט דער מענטש ויני
 עבירות שיקט אים השי" יסורים מדה קנוד דען קאן ער ויך דער
 מאנן וואס ער האט גינדעט און דארוף תשובה צוא פאן . איין פסוק
 שפייט לך הי חסד כי אתה השלם לאיש במעשהו דאס איז טייטש צוא דין גאט
 איז דער חסד דא שטראפסט דעם מענטשן ויני עבירות און מוט
 תשובה

ושוכה זו השני וכן חסד או ער איז סבב השוכה. איז פסוק השנים
החן חסד הוא דרום קער ער בציון השוכה צוא מאן איזר השני שיקם
יסורים און זאל זיך געלעבסט דער וועקן להשוכה און זיין עקירות מער
מאן. פיל האבן מורא צוא גנבין ווי האבן מורא וויא ווערן בשטראפט
ווערן מבל שכן או מען מוז מורא האבן פאר אנדערן גליבטן סוף מלכי
המלכים הקב"ה און ניש ויגדלן און ניש מראבטן דרום אחר ממשן צו וויא
דער מענטש האן דאך ניש מער דער לאנגן דאס האט אים פון נאט אויף
גליינט וואס דער מענטש זאל גווען און וואס זאל פאר לידן דרום זאל
דער מענטש ניש זאגן האט איה דס ניש גטאן וואלט איה קיין הויק גיהאט
עס איז אלץ מידות הקב"ה ער האט דעם הויק מען לידן דרום וויא צוא
דיא לייט ריא פאר געסן אן דיא תורה ער קאן דער דורף ניש מער דער
לאנגן אלס וואס אים אויף גליינט און:

קישל איינער איז גרייט אנפער וועגן און עס האט אים גארשט האט ער
אן גמראפאן איין אום ריין וואסער האט ער זיך ניש אויף גהאלטן צוא
מדינת ער האט מורא גהאט ער וועט קיין וואסער מער קריגן צוא מדינת
צוא האט ער זיך נאט גמריקן פון דעם ביין וואס ער נון וויא ער ווייגט
ווייטער גייט מרעפט ער אן איין שערין קונאל גומי ימי וואסער האט ער
גרום הקדש דאס ער האט זיך ניש אויף גהאלטן צוא מדינת דאס שלעכט
וואסער. אז אויך דער מענטש מיינט דורך זיין גרוי ריין און פיל האנדלן
ברענט ער פיל צוא וועגן און גייט ניש נאך תורה ומצות ער האט קיין
בסחון צוא השני מאנכים כאל הייזט ער גאר ניש און האט שיקט אים צוא
דאס ער דאך געקט פאר ד נש האט ער הקדש און וואס דא האב איה מיר
מיון ווייז און וויא מאן און אצונד האט מיר השני איין מצוה צו גשיקט
און גהערט אטענטש השוכה צוא מאן און ווייגט משה ומסן צוא מאן
השני שיקט דאך ברקת אין דיא ווערן וואס דער מענטש מוט אפער דאס
עיקר מוז ויין תורה און מצות נאך צוא זיין דער מענטש ווייסט ניש אז
דאס געלד אים למדנה און:

קישל איין מוגיל דער נעהם איין געין אויף געשעלט און עס ליגט תבואת
דרנפער אז מיינט ער דאס איז פאר אים ניש פלייגלונג דוא ווערט ער
גפאנגן אין דער געין. אז אויך דער מענטש מיינט דאס געלד ואמלן איז
אים גוט און איז דרשה קרוב איז ער חובא וויא מיר אופן פיל דער פון
גמעלט האבן. מען וואנט דאס שפריק ווארט ארום איין קיין שאנד. גנבן
און גלן איז איין שאנד. וואס העלפט שון דאס געקן ווען ער ויגדל
און פאר געקט אן האט און וויא מער געלד ער האט וויא מער האט ער
זארגן גלייך איינער דארשטיג איז און מדינת גהאלטן וואסער דארשט אים
נאך מין מוז זיך פאנגען לאזן עס איז אלץ פון נאט ווען זיך דער מענטש
נאך און יא מוט אן משה ומסן און האט יוקם זליקת קיין רוח העלפס
אים

אדם ארץ נים . איינר איז איין סופר גוועזן האט ער זיך זיך נערט מיט
שרייבן אזוי איז זיין שכן איין חסיד גוועזן דער האט אים גפרענט וויא
גייט עס דיר האט דער סופר גענטפערט עס גייט מיר וואול מיני הענט
גריין מיר צוא עסן . דעם זעלביגן טאג זענען אים זייני הענט שוואך גווארן
אזוי האט ער נים געקענט שרייבן דאס איז אים צוא קוקן דער ווייז ער זייני
פאר זיכרונג האט גהאט איה זייני הענט און נים איה גאט . דרום זאל זיך
דיר מענטש נים פאר לאזן איה זיין שכל און איה געלד . קרוב און הקן
האפן זיך גוועזן איה זייער קומן וואס האט עס זיין גיהאלפן .
א גורי תלמיד תלמיד האפן זיך איטליכר איין מלאכה געזענט און האפן
גראפייט אז וויא האפן נים מער גהאט אז צוא לעבן און האפן תורה
געלענט זיין זענען איה גרויס משר מוועזן . הש"ה האט זיין מערקה געגעבן .
ניש וויא בעזונות ניש הרבים דער עולם מיט הונדערט ערלייא משא ומתן און
איין נעם נים תורה צוא לערנן מען גהער בייא איינס צוא בלייבן און
תורה ומצות צוא האלטן דאס איז איין גוטע סחורה :

מעשה עס איז איין מאל גוועזן איין וועבר האט זיך וויא געטן איין וויינר
ארביט און איז דאך איין אריינר מאן גוועזן איה אמאל איז ער
גאנצן איה איין חתונה דארטן איז גוועזן איין מארשליק האט דא ליט
לוקסטיג גמאכט ער איז גאנצן איה איין הוכין מארעס פופציג איילן הוך
און האט זיך פון דעם מארס ארויסר גווארפן אזוי האט מען אים פיל
געלד געגעבן . דער וועבר האט זעלבעס צוא געזען און האט זיך אן אים
מקנא גוועזן און זאגט איה מוז אזוי שווער ארבייטן און ברענגט נים פיר מיר
און ער מיט זיך נים ווייא דרום און בקומט געלד איה וויל איה זיין מלאכה
ברוכין . און איז גאנצן איה דעם טארעס און האט זיך פון אוקן ארויסר
גווארפן ער האט גמיינט דורך דא קונץ געלד צוא פאר דיין אבר ער איז
דא מלאכה נים גוואונט גוועזן וויא ער האט זיך ארויסר גווארפן האט
ער זיין גינג צוא בראכן . דרום מוז מען יענעס נים מקנא זיין בפרט
וועלכער איין למדן איז מוז זיין תורה אפ ווארטן נים לייכט איין למדן דער
דא וויל איין פיל משא ומתן ווערן דאס אים וואול גייט איה דער וועלט
אוסר וואס ער עולם הבא דער דורך פאר לירט . מען מוז קיינס מקנא זיין
און קיינס נאך צוא מאכן . אקאל האט איינר גהאט איין אפף איין זיין חזן
און ער האט זיך דא פארד גיאלט מיט איין שער מעסיר און איז אונזעק
גאנצן און האט דאס שער מעסיר גלאט ליגן אזוי דא אפף גאנצן
און האט דאס שער מעסיר גענוכן און האט גוואלט נאך מאכן זיך צו פונן
אזוי האט זיך דא קעל אפ גשניטן אזוי דאס . גרויס שטאט פירן אז
איטליכר וויל זענען נאך מאכן איין דער גלייז בעולם הזה ובעולם הבא עס איז
בעזונותינו הרבים שכיח צו זיין ווייסן איין משא ומתן און איטליכר האט
מורא דער אנדרר וועט עס בקוקן און גיין הונטר דעם אנדרין און ריידן
איינר

איינער אדער דעם אנדערן דערדורף קומט חילול ה'שם און בקומט קיינער נישט
ווען איינער וואו בקומט איז דער ריזח נישט גרום האט יענער שוין מכולה
גמאכט און קומן בקנה עבירות דער דורף אז אימליכס גלוקס אלץ צוא
האבן און איז יענעם מקנה דיא ועלפיני האבן גליין בפחון און הש' וענף
פאר לארני נשמות :

קשל איין פאשי האט גהאט צוויי קנעכט איינער האט גהאט דיא מדה
פון תאזה האט אלץ גלוקס האט געקן אלס דאס געלד פון דער
וועלט גהאט דר אנדער האט גהאט דיא מדה פון קנאה ער הט אימליכס
מקנה וועזן ער האט נישט קענין לידן יענער ואל עמוואס האבן דער פאשי
צוא וויא וואנט וויא זאלן פון אים בעשן וואס איינער וויל ואל אים געעפן
ווערן אז דער חכר ואל מאפלט אז פיל האבן . אז האט קיינער נישט
גנואכט זון פאנגן דער בעל קנאה האט מורא גהאט אז ווין חכר וועט
מאפיל בקומן דער בעל תאזה האט אלץ גלוקס האט גערין אלץ האבן .
דיא האט דער בעל קנאה און פאנגן צוא בעשן ער פאר לאנגט פון פאשי
ער ואל אים איין און אים גשעקין אז איז אזא גשעקן דעם בעל קנאה
האט מען איין און אים גשטאבן און דעם ב'ל תאזה צוויי און . דרום
זאגן אנדערע חכמים חקנאה והתאזה והכבוד (זאגן את האדם כן השלם ער
פאר לידט עולם הפא דרייבן און שטארבט פאר וויינר צייט . עס שטייט
אין דער תורה לא תחמוד דען עס קומט אלץ ביין דער פון :

קשל איינער האט גהאט איין שיינעם גארטן און איין פוגל איז אלי מאג
גקומן און האט גרום שטארן גמאכט אין גארטן . נון דער הער הט
וואס נאך גשפירט און האט אים גפאנגן אין יינער נעץ איין צארין האט ער
דעם פוגל גוואלט ממית ווין האט דער פוגל צוא אים און גרובן צוא ריידן
איה בין איין קליין פייגל וואס ווערסטו פאר איין נויץ האבן ווען דאס
ווערסטו מיה אום בקענגן איה וויל דיה וואס לערנען ווערט דיר צוא נויץ
קומין . און מיר ווערסטו דיה ווייניג גערין און דאס ווערסט נישט נאט ווערן
פון מיר . אז האט ער דעם פויגל געבן גקאנט דער קיינין האט דער
פויגל אים גלערינט דרייא ארלייא זאבן און צו אים גזאנט . געס דיא
דרייא זאבן וואל איין אכט . איינס איז דאס זאלסט פאר לאוין וואס דו
האכסט פאר לוידין . נאט אנדריי איז דו זאלסט פאר לאוין וואס דו קאכסט
נישט דער לאנגין . דאס דרייט איז דאס זאלסט נישט גלייבן וואס עס קאן
נישט ווין . מיט דער צייט ווערסטו וויסן דער נויץ דער פון . דער גערמיר הט
ויה משפט גוועזן אז ער דיא דרייא ארלייא האט גלערינט און האט דעם
פויגל גלאזט פלעגן אזו באלד איז דער פוגל גמליגן איה איין ודבין בום און
האט דעם האר פון גארטן גוואלן דאס נאר זאלסטו וויסן וואס דאס
פאר לארני האכסט קערסטו דיה קאצער צוא ווין ביין לעבן . האט ער דעם
פוגל גערענט וואס איז דאס : האט אים דער פוגל געקערט זאלסטו מיה
גוט

גהאם • אוי האבן ריא לייט דעם מנהיג גפרענט ווארעם דער חון אים
 גיט געלט • האט ער געמפרט וויא זאל איך הנאה פון וועגער גאנג
 האבן און איך פאר שטייט דאס ער וועגט ער זאל מיר וואול גפאלן און איז
 ביי כונה לשם שמים בייא אים וויא בעהיר קצת חונים זענען קלי דעה
 זעלבס איז מערב אונזר גאולה • וויא זאל ריא תפלה נשמע ווערן ווען
 מען זעלכע מליצים גאט • פאר צייטן האט מען חונים גהאט ריא האבן
 מן ויין ריא גרעסטו תלמידי חכמים וויא מען גיפנט גאון מחריל איז
 שייך חון ווערן און בעהיר דער יצר הרע האט גובר ווערן ריא מיינסקע
 ווערק וויא מאן וויא מוט • מוט מען פון אונזרי הנאה ווערן • עס זענען אזו
 פיל סערי בייך ריא דער פון שרייבן און קיינר איז גיט משלים דראן •
 בפרט האבן בעל משאת בנימין שרייבט דאס פון דעם חסא ווערן ווערן
 ריא גאולה מערב דער דאס איז וויסילקא אז ריא תפלה איז אן שטאט
 אונזר קרבנות דער חון איז אן שטאט דעם פון גדול ובעהיר וויא מענכי
 חונים ריא עבודה פאר ריכטן • איך דארף גיט פיל פון צוא שרייבן עס איז
 דעם בעהיר דעם צרעת האט גון איך הופט גנומן בפרט ימים טראים ווען
 גלייך איינר קיין ווארט פאר שטייט אין דער תפלה שוט ער ויך דער צוא
 דרינגן און רייסן • דער תפלה האט אלי מאן אזו פיל מרעין פאר גאסן
 איך ריא דא עובר זענען ריא תורה אז איר הערצער זאל זיין גאנץ גיט
 הש"י ווען איינר לייטן איז חייב וויא וויא איז אים וויא זארגט ער ווי דופט
 ער מאן און נאכט צו זעהן זייני חובות צו בצאלן און מיר זאגן אלי מאן
 אשמוט איז שטייט מיר זענען שווערדיג גרוסי חובות מיר מראכטן גיט בצאלן
 וויא וויא וועט ויין ווען דער יום הדין וועט קומן וויא וויא ווען דער מאן
 וועט קומן אלס גאט וועט שטראפן וויא ווערן מיר אונזר פנים אונזר
 שלאגן וויא איין שלעכטן פסק וועלן מיר ח"ו האבן • אנדרי צדיקים וועלן
 זיין און איר קרובין אויף אירי קעפ און אונז פירט מען ח"ו לשאל תחתית
 זען בן ריבע ברודר ווער איין יהודי גענט איז אום גאטס ווילן צוא מון
 דאס ספר וואול איז אכט צוא נעמן • איך שרייב אייך לומר תורת אמת
 דעם מענטש צוא דער טאנין עפניט איינער אונז הערט צוא מוסר און
 איפליכר איז מחויב דעם אנדערן צוא העלפן גלייך אלס פיל פוערן ריא
 דא פארן אונזר ווערן ווען איינר שטעקן בלייבט איז דער אנדער מחויב
 פערד צוא שפאן און אים צוא העלפן זאגט מען וויא גיט פארט קומן
 אזו מו איינר דעם אנדערן פארט העלפן • דרום שרייב איך אייך דאס
 ספר דעם מענטשן פארט צוא העלפן און דער מאנין ווער שכל הש ווערט
 דעם אמת פאר שטיין און ווערט אן פאנגן תשובה צוא מאן איינציג ווייס
 גיט אויף איין מאל צוא שטארקן תעניתים וסיגופים ויך אן מאן זעלבס מוט
 קיין נופץ • ווען איינר פון וינר קרענק אויף שטייט מו ער בייסליך ווייס
 גסין און גיט פיל אויף איין מאל עסין וונסט וועט ער קראנק ווערן • אזו

אז חרטה מו ויין מים נאנצין הארצין אבר דא תשובה נים און איין
כאל ויידר דא נאמור גיין ניארט אינציג ווייס דא חרטה מיט נאנצין
הארצין דאס מו ויין און מצות דער בייא צו מאן און ווייטער נים מער
צו מאן דר ביי אינציג ווייס מענותים וסינופין צוא מאן :

והעיקר דער פעל תשובה מו און אנדרי לייט אן היידן צו מאן תשובה
דען ווען איינער איז חייב אונ קאן נים פצאלן מיט דעם ווייניג
און ווערט ער איין מעקלר ער נעמט פון אנדרי לייט סחורה און געזעט
און וואס ער פאר דינט דער מיט פצאלט ער ווייני חובות . קען ער נים
און פצאלן וואס ער איז השם יתברך שולדיג מו ער זעהן אנדרי נאלן
ניט ווערן דורך אים געלאגן . אונזרי חקמים זאגן אוי לישעים שטאבדון את
העולם איז מייטש ווייז צוא דא רשעים וויא מאכן אז דער עולם ווערט
גישלאגן דורך וויא :

מישל איין שילד וואס אקדליא צורות זענן דרוף גמאלט ווען איין שטיק
דער פון מכונה ווערט ווען גלייך דא אנדרי צורות זענן נאנצן איז
דאך איין הויק איז שוין ווייניגער ווערט אזא און בל ישראל איז איינער ערוב
פאר דעם אנדריין וויא הייסן איין טוף ווען איינער ווייניגער ווערט דער עולם
גישלאגן . דרום איז איינליכער מחויב דעם אנדריין אפ צוא ווערן וואס
מעגליך איז אלס מיט גוטן מחזיר למוטב צוא ויין און איז דער פעל
תשובה מחויב ווייטער צוא באהעפטן ויך צוא לומדים און צדיקים מער
אלס איין אנדריין דען דורך שלעכטי חברותא קומט אלס ביין . אזי קרשע
אוי לשבינו וויא איינער איין זאק מעל רירט אן ווערט ער פול מעל אזא און
דער וואס חברותא מאכט מיט איין רשע . ווען צוויי האבן סחורות
בחברותא און דער איז שולדיג אזא נעמין פעלי חובות דא סחורה נאר
אונעם מיט צרות און לייז איידער ער קאן דא סחורה וויידר פקוקן . אזא
און דר ויך מתחבר לרשע איז ווערט און געשטאן ווען דא גלייך זעהט
איין רשע דעם עס וואל גייט וויא אים נים מקנא געוויס פצאלט השם
יתברך אים ווייני זכות און דער ווערט וויא נון און איז געמלט . און
מענבים קאל איז איינער איין גרוסער עישר און נאט שטראפט אים נים ביי
ער שטארבט דען עס קומט אפאל איין זון אדר איין אייניקל איין צדיק
פון אים . שטייט איין מישל איינער דער נים גערין וויין מרובן עקט ווער
ביידן ער זעלט ויין ויין גארטן פאר דארפן דאך פלאנצט ער אים דען אים
דא מרובן קומט גוטער ויין . אזא און מענבים קאל שטראפט השם יתברך
דעם רשע נים סאכער קומט איין זרע קישר . פון אברהם אבינו איז פון
תרח גקוקן . דאס זענן גרוסי סודות דאס מענבים קאל איין צדיק פון
איין רשע קומט אבר נאר זעלטן . עס וואקסט מענבים קאל איין דאס און
איין שלעכטן דאכן . דרום וויא דאך גישט מקנא אן רשעים ניארט וויא
דאך מקנא אן תלמיד חקמים וצדיקים און מווי ויך צוא וויא פחעפטן .
וויא

וְיָא בְּעוּ אִיז דָּעַר פֿון לערנעם קען אָפּ. אונ קוף דיד ספרי ספּר דען
 דורך תלמידי חכמים אונ ספרים ווערט קען גוואר דעם דעכטן ווען נאנט
 צו דען. וְעוּ אִיזער וויל בייזן אן איין פרעסטי סתירה ווען ער ווייסט ער
 וואו דא סתירה ליגט איינסט ער האט נישט אהין צווא בייזן פאר איהר דורך
 דער תורה ווערט קען גוואר דעם ווען נאנט צווא דען ווען גלייך ווילן הארץ
 איז גלייכ צווא נאנט צו קען נאך פארשטיין וואו נאנט צווא דען איז דרום
 האט שלמה המלך גענוגט ודעות חכמים חכם איז מיינט ווער גיארט גייט
 בייא תלמידי חכמים דער ווערט איהר קלוג אונ לערנעם פון אירי מעשים.
 לאו דך גיט פון דעם ער דער פאר פירן דא וועסט זאגן איהר קאן גיט
 לערן גיט גענין ספרים געגן גמאכט איהר מיינט. טא דך דריין פטיקען
 וועסטו ער שטיין אונ וועסט גוואר ווערן נאנט צווא דען. איז חכם הולמר
 פל אדם פון ווערן דער מענטש טוט הערן איין דער וואו צו ער מקבל
 וויל גלייך אז השי' איין מצוה צו שיקט. גיט וואו אמיד גשפעט מרייבן
 אונ דעם מוכיח אונ זאגט דא שמועות ווייס איהר אלץ וואו דאס הייסט
 איין רשע חכמים ער ווייסט וואו אונ האלט עס גיט. בייא דעם האט דר
 ער דער איבר האנט געקאן אז אים גיט צו העלפן אין וויל לוסט וואס
 ער האט איהר דער וועלט וועט אים באלד פאר גיין. דא תורה אונ אלי
 גביאים אונ אלי חכמים ווען מוהיר איהר וישובה אונ מרייבט גשפעט אונ
 מוכר אונ איז דעם מוכיח נאך מוכיח ווי לחם ונשחט. ווען איין ארון שיקט
 וויל געכט ער נאל טס איין געקן אונ דא ליט געקן איר טס גיט אונ
 דא ליט געקן איר טס גיט אונ שלאגן אים נאך דער צווא וואו הארט
 ווערן וואו גשקראפט אז איהר גיט געגן ער געט קיין שפראך אן איז ער
 נאך דעם מוכיח מוכיח:

מַשַׁל פֿיל חיות שטייען אונ פֿרעסן איין דעם ווערן ווי איין מענטש קומט
 וואו געטקענע האבן וואו מוכר אונ מיין דער מענטש ווערט וואו
 דא גבילה אונקע געקן אז ווערן וואו איבר דעם מענטשן גמאל אונ האבן
 אים צווא פֿיסן. אז איהר בעדער עס קומט מאנכס טאל איין מוכיח אונ
 איין לסתן אז טאגן וואו בייע ליט איבר אים וואו האבן מוכר וואו ווערן
 פאר שעמט ווערן ווערן וואו דעם לסתן מוכיח וואו האבן אים מיינט וויל
 ער אז פֿרום וואו האבן מוכר ער ווערט וואו ווערן רשעות פאר הונדערן וואו
 מיין וויל וואו געלט האבן ווערן וואו בעסיר. וואו איין גרוסער שעות איז
 דאס ווערן וואו צווא האבן גיט איז פֿענקר איין אפֿהיסר טאן אונ איין
 ווייניג איז ער קלא דאס דאס קען מראגט קענדי גיט סתירה אין איין
 בייזן נאך:

גם איז גיט אן דא קליידר גלען אל תסכל בקנקן אל בכת שיש כי ראב שון
 אונ געלט דא תורה האט קאר באטן געוואל קיין ווער טייג אונ
 קאניק גרענע צו דעם מוכיח דער וויל קאניק גיט איהר בייא דעם מיינט

און דער טייג גייט אהן און איז דער הייז וואס יתברך קאן קיין
 גאנץ נישט ליידן ווער און ויך בלאזט מען קאן קיין מענטש נישט פראכטן
 און דאס שאין לו שנה. יעדער מענטש האט זיין שמוגר. מיר זענען אלי
 גאטס קינדער מען קאן נישט וויסן וועלכער פרוגער איז. דער מענטש ווערט
 אין דיא אונז און גאט ווערט אין דעם מענטש ויין הארץ אימליכער בייא
 זיך קאן ויין חסרון וויסן און תשובה קאן. פאר צייטן האבן מיר געהאט
 ארבע מיתות בית דין און קרבנות האבן זייא מכפר גווען אונד האבן
 מיר נישט כוח דער מענטש איין צו בראכן גוט האבן. וועלכע איז מער
 אן גנוטן אלס קרבנות. ווען דער מענטש האט עובר גווען און עבירות
 שפין אדם למקום העלפט תשובה. מענטש קומט אים אלי ויין האב און
 גוט און בלייבט אים גיארט איין גולרין. און מיט דעם האט ער מער
 פאר גוט. אז ער האט געהאט פאר אן. און ווען שוין אלס פאר דארין
 און ער האט און עבירות שפין אדם למקום עובר גווען. מיט דיא
 מצות תשובה וואס אים בלייבט איבער קאן ער אלץ פאר ריכטן און
 קאן אין איין העכער מערה קומן בעולם הבא. וויא מען טוט מאלין אז
 בקומט מען מער :

קטל איינער וועט תבואה איין מייד צוא מרעטין דיא ליט אטיל גייט
 גאר נישט און אטיל עסין דיא פיגל און וועלכע רעכט אין דיא
 ער בבראכן איין וועלכע שפראצט גוט ארום. אזוי איז דיא רעכט תשובה
 וואס דאס הארץ פון גרוגער אום גריסן איז וויא מאנת לבות גראכט אין
 זיינס הארצן אום יראת שמים און דיא תשובה וואס אובן און איז נישט אין
 גאנצן הארצן וועלכע איז נישט דיא תשובה וואס פון גוטן הארצן איז דיא
 האלט וויא איין איינרעכט מער דיא גייט ביי אן דעם פסא תבואה און אז
 וואל אלס ער טוט זיך מצער ויין און וועט עבירות אזוי טוט דער מענטש
 ויך און מצער ויין ווען ער ווערט איין אנדערן איין עבירה פאן :

קטל איין טלח דער איין גטרייאן קנעכט האט. ער האט דעם טלח ווער
 ליב טן ווען דעם טלח ויין ווילן נישט פארט נישט אזוי ויך דער קנעכט
 מצער. אזוי און הש"י וויל נישט האבן דאס דער מענטש ווערנט גאט פאר
 לאנגט פון מענטש ער זאל גוט און פרום זיין. טן ווען איינער וואלט ווער
 איינס איין עבירה פאן און וועלט לאבן. וועלכע איז איין עבירה וועלכער
 גאט ליב האט געהערט ער ויך מצער ויין דר גר און יענס צוא ריידן מיט
 גוטע רייד צוא ברענגן לתשובה וועלכע הייסט איין גטרייאן קנעכט וויא
 אין פסוק שמיים כי חלפת אהבה אני וויא איינער ויך פאר ליבט אן איינער פרום
 אזוי ברענט ויין הארץ נאך איר. אזוי גהער דעם מענטש ויין הארץ
 ברענגן צוא דיא ליבשאפט פון גאט ווען דער מענטש אין דעם וועט וויל
 גיין העלפט השם יתברך צוא דער תשובה קאן ער מער וועט ויין אלס
 זיין דריק. ווערער מיר כנס ורגועה אונזער ווארטן דען איין קאן דער האט מיר

כמה טובה מקבל ויין. אמאל האט איין מלך ויינס קנעכט גואנט דו האסט
דיא מעשה גיטאן דאס וואלט איך גיט אין צארן גוועזן האב איך מיר
שטארק אן דיר נאכט גוועזן או שענק איך דיר עס דאס מאל איך וויל
מיין ריגן פרעגן דען דער מענטש ווייסט ויין צייט גיט ווען גאט ויין פארן
פון אינו אפ פארדט און איך האב אלס הכל. וויא שלמה המלך ע"ה האט
גואנט הכל הכל גיארט תורה ומצות ואל דער מענטש האלטן דען פון
דעסט וועגן איך דער מענטש בשאפן גווארן. דרום איך דער מענטש
מחויב צוויי מאן. ווען גאט אים יסורים צוויי שיקט מווי דאך ווייזר תשובה
מאן דען גאט פרוכט אים עס איז אים לטובה וויא איך האב געלט. דס
עיקר מווי ויין תורה ומצות צוויי מאן. אן ווייניג משא ומתן און גיט פון
ווייב און קינד. וועגן עולם הפא צוויי פאר ברענגט יום ודילה אום פרנסה און פאר
סדר עולם איך ער לופט און פאר ברענגט יום ודילה אום פרנסה און פאר
געסט אן השם ותפרה. האט ער קיין במחן או השם ותפרה קעגן אים
אין ווייניג משא ומתן סדר ברקה געבן אלס וויא אין פיר דער מענטש
וויאט אין קערן ווייץ השם ותפרה מאכט איין פול וואג. דרום
גיט קיין נשים צוויי פארגן. אונזרי חכמים האבן גיאסרת אפילו מיט ויין
ווייב איבער צוויי ריידן דען עס ברענגט לבטול תורה ומצות:

מעשה איין חסיד האט גרייטט אין איין פרעמיר מדינה ויין דעה איז
גוועזן דארטן דיא לייט צוויי וויין אין נאמס דינסט. נון וויא ער
איז אהין גקומן האט ער געזען דיא זענן אל מיט אנדער אין איין פארב
געאנגן און גלייכע קליידר און איר בית הקברות האבן וויא גהאט בייא
אירע הייזער און ער האט גיט געזען ווייזר אונזר וויא. האט ער וויא
גפרענט ווארם וויא זענן יוד או נהג. האבן וויא געפרט מיר האבן
איינרלייא קליידר או מען ואל גיט דר קעגן וועלכר איין עושר אדר איין
עני איז. העסט וועגן עס ואל יוד קיינר בגאון האלטן. און קיינר ואל
פאר שטיק ווערן און האבן גואנט עס איז איין מאל איין שר גוועזן
ווען ער מיט ויינע קנעכט אום געאנגן איז האט ער ועלכי מלבושים אן
גמאל דעסט וועגן או מען ואל אים גיט דער קעגן. און מיר אונזר
קברות פאר אונזר הייזר האבן דאס מיר ואלין אימר געזען אן מיט דס
מיר אונזר פרייטן צדה לדרך. און או מיר קיין ווייזר האבן. איין בונדרי
שטאט דארטן האבן מיר אונזרי ווייזר ווען אינר צוויי ווייב גייט
האט גייט ער צוויי וויא דאס וויא ואלין אונז גיט מבטל ויין פון
נאמס דינסט:

מעשה וויא איין אשה מיט דעם כאן אן היידן רצות שמים נאך צוויי גיין
גהער מען ויא פאלגן איך האב נשים גקענט ווען דער מאן איז איין
דגע לידג גאנגן האט זיא צוויי דעם מאן גיאמט גדענק אן נאט און אן
עולם הבא ויא גייסטו לידג. און האבן אירי מאגן גדרולה גבראכט
רעסט

דעם וועגן אליין ווען דא ווייפר ווכה לעולם הבא וואל דעם מענטש
דער מיט וין ווייב גוט לעבן פאר ברענגט און דינען נאט מיט אנדער דא
ווען ווכה בעולם הזה ובעולם הבא. אבר דער וין ווייב האט און ליב
און ווייב קינד און תאנות לבות און דרוף מראבט ער נור דאס איז גלייך
ואלס איינער עסט האנק און איז סם המות דיינע עס שמעקט וואל ויס
אבר ער שמאקט דער נאך. איז און מענטש עולם הזה ווען זיס אבר צום
קעצטן ביטער. דאס האט דער נביא גאנץ הוי שמם בר למחוק ומחוק למח
ווייב צוא דא ליט דא דא מאכן אום ויס ביטער און אים ביטער ויס. דא
תענוגי עולם הזה ווען ביטער צוא דער נשמה לעולם הבא מאכן וי ביטער
און גיין נישט נאך דא תורה מקיים צוא וין. הוי חכמים בעיניהם דאס און
ביישט ווייב צוא ליט דא ויך פאר חכמים האלמין ער מייןט ער גייט אין
דעם רעקטן וועג זעלבים איז איין מעות גדול ווען ער נאך פארשטן ווערט
ויך איין מעות בוויין. דרום טום תשובה וויל דער מענטש נאך קראפט
האט לאזט איין פנון טום קיין הוכן שטאט פירן שמעקט איינער פרנסה
גרינגר און דינען הש"י דא גמרא ואנט ווען איין מענטש האט עעהן גולדן
וין אייגנס ואל ער קרום עסין אום דעם מאט האט ער צוואנציג גולדן
ואל ער קרום עסין אום דער שיקל. האט ער דרייסיג גולדן ואל ער איין
פונט פלייש צער צוא קופן. און נישט איבער אום געבן. ווען עס גלייך
אונזער שוואכע ליט ווען דאך וואס מעליך איז צוא דער שפארן ברי ער
ואל קענען נאט דינען. ווען דער מענטש האלט אין בעקטן עסין ואל ער
און הערן אום וין ער הרע צוא צווינגט דאס איז און פיל און איין תענית.
מישה רב נה האט צוא ישראל גאנץ צום מארגן ואלס איר ברוט עסין
ואט און צוא אבינט פלייש. דער מענטש ואל ויך נישט איבער. תענוגים
אין טאן און ואל וין רוצה גרינגר שמעלן או ער ואל נאט קאנען דינען.
און ווען דער מענטש עסט גרינגע אהילות צוא אבינט און נישט פיל דען
קאן ער פריי און שטיין נאט צוא דינען. און ווען דער מענטש הייבט אן
תשובה צוא טאן און נאט שמראפט אים ואל ער נישט און הערן ער מוז
ווייטער בעסר תשובה טאן נישט וויא אמיל הייבן אן איין מעות צוא טאן
און ווען דער נאך איין שמראף קומט איז ער מבטל דאס איז שלעכט דען
בלייבט ער אין גיגעים רשעות. אבר וואס מען טוט לשם שמים איז קיין
חרטה דרוף צוא האבן.

משל איין פוגיל וואס האט נישט אנדרשט געסן נאר פיש אמאל האט
אין פיש גיפנען איין פיש מיט דער אנגיל און האט דער פוגיל
גשוויר דעם פיש מיט דער אנגיל איין גשונגן און איז אהר. דא אנגיל
גפליגן נון דער פיש האט דעם פוגיל גוואלט צוא ויך ציהן און האט ויך
דער פוגיל אן גשפרייט אן דער ער מיט צרות אז דא אנגיל פון אים איז
גקומן דער נאך האט דער פוגיל וין טאן קיין פיש מער נישט געסן ער
ביינט

מיננט איםליכר פיש האט איין אנגיל אין לייב און איז גשטארבן פאר
הינגער. א וואו ואל דער בעל תשובה גיט מיין ווען אים איין צרה צוא
קומט דער ווייל האט ער אן גפאנגן תשובה צוא מאן אבר ער מוז ווייטער
תשובה מאן דאס איז דיא שפיו צוא דער נשמה און גאט שטראפט גיט
אום וונסט מרה כנגד מרה :

מעשה אמאל איז איינער גאנגן איבער אפערד און האט איין ביא גארטל
מיט געלט אום דעם לייב און ער וואר מיר איז עס וואר אים ווארס
איז האט ער זיך אנדער געזעט ביא איינס ברוגן אין ער ואל זיך עטוואס
אם קילן און אפ רעגן איז האט זיך אפ גירואט און דער נאך איז ער
אדעק גאנגן און האט דעם ביא גארטיג פאר געסן און איין אנדער איז
גקוקן און האט דאס געלט גפונן און מיט אים אדעק גאנגן דער נאך
איז איין דריטער גקוקן צום ברוגן און האט זיך געזעט אפ רואן איז איינער
ערשטער ווידר גקוקן און האט דעם ווידער גפונן זיין ביא דעם ברוגן
און וואנט צוא אים גיב מיר מיין געלט וואס אף האב פאר געסן איז ענפרט
ער אף ווייס פון גיטט אף וואב, עס גיט. ער וויל אים גיט גלייבן און
שלאגט אים צום טוט. האבן דיא מלאכים גפרענט הש"י וויא דאס משפט
גיט גרענגט האט הש"י גענפרט דער דאס געלד האט פאר לורין דר האט
עס האט פירושא פון זיין פאטער דרום האט דער יורש זיין געלט גפונן
וואס אים גהערט און דער דא איז דר שלאגן ווארן האט זענס זיין גאהנטן
פרייט דער שלאגן דרום האט ער אים דער שלאגן דען ער איז געהערט
גוועזן זיין בלוט צוא רעכנען. דרום קער דער מענטש גיט פתעם זיין
אוף דיא רעות פון הש"י וויא זענן אלי גרעכט און גיט אום וונסט שטראפט
ער קיינס וויא זיין אויבן פיל מאל געעלט האב. דער מענטש אף דער
וועלט מוז צרות אום שטיין קעלט און הויז הינגער און דארטט וויא טאג
און פארבט און מוז שטארבן. נון וויא מער ער ערשט דאך נאך גייט איז
מער תמאים האט ער דרום ואל זיך דער מענטש אן נעמן דיא מרה פון
צדיקים און גאט צוא דינן ווייל ער לעבט און זיך בנתיין לאזן וואס אים
גאט פשוטט און ואל זיין נשמה אין אכט נעמן און ווען דער יום המיתה
קומט ואל ער מחלק לעדקה זיין אז מעגליך איז גיט אטייד טראכטן גיט
אר איז נשמה און לאזן איר געלט אלץ איר יורשים נעמט זיך גיט מיט
צרה לדרך ווען גדיה ויני יורשים עשירים זענן. דיא טואן גיט רעכט.
נאך זינעט טוט קאן ער קיין גוטץ מער קאן ווען ער ביא זינעט לעבן
גוטץ טוט דען הייסט ער איין צדיק און ווען ער איז גשטארבן דעם וואנט
מען וויא איין פרויבן מאן איז דאס גוועזן :

משל צווייא שיפן איינע גייט אדעק אין איין פרעמדן מדינה און איינע
איז אן גקוקן פון איין פרעמדן מדינה. אף וועלכער שיף איז מען
זיך קער מעשה אף דר וואס צוא לאנד איז גקוקן און האט פיל גוטץ מיט
גבראכט

גבראבט : אָבֵר דאָס ערשט זונעק ציהט האט מען זיך נישט וויער משמח
 צוא זיין . ווער ווייסט אוב ער וועט בשלום ווידר קומן עס מוז נאך פיר
 שטורם אום שטיין . אזי אופ דער מענטש ווערט גימארן גהער מען זיך נישט
 א ו שמארק משמח זיין דען מען קאן נישט וויסן וואס אום אים ווערט ווערן
 דער צור הילף איז שמארק מעכט ער איין רשע ווערן . אָבֵר ווען ער
 איז גשמארבן אונד ער האט זיין נשמה ריין גהאלטן אונד אלי יסורים אום
 גישמאנן . דען גהערט מען זיך משמח זיין דאס ער איז איין צדיק ווערן
 אונד איסליכר גהער צוא מרוארין ווייל דער צדיק איז פאר לארן פון אונד
 דען דיא צדיקים זענן מיין אופ דעם דור מיט וויער זכות אונד דער צדיק
 שטארבט קיינס אפ אלס דעם דור וויא איין אבן טוב וואס מען פאר לירט
 ער מאג ל גן וויא ער וויל בלייבט ער איין אבן טוב אָבֵר ווער עס האט
 אים פאר לארן דער האט צער . דרום גהער איסליכר צוא מרוארין ווען
 איין צדיק שטארבט . גאט וויל מענכי מאהל דיא לייט שטראפן אונד געכט
 הש"י דעם צדיק פון דער וועלט אקס ער זאל נישט זעהן דאס ביין וואס
 אופ דיא לייט קומט דרום גהער איסליכר צוא בעשין דער צדיק זאל איין
 ברין יושר זיין פאר כל ישראל אונד קער זיך נישט אזי שטארק מצער זיין
 ווען דער בעססיר שטארבט קאן ער איין מליץ יושר זיין לעולם הבא . דר
 כלל איז דעם צדיק זיין מעלה איז וויער חשוב בעולם הבא אונד דער רשע
 איז פאר לארן דען צדיק ורשע זענן גגליכן צוא איין וואס שאל ווען איינער
 איבך ווענט גייט דיא אנדריי ארום . דען אופ דער וועלט איבך ווענט
 בעה"ד דער רשע עס גייט אים וואו אונד דעם צדיק שלעכט . אופ יענער
 וועלט איבך ווענט דער צדיק ער גייט אין דיא הייף אין גן עדן אונד דער
 רשע גייט אונטער . מען ווארפט אים לשאול תחתיה אופ ווען דעם צדיק
 אופ דער וועלט וואס ביין צו קומט האט איסליכר רחמנות אונד ווען דעם
 רשע וואס צוא קומט האט איסליכר איין גקמה עס פאר גינר אים קיינער
 מיין גוטץ איינס גוטן פרומן מענטשן איז אלץ צוא פאר גינן עס קער
 אבן פיל דען צו איין גוסר פרוקר מענטש צוא זיין . עס ווער וואו בעסר
 דער מענטש ווערט נישט גפארן גווארן אָבֵר נון ער גפארן איז מוז ער אום
 זיך בטראכטן אונד נישט לעבן אז איין בהמה עסין אונד מרגין . דער מענטש
 מוז גרענקן שטעץ גאט זעהט זיינע ווערק אונד איז משגיח אופ אלס הש"י
 לאזט רעגן קומן צוויי מראפין נישט אום איינעם אורט פון דיא וואלקן
 דעם מענטש זינע האר וואקסן נישט צווייא אום איין גרוב אזי גרום איז
 דיא השגיחה פון הש"י . אונד דער מענטש וויר נישט צום הארצין געמיסן דעם
 הש"י האט השגיחה אופ אלס אונד בפרט אופ דעם צדיק . עס שטייט זי"ה
 אל יראי איז מיינט דאס אונד פון הש"י איז צוא ווינע פארברט :

בשל ווען איינער צילן מוט מיט איין פיקס נאך עפ"ס צוא שטיין אזי מוט
 ער איין אונד צוא מאכן קאן ער בעסיר זעהן צוא צילן . אזי בביכול

הש"י

הש"י ויין נרוסע השגחה האט ער אויף דעם ירא שמים: אויף שמיים
 וואווי אל שותם איז מייטש נאט ווייני בידי אורהין הערין דעם צדיק ויין
 געבט. נים אז איינער וויל איינס נים דעכט צוא הערין מוט ער ויין פנים
 פון אים אונעס ווענדן אונ הערט אים מיט איין אויער אָבֿר הש"י פאר
 נעכט דעם צדיק ויין תפלה מיט בידי אויערין אז נרוס איז דא השגחה
 אויף דעם צדיק. עס שמיים דר צדיק מוט מיין חבוב הקבר נים לייזן דעך
 אין בית המקדש האט מען מיין פליג גועהן מכל שכן אויף דעם צדיק האט
 מיין ווארים נים מאכט. אין דעם בית המקדש אן מיין פלייש דוספני
 גווארין מכל שכן דעם צדיק ויין פלייש נאך ויין מוט. עס שמיים רבי
 אלעזר ברבי שמעון האט ויך פען אום ווינעם לייב גלאזט געבן אונ האט
 עס גלאזט איין לאנגע צייט אין דר זון שמיין אונ איז נים גווארן פליג אויף
 נאך ווינעם מוט האט אים ווינע פרוי נהאט בהאלטין אויף אירם בוינעם
 אכצעהן יאר. אונ מיין ווארעם האט נים אן אים שולט גוועזן אונ אז עס
 זענען לייט גקומן צוא אים למשפט אז איז איין קול פון דעם בודעם גקומן
 אונ גוואנט דער איז חייב אונ דער איז זכאי. דער דודא איז צוא זעהן דא
 בעלה פון איין צדיק איך האב פיל אויבן געעלט דער פון. נון וועלכר
 מענטש אז הארטנעקיג ויין קאן. אונ וועלכר זאכן נים צוא הארץ געבן.
 אונ ויך איין צוא בידרין בעסער צוא ויין וויא דער צדיק:

כישל איין קנעכט האט איין פאר עסין גבראכט צוא ווינעם הער אויף ויין
 מיש אונ האט אום גערין פאר גאסין דער פון אויף דעם מיש. אז
 איז דער הער ווינער ברויז גווארין אָבֿר אים. נון דער קנעכט האט געהן
 אז ער איין שלעכטין פסק וועט האבן. אז האט ער דא שיקל גאר אום
 גקערט מיט פלייס אויף דעם מיש. אז האט ויך דער הער נאך מער
 סרגז גוועזן. אונ האט בפולין מען זאל אים פער בשמראפין. דאך האט
 אים דער הער גיפרענט ווארום האט ער דא מעשה רע גטאן. אז האט
 ער גענעמערט אדוני איך ווייס וואו אז איר ווערט מיך לאזן שטארק
 שטראפן. אז וואלטין דא לייט גוואנט וויא איין נארישער הער איז דאס
 פון אז איין דומהייט ווענען האט ער ויין קנעכט גלאזט בשמראפן. וועלכס
 ווער אדוני איין חרפה גוועזן אצונד וועלין דא לייט זאנען דער הער האט
 דעכט גיטאן אלס ער האט אים שטארק בשמראפט דער ווייל ער אז איין
 גרוסי מעשה רע האט גיטאן: דוד הקלף האט גזאנט מכל מלכדי העכלתי
 דוד המלך האט פון אימליכן גלערינט ווען ער איז שון שקל גוועזן.
 אונ מען מוז פון איסליכן דעם אָבֿת מקבל ויין ווען גלייך איינער דער
 גרעסער חכם איז זאך ער נים אויף ויין שכל זענען מכל שכן אין דאס
 שמים. דער בן אדם קאן דעם יצר הרע נים בייא קומן. ער רעט דעם
 בן אדם איין ער איז איין גרוסער חכם. דרום מיינט דער מענטש ער לייט
 דעם דעקטין ווען. אונ אין אָבֿת איז ער פאר אירם אונ דער מענטש קאן

דך גימ תגדלש תעלשין עד כח ספר פליקס לערן אג חלם ספר
 קעלל צוא וין פון אימליקס . אנדרי תקמים האבן דרום גתיסן חלם די
 בקמים דא דא לערן . דען וועלכע הייסט איין נוקם דער דא לערנט פון
 אימליקס אג וין גימ איין בילדן . ווען ער נאך אג פיל קאן האט ער גימ
 געגן גערניש . ס'אל שוין אין דאס שטים כח דער מענטש וין גימ איין
 בילדן . ער איז פרום ער כח אייביג מוכר האבן ער דעמא נאט גימ רעכט
 ווען ער איז גלייך פרום אג איז איין זכרון ער כח לערנן אף צוא פאר
 שטיין דא פערס . כחות וסודות תערה צו פיל וואס אז אום מעגליך
 קיין איין נוסר הער האט גשיקט ויין קעכט ער ואל געלד אפ געסן פון
 וינע קעכט אג דער נוסר הער געלמ אים ער ואל דאס געלד
 ריכטיג ויגד ווען איינר ציילן . טן דער קעכט לאומיך איינר ביידין
 אג נעכט דאס געלמ אף גלדן אג גציילט . טן וויא דער קעכט קעכט
 אג גרענגט דאס געלמ דום הערן . אג דער הער קרענט אים האסמ
 מיין געלד גמאלשן האסמו דאס געלד איינר געקן אג איינר גציילט
 ריכטיג . אז ווייסט דער קעכט אים מיין תשובה צוא געבן אז לאומ
 אים דער הער גשמאפין דרום ווען גלייך דאס געלמ וין ריכטיג גימ
 בפנידעט . אז אף השם יתברך האט גבאמין מיר ואלן תורה לערנען
 אימליקס נאך וין פאר שטאנד וואס אים מעגליך איז . טן ווען דר מענטש
 דאס גימ כוח . ווען ער גלייך פרום איז ווערמ ער גשמאפמ . ער האלט
 גימ דאס געלל פון ס'לך . דרום כח דער מענטש ווען דאס ער גימ
 בתורה ווערמ ויין . ווען ער קעכט פאר השם יתברך אג כח מראמין
 אף וים המיתה אג גימ נאך מיין מענטשים וואס ויין הארץ גלומט . אג
 גימ גענען וואס וינע אויגן ווען עס איז אלס פאר געגנליך אג הכל הקב
 אג גהער תשובה צוא מאן מיט וואס פאר איין גליד דאס ער גוינדיגט
 האט ואל ער ווען צוא פאר רעכמין . ל'קש ווען ער האט תומא גוועינ
 מיט וינעס כח לשון הרע ולצנות ודברים במלים . ואל ער ווען ויין כוח
 ווייט צוא היסן אג ואל הייזן אין דער תורה אג גימ פאלש גמיון מיט
 נאט . וויא קעגנר ווען אים איין צרה צוא קיכט רופמ ער השם יתברך
 אן אג דער נאך פאר נעכט ער ויידר דראן אף ואל ער דאס כח היסן
 מיין שער צוא הייזן . דען איין שערן איז ערנער וויא איין גב דען איין גב
 גבית געלד . אג דער שערן גבית דעם שכל מיט שער הייזן וויא מיר
 דער פון געדיקן האבן דאס דר מענטש ואל מיין שער הייזן :
 מדרשה פקאל איז איינר נקוסן צוא איין חסיד ער ואל אים תשובה געבן
 ער האט גאר פיל עבירות גמאן . אג ער ואל אים גימ סער אז
 איינר ליא אף וועיזן דאן ווייך ער האלמן . אג ווען ער אים פיל ערלייא
 געקום אף וועיזן ווערמ ער גימ האלמן . אז חס ער אים תשובה געזעס
 ער דא אף וין קעלל וין דאס ער ווייל ויין לעבנס פאג מיין שער ואל

אין . את האם עד אף וזה מקבל גווען בשבועה עד חיל אייביג קיין שער
 דיין . נון דער צדד דער האט אים ווידר אן גרעס עבירות צוא מאן האט
 עד וזה גראכט ווא זאל ער דיא עבירה מאן מאכט וועט מיט קיין רבי
 פרעגן אוב איה האב דיא עבירה גטאן וועל איה זאגן ווא איה קאן עס
 גיט פאר ענקרין אוד איין קשע צוא ויין . וועל איה זאגן עס איז גיט וואר .
 זאג איה שער האלט איה מיין שבועה גיט . אזו האט ער דיא עבירה גיט
 גטאן . מיט דעם האט ער וזה פאר מיטין אלי עבירות צוא מאן אונ אז
 איין גרוסר חסיד גווארן . אוה דאס מיר זאל ער היסין פון חניפות צוא
 דיין . גיט אלס אמילל דיא יענס חניפה מרייבן אונ שפעלין וזה אזו פרום
 אונ ויין דיעה איז יענס ווייא צוא מאן . ועלכי היסין מודים בנקערס בוי
 אן דער ערד אונ סומא שטיק בוי אן היטל . פאר אועלכי מוז מען וזה
 היסין גלייך אז איין פיללובונן וויא קרוסר דאס מען אים צילס אוד שפארק
 טוט דיא סיל מרעפין . דיא ספרי טוסר שרייבן סול דער פון . אמאל
 האבן צווייא גוואלט בויא איין פרוסן מאן ויין מאכטיר . וואס האט דער
 מאן גטאן ער האט אן גשפעלט גלייך ער איין משפס האט מיט איינס
 אונ וויא האבן דיא צווייא גנוסן צוא דינס איינר האט אים גרוסן זכות
 גיווכט אונ דראנדער האט אים מחייב גווען . אזו האט ער דיא מאכטיר
 געעבן דעם ועלבינן וואס האט אים גוואלט מחייב ויין . ווייך ער האט קיין
 חנופה גטריבן . דאס גלייכן ווען ער האט גינדקט מיט וינע אונזן ער
 האט אוף ווייכר גקוקט אונ איז דער דורף צוא איין עבירה גקוקט . אונזרי
 חכמים האבן גאסרעט אפילו נאך איינר פרוא צוא גיין . לויכר הינטר איין
 שראנג אונ הינטר איין לייב צוא גיין אלס אונזר איין פרוא דען ער בקומט
 ביין גראנקן אונ האט איין קלייני שטחה אונ איין אייביג פרואקייט אזו
 זאל ער וינע אונ ווייטער היסן אונ זאל ווען אן דער תורה אונ אוף
 ענינים אונ זאל וויא צדקה געבן בפתר . עס שטייט אין פסוק אם כסף תלוה
 את עמי את העני צדק איז גטיינט ווער איינס געלט לייט זאל מען גיט ליינען
 בפתר . עס גהעלן אנדרי וויסן דער פון דאס ער זאל עדים דרוף האבן .
 דרום שטייט את עמי איז טייטש מיין פאלק דען מען זאל קיינס גיט ליינען
 ענקוועדער מיט עדים אדר שער רוב ווען ער גלייך דער גרעסמיר פיינר
 בקיה אונ איין גרוסר עושר איז . אבר ווען מען גיבט איינעם צדקה דאס
 מוז פאר בארגן ויין דרום שטייט את העני עקף איז טייטש ווען דוא
 צדקה גיבסט מוז דער עני מיט דיר אליין ויין ווייטער קיינר דאס איז דיא
 בעסטי צדקה דאס גלייכן אלי גלייך וואס ער דאס חומא גוועזן זאל ער
 ווען צו פאר ריקמן מיט דעם גלייך . אונ קיין תשובה אפ צוא לאוין תיקף
 מיר מוז מען תשובה מאן דער מענטש איז איין רגע גיט זיך פאר
 דעם מוט :

מעשה איין פאשע מיט ויין קענקט נעמן גריסן אונ גינגן איין ווארדיק
 היט

הייסן מאן. נון עם איז גקומן מיטאג האט דער פאשע גוואלט עסין אוב
האט גיט גוואלט אליין עסין אזו האט ער צום קנעכט גוואלט רוף מיר
איינס דער מיט מיר מוט עסין. אזו האט דער קנעכט אים געזעהן און
דעם פעלד האט ער געזעהן איין הירט דער ביהמות גהיט. אזו האט ער
דעם הירט גירופן און האט אים גבראכט פאר דעם פאשע. האט דער
פאשע צווא דעם הירט גיוואנט מוא דיר אפ וואשן רוא נאלסט מיט מיר
עסין. האט דער הירט גענפערט איה קאן גיט מיט דיר עסין. איה מוז
איין אנדערן און ווארמין וועלכער בעסיר איז אלס מענטשין. האט דער
פאשע גיברענגט ווער איז דער ועלביגער דער בעסיר איז אלס איה. האט
דער הירט גענפערט דאס איז הקדוש ברוך הוא איה מוא היינט פאכטן.
האט דער פאשי צום הירט גוואנט וויא מוקמו פאכטין אין אזו הייטן
מאן. האט דער הירט גענפערט איה מוז פארט פאכטין אן דעם מאג אפיר
ווען עם נאך וואריקער און הייסער איז אזו דער היינטער מאג. דער ועלביגער
איז דער יום המיתה. האט דער פאשי צווא אים גוואנט מוא מיר צווא
גפאלן און עם היינט מיט מיר און האב מארגין מענית. האט דר
הירט גוואנט אז אדוני פאשי זאל מיר ערב ויין אז איה וועל ביז מארגין
לעבין. זאגט דר פאשי איה וויל דיר גיט ערב ויין. האט דר הירט
גענפערט נון גהער אדוני פאשע ועלכי ווערק צווא קאן און טראכטין וואס
ער ווא קאן מאן. און מיה גיט אן היידן ועלכי זאכין וואס ער גיט אין
זייער מאכט האט צווא מאן. אזו גהער דער מענטש איה מיהף תשובה
צווא מון. ווען גלייך דיא תשובה שווער אן קומט מוז ער גענעקן דעם
מוט און דיא עונשים וענן מווינט מאל שווער. און איז איין רגע גיט
זיכר. דרום זאל ער פאר ליב אן געבן און בושה האבן וועגן זייני
עבירות. עם שטייט ישעיה הנביא איז גגאנגן קעגן אחי המלך האט
אחי המלך ויין פנים אונטער גשלאטן און האט בושה גוואנט פאר ישעיה
דרום האט ער חלק עולם הקא גהאט. איה גיהער ער לומדים מכבד צווא
עין. פערט דיא הייליג הורה בכבוד צווא האלטין און קיין שעה גיט
צווא וינגין קדיש אדער וונכט הורה גיוואנט דען דרוף מוט דיא הייליגע
הורה איין זאך אן מון און קלאגט דרוף פאר השם יתברך. איה זאל ער
גיט וינגין ווען זיין פונדא איז גיט לשם שמים דען זינט אז דאס בית
המדרש איז חרוב גווארן. איז אסור צווא וינגין גייערס לזכר מצוה. איה
זאל מען שבתות וימים טובים מכבד זיין אן ראש השנה ווערט אמליכין
און גלייט וויא פיל ער זאל האבין דאס יאר און גיט וואס דר מענטש
און גיבט אן שבתות וימים טובים און וואס ער און גיבט און וינגין קינד
צווא לערנן גיבט ער פיל און גיבט אים השם יתברך פיל ווירד. איה
זאל מען גיט מרבה בסקודות ויין סיידן סודות מצוה. און זיין פונדא
זאל ויין לשם שמים גיט וויא אמיל און סענות האבן און ועלכס איז איין

ג'ל עס איז אמנהג ג'הינם : אוף סעודת זאל מען זינגן לזב צוא השם
 יתברך קיין לצנות חלילה צוא מריבין און נישט עסין און מרינקין אזו וויא
 איין ב'המה . אוף איז אמנהג : אוף ישובים ווען איין חתן קובט . קויפן
 אים זינגן גלילה און זענען אים מעצער מענכים מאל זאגן זיין עס איז
 איין יודישער מנהג זעלעס קאן נישט זיין רעכט . דער מנהג קומט פון
 פאר צייטן זענען אין קהלות בחורים גיוועזן האט מען גמאכט איין חתן
 מוז עפ'ס זעבן ג'בחורים דאס איז איר הספקה גיוועזן דער נוארשין זיין
 זאלן קענען לערנען אפ'ר נישט געלד צוא נעמין אונזעס און מרינקן . דרום
 ווער יראת שמים אין זיך האט זאל זעלעס נישט טון . דער כלל איז דער
 מענטש גיהער נישט צוא טאן וואס דער פון קאן קומן דאס ער האט
 חרטה און איז מחויב מקיים צוא זיין אלס וואס אים מעגליך איז מצות
 צוא טאן און לערנען צוא פאר שטיין מעמי מצות וואס מעגליך איז איז
 דער מענטש מחויב :

מישד איין מלך דער האט אום גטיילט זייד צוא זיינע קנעכט זיין זאלן
 זיך מלבושים דרום מאכען נון דער חכם האט זיך גמאכט דרייא
 ארבייא מלבושים . איין שלעכט קלייד אים דער שלעכטי זייד . און איין
 גמין קלייד אים דער מיטלי זייד און איין קלייד אום דיא זייני זייד . דער
 אנדער האט זיך גמאכט איין שלעכט קלייד און איין מיטל קלייד און
 האט דיא גומי זייד פאר קופט . דער דריטער האט זיך גמאכט איין שלעכט
 קלייד אום דיא מיטל זייד און האט דיא גומי פאר קופט און האט געסען
 און גוזאפן . דער פינדער האט זיך גאר קיין מלבוש גימאכט ער האט
 אלס פאר בראכט . נון דער מלך לאז זיין מיט אנדער פאדערן . דער
 חכם דער אזי זייד צוא ניצן האט גימאכט און האט זיך דרייא ארלייא
 מלבושים גמאכט דער האט דרום חשיבות און פ'בוד איין גנוקן און צוא
 גדולה גקומן . אויפ'ר דעם אנדערן איז דער מלך פרוץ גווארן און האט
 אים גשטראפט . און דער דריטער איז גאך הארפ'ר גשטראפט גווארן .
 דער פינדער האט דער מלך זיין טאג נישט דארפ'ן אונטער זיין פנים קוקן און
 דער צוא שטארק גשטראפט גווארן . אזו אוף דער מלך דאס איז מלך
 מלכי המלכים הקדוש פרוץ הוא דיא קנעכט דאס זענען דיא ישראל וואס
 גלייבן אן וואהרן נאט . דאס זייד צוא דיא מלבושים וואס דער מלך האט
 גטיילט דאס איז דיא ליבי תורה דער דורך פקוקן מיר מלבושים צוא דער
 גשמה לעולם הבא . נון דיא תורה איז גטיילט צוא דרייא חלקים וואס
 דער פון דער מענטש מוז זיך מ'קן מלבושים . איין חלק איז ווער דא
 לערנען דיא תורה און לערנען צוא פאר שטיין וואס מעגליך איז אויסד'ק
 גאך זיינים פאר שטאנד גאך דער פקוקט איין פיין מלבוש צוא דער
 גשמה לעולם הבא . דאס אנדער חלק איז אזי דיא מצות צוא האלטן
 וויא

והיא אין דער תורה שמיים וואס מיגליך איז דער פקוקט דער דורך איין
מלבוש אבר עם איז נים אזו חשוב אז דאס ערשטי. דאס דריטע חלק
איז אין דער תורה שמיים פיל מעשיות עם איז קיין מעשה אום וונקט
אן גישריפין אויס אימליכר מעשה קוקט גרוס מיסר און ראת שמים נון
ווען דער מענטש מוט לערנין דיא מעשיות און מוט פאר שטיין און איז
מקנים דאס מוסר וואס ארום קוקט דער דורך פקוקט ער אוף איין
מלבוש צוא דער נשמה. און ווען דער מענטש מאכט זיך אלי דרייא
מלבושים ער לערניט און פאר שמיים און איז מקנים אלס וואס מיגליך
איז דער האט דרייא ארלייא מלבושים לעולם הבא און איז וזכה דיא
העכשטי מעלה אבר ווער עם נים מוט דער מוז זיין ענגש לייזן דען. ער
קוקט דעם סוף זיין בפעולה נים נאך און קאן נים וזכה זיין צוא דער הוכי
בעלה וויא נער איז וזכה. און וויל פאר שווייגן ווער קיין תורה לערניט
און האלט קיין מצות נים ווען ער לערניט שון דיא מעשיות אין דער
תורה לייגט ער אויף אפקודים אויס און ויכט זיך הימרים דער דורך
כליבט ער גאר נאקט לעולם הבא ער האט זיך נים מיט וואס צוא
בעסקן דער קוקט לשאל תחתיה און דארף דעם סוף נישט פאר זיין
פנים קוקן ער איז נים וזכה רואה פני שכינה צוא ווערן דען דיא דרייא
ארלייא מלבושים מוין ביא אנאנדער זיין. ווער האלט איינס נים דעם
ווערט זיין אנדער קלייד באדך צוא ריסן. ווען ער איז אין זמרון און
קיין ריא שמים איז ער נים קאן ער דאך נים וזכה זיין לעולם הבא צוא
איין גרוסר בעלה און מוז ענגשים קשים ליידין. דאס מיסר זאל אימליכר
וואל אין אכט נעמן צוא פאר שטיין און נום וואל פדענקן און תשובה
צוא קאן באהבה דען קאן ער קוקן צוא אלי מלבושים דען דער תשובה
מוט באהבה דאס ער האט ליב און נים פון מורא וועגן. דעם איז
זיין בעקה בעסיר אלס איין צדיק דען אום זייני עבירות וואס ער האט
גמאן ווערן ובינות דרום און ווערן אוף גרעכניט פאר מצות. אבר ווער
תשובה מוט וועגן מורא דעם ווערן וואל זייני עבירות נים מער גראכט
אבר עם ווערן קיין מצות דרום דאך ווען ער ווייט אלס איז מקנים אז
איז ער וזכה צוא דיא בעלה וויא איין צדיק. דאס איז דער תכלית פון
דעם עולם נאט ליב צוא האבין. דען עם איז קיין ליבשאפט איבר דיא
ליבשאפט פון נאט ברך הוא עם איז קיין לעגיר קרוין אלס דיא
דעמימקייט. עם איז קיין גרעכניש נישט איבר דעם דער איין שם מוב
הינמר זיך לאזט. עם איז קיין זייט נעלינקייט איבר דעם דער דיא
תורה ובינות איז מקנים. עם איז קיין חכמה איבר חכמת התורה. עם
איז קיין שמיחה איבר דיא שמיחה פון איין מצוה. עם איז קיין שענערי
סדה אז דיא בושח. עם איז קיין בעסריר ווען אז דער גמילות חסד

נאך גייט . עס איז נישט ארגיר וויא מחלוקת . עס איז נישט א ו בייז
אלס ביזע צונג . עס איז פאר נישט אזו צוא הימן אלס פאר שער רעדן .
עס ווערן קיינע דברים במילים גרעט וויא נישט עבירות דער בייא וענין .
עס איז נישט פאר האנדלן ווען עס הארצים בייא אנגדר ויצין אלס נישט
ועלט גשפעט גרעט ווערן . עס איז קיין קלות ראש וואס נישט זנות דער
הנטר שטעקט . עס איז קיין סחוקות וואס נישט מוסוויליג עבירות
גישעקן . עס איז קיין גראנקן אוף עבירות וואס נישט גדול השם דער
בייא איז . עס איז קיין ואף או בייז אלס גבול פה . עס איז קיין גרעסר
מיטוויל אלס דער גיווינסליך איז צוא שווערן . עס איז נישט קיין רשע
איבר דעם דער עין הרע האט . עס איז קיין גרעסריר שונא וויא דער
יצר הרע . עס איז קיין פיינשטאפט איבר דיא גלוסמקיים . עס איז
קיין גרעסריר ליב האביר וויא דער יצר טוב איז . עס גייט נישט איבר
אין גוט הארץ . עס גייט קיין קרבן איבר אין צוא פראכן הארץ . עס
איז קיין פארבט איבר דיא פארבט פאר השם ויתברך . עס איז קיין
גרעסריר פריינדשאפט וויא דער זין חבד שטראפט צוא גוטן . עס איז
קיין ווארהאפטמקיים איבר דעם דער וואר האפטמקיים איז מיט נאט אין פאר
בארניש . עס איז קיין דינסט איבר נאטמ דינסט . עס איז קיין
גישקמקיים איבר דיא גרעכניש צוא נאט . עס איז נישט שטארקער
אלס דער יונגט אן פרום איז . עס איז קיין בעסערין ריוח אלס מצות
מקיים צוא זיין . עס איז קיין בעסריר חבורתה אלס צוא תלמידי חכמים .
עס איז קיין שרעקן איבר דעם שרעקן ווען זאל השבון געבן פאר השם
יתברך . עס איז קיין גרעסריר יסורים אלס יסורים לעולם הבא אוף זייני
עבירות . עס איז נישט וואס מען נעמט מיט או בעשעם טובים . עס
איז קיין בעסרין לאן אלס דעם לאן אוף דיא מצות . עס גייט קיין טראכטן
אלס צוא טראכטן אין דער תורה . עס איז אוף נישט צוא זארגן אז
אויף זייני עבירות . עס איז קיין בעסריר צוא הערן אז מוסר צוא הערן .
עס איז קיין איבליר ווען אלס צוא ווען אוף ווייבר עס גייט קיין רייד
איבר דיא רייד אין דער תורה . עס איז קיין גרעסריר מצוה אז דיא צייט
וואס דער מענטש לעבט דאס גר מוט תשובה . עס איז קיין גרעסריר
עונש אלס דער פנין מוט זיך . עס איז קיין גרעסריר גבור אלס דער דעם
יצר הרע בצווינגט . עס איז נישט בעסריר צוא גירענקן אז אן דעם מוט .
עס איז קיין בעסריר סחורה אז תורה . עס ברענגט נישט צוא עבירות אז
רוגו . עס איז נישט בעסריר צוא דיא חכמה אלס שווייגן . עס איז קיין
פאר זיכרונג אז אוף נאט . עס איז קיין נאב איבר דיא נאב פון השם
יתברך . עס איז נישט ביטור אלס אין ביטור פראו . עס איז נישט בעסריר
אזלטור בתורה . עס איז קיין גרעסריר קרענק אלס דער פיל עבירות

שְׁבוּת הַנֶּפֶשׁ

מוט. עם איין קיין רפואה אלס תשובה. דרום נעמט וואו איין אכט מוסר. און צום הארצין געמיין תשובה מאן דען בוכות תשובה קומט דא גאולה. נעמטן ישראל תשובה מאן ווער שוין לאנג משיח גקומן מיר זענן מעכט דא גאולה דורך אונזרי גבירות מיר גרענקן אונז גלות גיט. אין בית המקדש זענן כל ישראל גאנץ ענג געשטאנן און ווען ציט זיך גבוקט האבן זענן וויא ווייט גוועזן. דאס איז איין רמז ווען גלייך איינס ענג איז וועגן זיין גבירות ווען ער בוקט זיך און מאכט זיך אונטער טעניג צוא גאט און מוט תשובה ווערט אימ ווייט. אזו אדך ווען ישראל תשובה טוהען. ווען שוין וויא ענג איז איין גבירות ווערט נא גרום דורך דא תשובה. וקא לעצן גאט אמן:

עד הנה ביו אצנדר האב איך גשריבן עטוואס מתעורר צוא זיין און ווייזן כי ישרים דרכי יי דאס גאטס וועלן זענן גרעכט צדיקים ולבו בם ופושעים יכשלו בם וועלכר איז איין צדיק און איין נשמה טהורה האט אין זיך וועט מידה על האמת זיין איך שרייב קיין דבר חדש נייארט אלס אונזרי הייליג תורה און ווער עם מוט זיך גברענקן דען עם בטרעפט אים זעלבסט און ווער השם יתברך זיין כבוד אין אכט געמט און שטארקט זיך פון גרוינד דאס הארץ מיט גוואלד אים צוא רייסן פון תענוגי עולם הזה און תשובה צוא טון וואס אים מעגליך איז מיט אלי ויגיר מאכט. אבר וועלכר איין פושע איז און וועט גיט וועלן דער קענין דעם אמת דער ווייל ער פון זיך זעלבסט אזו איז אים גיוואסן ער האט זיין טאג קיין ליכט גוועהן און איז אלץ אין דער פינצטער גיגאנען. דעם איז גיט צוא העלפן דער איז כופר בכל התורה כולה אדך דעם איז אימליכר מחויב צוא בעטן גאט ואל מהפך לבבו זיין חור בתשובה צוא זיין. שלמה המלך האט דא רשעים אלץ גיהיסן כסלים דאס איז מיינט בארין אזוי וויא איין שומה ער נעהט דא גאנצן ווערט זענן חכמים מיינט ער בייא זיך ער איז איין חכם. איז אדך דער רשע נעהט אלי זענן פרום און דיין השם יתברך מיינט ער כל העולם זענן בארין און ער איז איין חכם. אזו וויא איין שומה איז שווער קלוג צוא מאכט אזו איז שווער דעם גרויסן רשע פרום צוא מאכט. דרום איז אימליכר מחויב צוא בעטן השם יתברך ואל אימליכין העלפן צוא שטארקן תשובה דען מיט תפלה קאן יא עפס פועל זיין פילייכט וועט ער זיך ברענקן לתשובה. טון ליב ברירר זעלבי איז דאך מיין גרום וואונדער אז דא גאנצן תורה ונביאים און אלי ספרים גיט דעם מענטשן זיין הארץ דער וועלן קענין אז דער מענטש פון גרוינד זיין הארץ ואל גאט דיין און דער מענטש מראכט אלץ אדך דער וועלט וואס גישט מעהר גווערט לפי שמה און ער גויסט ער מוז שטארבן. עם איז חבל הקד דאך לאוט

לאום עד ששין איין נעלם וואס אייביגליך געקומן דאך איז דאס הארץ
 נאך שטאפט. דרום וויל איה שרייבן דעם רעכטן גרונד וואס אלץ
 פאר אורזאכט וואס אלי מענטשן פקענין מוזן אז דאס איז גוים. ווען
 דער ווארצער גיט נאך אזא פאר דארט דער בוס באלד. אדער ווען
 מען איין הייז בואט און ליגט גיט אנומן גרונד אזא פאלט דאס הייז
 באלד איין. עס קאן קיין בלשטאנד האבן. אזא אנה וויל דער מענטש
 דעם גרונד גיט רעכט ליגן מיט ווען טאן און ווייב זענען גיט גוהן
 בקרועה און וויל דיא פרוז טראגט און ווא פאר האלט גיט וויא עס
 גבירד. נעלט ועלכס גשעהן וויא דיא הורה האבן וויל זאלט דיא
 נעלט פערסיד גשעלט ויין און זעלט נשמת קדושות גנומן ויין און דיא
 קינד נאמט פארקטני ויין. וואל צוא אייף אנה דער נעלט און אנה
 זענד נעלט ווען איר מין הייר אין אכט נעמן מוט און אין איינער וון
 פאסין מוט ווארן ויין זענען לומד ווארהאפטניג רייד. דרום וויל איה
 שרייבן וויא זיך טאן און ווייב זאלן זיך גוהן ויין דען דאס איז קיין הרפה
 ווען בצניעות גיבט און טאן און ווייב איז איר פונה לשם שמים מען
 מוז נאמט פארקטני גידאנקן האבן דען נאך דיא גידאנקן גראט דאס
 קינד. עס איז גוועזן איין הער און איין פרויא דיא זענען ביידר מירין
 גוועזן. און דיא מירין זענען שווארצי לייט. און דיא פרויא האט איין
 זון גוועזן דער ועלכער איז גאנץ ווייס גוועזן. האט דער הער גאנצט איה
 בן שווארץ דיא פרויא איז שווארץ וויא קומט דאס ווייסי קינד אהער
 דאס קינד איז גיט פון מיר און האט זיך גוואלט לאזן אום פקענין.
 האט רבי עקיבא צוא דעם הער גואנט אדוני אלי קינד גראפן נאך
 דיא גידאנקן וואס דער מענטש האט דער הער האט געוויסן ווייסי בילדער
 שטיין אין איינער דער. און דיא פרויא אירי גידאנקן אנה דיא בילדער האט
 נחאט דרום איז דאס ווייס. האט ער מורה על האמת גוועזן צוא רבי
 עקיבא און האט דיא פרויא גילאזט לעבן. עס שטייט פאר צייטן בשעת
 התרפון האבן דיא שוואים גנומן קינד פון ישראל דיא זענען גוועזן
 זייער שיין. און האבן ויין אן איר בעט אן גבוערין. האבן ויין אנה
 דיא קינד גוועזן און איר גידאנקן אנה ויין גהאט פרי זאלן שיינ קינד
 האבן. עס שטייט אין דער תורה וויא נעקב אבינו האט גיטאכט
 גיטארבט שטעקן און האט ויין בייא דעם וואסיר גשעלט ווען דיא
 שאף זענען מירקין גידאנקן זענען ויין דער שראקן און האבן דיא
 גיטארבט שטעקן אין אירין וון גפאסט און האבן שאף גוועזן דיא
 גיטלעקלט און בונט זענען גוועזן. עס שטייט רבי יוחנן האט זיך געזעט
 אנה דער מיר פון דער מקנה דען רבי יוחנן איז איין שיינער פאן גוועזן
 און איין תלמיד חכם און איין גרוסער צדיק האט ער גיטאכט ווען דיא

ווייביר אום דער סקנה גיין וואלן וויא ס'זיך אן ס'רעפן און איה ס'ד איהר
גראנקין האבן וועלן וויא וואלדי קינד האבן וויא איה בן . וועלכס
האבן חקמים פאר צייטן מער גיטן דען וועלכס וואס איה גישט
אסור ווייל דאס פונדא איז לשם שמים . אין אס'ל קהילות זענן ויך נשים
טאג ווען וויא אום דער סקנה גיין לאזן וויא ויך קומן איין קינד אקעגן
וועלכס וואל לעדיגט :

דער וויין שטעקט נאך דעם פאס . עס ווערט קיין נוסר פעלן גימאכט
אום שלעכטן האר אונטער שווינד גראט אקיד וויא פאטיר און מוסר
ווען וויא ויך גיט בצניעות האלטן קינד גראמין נאך פאטיר און מוסר
טבע . זענען וויא רבנים זענען דאס קינד איה רבנים זענען וויא גאונותנים
זענען דאס קינד איה גאונותנים . מיר ווייסן גיט וועלכר איין צדיק איז
גיהער דער פאטיר פיל דער צוא אקר אן דער מוסר איז פיהל מער נעמען
וויא אן דעם פאטיר דען וואס טראגט דאס קינד אין ויך עס שטייט איין
פרא דאס האלט ויך גיט בצניעות האטש ווא האט אטאן אצדיק אזוי
וויא אהרן הכהן איז גיוועזן גיוויינט ווא פאטיר ביין קינד וויא איה גאט
איז . פאר צייטן איז דער מנהג גיוועזן אין רענעסאנס ווען איין לפרד
אקר איין וקן אקר דער נאם גימאכט זענען דאס ווייביר און קינד פון
דער נאם גימאכט וואלכס מן ווייביר איזט גיט אין אכט געמין און שטעלן
ויך נאך מיט פערטרי טאגן ריידן איה דער נאם אין איה שייני קלייד
וואס דורך דעם קומן עבירות איז שון אוקן גישטאנן וויא וואלן וואלדי
קינד פון אזוי אקר פרא נוס גראמין . איה גיט ויך פיל ווייביר וואס
וויא גיין אין פערטרי הייז און האבן קיין שוסר מיט ויך . ווען וועלכס
ווייביר מעכערט זענען וויא וואל דאס קינד גראמין . דאס ליצט און גיבול
פה וואס ווערט גרעט ברענגן איה דאך גרענקין צוא איז שון שערליך
צוא דעם קינד . אונזרי חקמים איהר רייד זענען קלאג לויסר נבואה און
רוח הקודש גיוועזן . עס שטייט וויא קומט עס איז געוועזען דברים
ווייג לומדים פאר האנדן ווייל דער עולם לומד שריקים מן מיט עס
הארצים פון געלדס וועזן און גיט לשם שמים . אונזרי חקמים זאגן דער
מענטש וואל אלדיג פאר קומן און ער וואל געמין איין למדיגס פאכט
אורר אלדיגס וון וואס ער לעדיגט גיט פערט ווען ער אמיחה איז
אזונד געוועזען דברים זאגט דער עולם דער וואס ליגט איה דעם קברות
ווען נאך געלד איז דא . און ער פאר שטייט אקר אלזין ויין סבה גיט
ווארן דאס איז אלץ הכל נאר ווען דער מענטש דא וועלט איין וראת
שמים פאר ברענגט . איה פערט קיין למדן איין צוא זענען אהר
פאלף און דאס תורה איז דאך בעסר אלס כל ממן שבעולם . נון פון
גאנץ וואלן דאס לומדים און צדיקים שריס שפראצן . וואס בעסר דער
מענטש

מענטש וועט דאס פֿעלד פֿעסר טוט דיא תבואה גראטין • אוז אוף זאל
 מען זיך זעהן אנט ווייב צוא געמין • עס שטייט אין דער תורה ארור
 שוכב עם בהמה דאס מיינט מען ווען דער מאן בייא דער פֿרוא לייט איד
 וויא אפהמה אירי תענגים צוא פאר פֿרענגין אונ זענין זיך גיט נחב
 מקדשה ובטהרה וויא זענין גלייך וויא אפהמה וואס האט קיין בושא גיט
 אוז האבין וויא אוף קיין בושא פֿאר השם יתברך מלא כל הארץ כבודו
 עס שטייט בת שבע האט איהר זון שלמה המלך אלי מאן גישטראפט
 ווייל זיא האט אים געהן תענגים נאך גיין אונ האט צוא אים גזאנט דין
 פֿאסר דוד המלך איז אצדיק גיוועזן אונ רוא וועסט שלעכט זיין וועלן
 דיא לייט זאגן אוף בין אוף גיט פֿרום דען נאך פֿאסר אונ מוסר גיראט
 דאס קינד • עס שטייט אין פסוק שך החו והכל חופי דאס איז מיינט דיא
 שיינקייט וואס נאך הכל דער מענטש זאל גיט געבן אין פֿרויא פון
 שיינקייט וועגן אדר פון געלטס וועגן דאס איז מוסר הכל גייראט ער
 זאל זעהן נאך מעשים טובים אונ בת תלמיד חכם אונ זאל זעהן צוא
 אירי ברודר ומודים זענן דען דיא מיינסטן קינד גיראטין נאך דער
 מוסר ברודר משה רבינו האט פון יתרו דיא טאכטיר גיטן האט ער
 אין אייניקל גיהאט יונתן דער איז ארשע גיוועזן • אהרן האט דיא
 טאכט פון עמינדב אונ נחשון איז איר ברודר גיוועזן האט ער גיהאט
 אוהן פנתס • אפילו תתונה צוא מאכין האבין אונדרי חקמים גזאנט מען
 זאל תתנה מאכין אבתולה אום מיטוואך אונ איין אלמנה אום דאנערשטיג
 ווייל דאנערשטיג אונ פֿרייטיג שטייט ברכה אין מעשה בראשית איין
 ברכה צוא דעם אונ ברכה צוא מענטשן אין אוז אטא: וואס ברכה דער
 בייא שטייט אוף תחלת החודש מאכט מען לרוב התונות ווייל דיא לבנה
 וואקסט אלי מאן גרעסר • דר כלל איז אויב דעם האבין דיא חקמים
 אלץ גישטעלט אוף יראת שמים אז דיא קינד זאלן וואול גיראטין •
 דרום מיון קהן אונ בלה פאסטין אום חופה טאג אונ תשובה מאן אוף
 איהר עבירות • וואס פֿרימר וויא דעם זעלבניגן מאן זענין איז פֿעסר גיט
 חלילה איין עבירה צוא מאן אום חופה מאן מכל שכן ווייטער דען השם
 יתברך איז מוחל אירי עבירות דרום מיון וויא תשובה טון אונ השם
 יתברך גיט צוא נאדין • אונ מיון זעהן דעם יצר הרע צוא פאציוניג אונ
 ווייטער אין אכט צוא געמין וועלן וויא קינד האבן • אונ מיון בשלום
 מיט אנדער לעבן דען אז מאן אונ ווייב קריגן זיך מיט אנדער איין קיין
 ברכה אן וויא אונ אן אירי קינד • עס שטייט אין ספר הסידים איינר
 האט אויב גיטן וויא האט פיר געלד גיהאט אונ איין קיין מיתחת
 גיוועזן אונ וויא האט מיט אים גיט צום בעסטן גלעכט האט ער גימאכט
 צווייא ברכות ברוך המזכיר והמשיב אונ ברוך דין אמת • דיא גמרא זאגט
 דער מענטש זאל זיך גיט חברים גיוועזן אין זיין חזו אכין טאמער וועט

דיא פראדעאנקן און וויא האבן דרום ב' זיך אין אשה זייער הימ
 מיט מאנין צוא היידן פון דעם האבן פיר עין אובן גירעט . און נאך דער
 מאן דיא פראדעאנקן פיל וויין קרינקן דאס זיא שבור ווערט . דאס
 האבן אונזרי חכמים אלץ גישטעלט פון דיא קינדערס וועגן וויא אלי
 בייד זאלן זיך בצניעות ופקדושה האלטן דאס דיא קינד זאלן גוט
 גראטן . עס זענן פיל אנשי מעשה דעם נאך וואס דיא פראדעאנקן
 גייט זענן וויא זיך און מוכל פון תשובה וועגן פיר דאס קינד זאל גראטן .
 עס שטייט אין פסוק וידע אדם את אשתו דאס ווארט וידע איז מיינט וויסן
 שאפט מיט שלב דען איר פונגה איז גיוועזן לשם שמים מקיים צוא זיין
 פיר ורביה . און דיא פראדעאנק מוז איר פונגה און זיין לשם שמים וויא
 אונזר מוסר לאה וואס איר פונגה איז גיוועזן לשם שמים האט האט השם
 יתברך איר אויפן געבן וישכר . און ווען זיין פונגה איז ער זאל גוט
 גלוסטן צוא פרעמדי . אבר בעסר ווער ער זעלט זיין פארה צווינגן און
 זאל זיך ברענקן און דער מענטש איז הכר הכל און מוז חשבון געבן צוא
 השם יתברך אבר ווען דער מענטש גיט גייט האט און מאכט זיך לוסט
 פיר תענוגים צוא פאר ברענגן דער זעלבנער איז מנוחה לשמים וויא און
 זאלן גוטע קינד ארום קומן דען אזוי איז דער יצר הרע ערשט רייט . ער
 אים אן צוא פרעמדי ווי בר וויא מער דער מענטש דיא תאוה גייט נאך אזוי
 מער גלוסט אים דאס איז אגרוס עבירה און מוט זיך גאר וויא דער
 מיט . דיא חכמי הרופים שרייבן איינער שטארבט פון קרענק און מווינר
 שטארבן פון וועגן פיל תשמיש ווער זעלבס נאך גייט דער ווערט באלד
 אלט ער פאר גירט ווייניקערעס ווייניק אונן ווערן אים מונקיל ער בקומט
 אשטינקדיקן אמום ער בקומט ווייאמא און וונקט פיל חולשות דער
 צוא . מכילא איז ער גשלאגן און דער וועלט און און עניר וועלט סייא
 אפרויא סייא אמאן . דרום ווען מאן גיט ווייב זענן זיך גוה בצניעות
 בשעת תשמיש האבן וויא גוטי קינד . איז וויא דיא זיך גוה זענן
 בפריעות האבן וויא שלעכטי קינד . אלזאונזרי אבות וצדיקים זענן
 גיקומן תשמיש צניעות וקדושה . אפאל איז אחסיד גיוועזן ער האט
 איין הינקדיג פראדעאנק האט ער גיט גיווקט ביי נאך איר מוט . אזא
 גרוס צניעות זענן וויא גיוועזן . דרום מוז יעדער אין אלי נאכן זייער
 בצניעות זיין :

אין שיין התעוררות

מיוסר ע"פ א"ב בכל ראשי חרוה :

זיאי מענטש זיאי מענטש וואס דענקסט דוא דיר . דוא לופסט דוא
 שענקסט וואס נאך עס דיר . אום גירעט איז דער מוט הינער דיר .

דיין געלט און הייזר און גילדני קייטין . קענין דיר גיט העלפן אום דייני
נאטן . ווען דער מלך און המלכות קומט און וויל דך מייטן :

בייא צייט בייא צייט מוא דך בענין . וויא מער דוא מראכטט געלד
כוא גוינין . וויא מער עבירות בייא דיר יד מון שפיגן גאט מוא
דיין . און געמיין פאר ליב מיט וואלן און ברוט . דען עס קאן דיר קיינער
העלפן אום דיינער נאט . ווען עס קומט חליצה דער ביטערער מוט :

גדענק געדענק ווען דער מלאך המות מוט דער שרעקן . וויא ווייא מוט
יד דער וועקן . ווען מען אים זעהט שמיין אין אלי עקען . דעם
מוט שווייס מוז ער שוויצן . און קענין אים גיט העלפן אלי דיא בייא
אום ויצן . ויין האב און גוט קאנען אים גיט מון גיין :

דרייא מראשין נאל מוט ער אים איינטיגן . וויא מוט ער דאס זעלבני
מאל געדענקן . האט איד מיה צוא נאמט גיבאט מון לענקן . וואס
האב איד מון מיין איינער מיט . וואס קאן מיר העלפן געלד און גוט : ביי
אדם בין איד גיט בארוהט :

הענר און פוס מוט מען איהם אום שרעקן . מען מוט אים אופ דער
ערד לייגן און מיט שווארצין ברעקן . וויא מוט וואלדעס און איינער
שפעקן . וואס העלפט מון אופ דער וועלט אלי פריידען . ווען מען וואלדן
צו שטאנד מוז לידן . און פון געלד און גוט ווייב און קינדער מוז מען
נדך אפ שיידין :

וואס העלפט אים זיינע וואול טאנען . מען מוט אים אופ דעם קברות
מראשין . ווייב און קינד מון ווייניג און קלאגין . וואס ער האט יד
מון דער ווערפן . מוז ער לאזן צוא זיינע ערבען . און אופ זיינע אויגן
מוט מען לייגן צווייא שערבין :

ווייזער און זייער נעם דיר אין אכט . גאט צוא דיין וויא וואול באדאכט .
דער ווייז דוא האסט נאך קראפט און מאכט . גידענק אן דער
פונקטרי גרוב פון פיער איילין . און דיא וועריר זיין גיט צוא ציילן .
צווישן וויא מוז ער יד מאסרין און קוויילן :

חיובוט תקבר מוט מען אום שמיין . און ביטערע יסורים נאך מיין . ווען
דיא מלאכי חבלה קומן צוא גיין . זיין פלייש פון ליב מואן וויא
אום אפ שיידין . דען איינער מוט צוקן דער אנדער מוט בייסן . אופ פיל
שטיק מונען וויא אים צוא רייסן :

מראכטין און זארגין מוז דרוף ווייל דוא ביזט בייא לעבן . אופ אלי
דיינע ווערק מוט דוא גאט חשבון געבן . לאנגע צייט מוז דר
רשע איין רוח זיין און מוז אין דער וועלט ארום שוועבן . דער נאך
קוקט ער ערשט אין גיהנם אריין . דארטין מוז ער לידן גרוסע פיין .
דיא גיט שטארקער קענין ויין :

יאמער את גוט מוט ער מיידיין . דיא פילע ענשים ווענין גיט צוא
באשרייבן

זוא דיק גיט פון אים אונזעק איין. פאר נעם רעכט זיין ווייניג און
הייליג. וואס גאט דיר בלשערט זוא מיט אים טיילדיג:
עס און. מרינק און וואש רעכט זיין הענד. און ברךה על נמילת דיים
וברכת המוציא מאך פהער. נעם פאר לויב דען עס נעכט אלץ
אין ענד. בענטשען זוא מיט גרוסר פוננה. און אין מענטשען האבן
גין פקדון אויך אין אפנה. גיארט צוא גאט אין וינער גוואלט אין
דיין נשקה:

גדה חלה הדלקה זוא רעכט גווארין. פלייש ואלץ אז אין רייף זוא
גין ואלץ שפארין. ווער גאט מען דאןף גיט ואלצין צוא פיל
ואלקס היידן נארין. פאטער און מוטער זוא רעכט הערין. דאס מינסט
פון דעם בייניג ואלסטו אין מצות פאר צערין. צוא לאזן דערני תורה
און צדקה געבן ארטי לייט צוא דער נערין:

סליק ספר שמחת הנפש. בעזר האל אשר שבת וינפש

דער אינהאלט פון דעם ספר

ערשטינס וועט איר דרינג גלייבן רפואות צוא דיא דאנות. דאס ווער פול אין
מיט דאנות וואס שעדליך איז צוא איר נשמה. ווער דאס וועט לייניג
דיא רפואה וועט זיך זיין דאנך פון אים אפ מאהן:

צווייטנס וועט איר גלייבן גרויס נחמות וויא ווייזן דעם מענטש אז ער דארף
זיך אויף קיין שום זאך נישט מצער זיין ווארין אלדרינג וואס קומט אונ
דעם מענטש איז פון גאט צו גטילט למנוח. און בעסיר איז ווער יסורים און דער
וועלט האט:

דריטענס וועט איר גלייבן גרויסע וויסנשאפט און ראיות וויא דיא נשמה בויג
דעם מענטש איז באשאפן גיווארין גאט צוא דיין, דאס איז
יערין באקאנט:

פירטענס וועט איר אין דעם ספר גלייבן גרויס נוסר ותוכה, ראיות און
משלים און מעשיות גרויסע חרושים. דאס איפלוכער ווער אין בעל
אמונה הייסט וועט דעם אמת מוזן דער קענין. און וועט וויסן מוזן ערשט זיין
מיט גאט: